

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Disertační práce

Mezinárodní aspekty daňového plánování podniků

Autor: Ing. Vít Jedlička

Školitelka: doc. Ing. et Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

Pardubice 2019

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 24. 6. 2019

Ing. Vít Jedlička

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval své školitelce doc. Ing. et Ing. Renátě Myškové, Ph.D., za podporu a cenné rady v průběhu celého doktorského studia. Dále bych rád poděkoval prof. Ing. Janu Pavlovi, Ph.D., který byl mým školitelem v prvním roce studia a zároveň jsem s ním konzultoval první kroky v oblasti zpracování této disertační práce. Děkuji rovněž vedoucí ústavu doc. Ing. Marcele Kožené, Ph.D., za podporu v období tvorby práce.

ANOTACE

Tato disertační práce se zabývá problematikou mezinárodního daňového plánování a jeho využíváním v rámci managementu podniku. Analýza současného stavu poznání identifikuje tři základní způsoby daňového plánování: využití půjček a úroků, nehmotných aktiv a licenčních poplatků, transferových plateb. Pro mezinárodní daňové plánování jsou klíčové daňové ráje. V rámci této disertační práce jsou vymezeny daňové ráje v rámci Evropské unie, kterými jsou: Lucembursko, Nizozemsko, Irsko, Kypr a Malta. Dále pak je vytvořen model daňové zátěže a její determinanty z pohledu dceřiných společností vlastněných ze zahraničí. Tento model analyzuje české společnosti vlastněné matkami z ostatních zemí Evropské unie a jako hlavní determinanty byly zjištěny: ziskovost, podíl zásob na celkovém majetku a příslušnost k finančnímu sektoru.

KLÍČOVÁ SLOVA

daňové plánování, daňové ráje, panelová data, regrese

TITLE

International aspects of business' tax planning

ANNOTATION

This dissertation deals with international tax planning and its use within the management. The literature review identifies three basic ways of tax planning: use of loans and interest payments, intangible assets and royalties, transfer pricing. The tax havens are crucial for international tax planning. Within the dissertation following EU tax havens are defined: Luxembourg, Netherlands, Ireland, Cyprus and Malta. Furthermore, the model of tax burden and its determinants from the perspective of the subsidiaries owned from the foreign countries is determined. This model has analyzed the Czech companies owned from other EU countries and the profitability, share of inventories and financial sector dummy variable are identified as the main determinants of the tax burden.

KEYWORDS

tax planning, tax havens, panel data, regression

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU.....	13
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY.....	14
1.2 PODSTATA DAŇOVÉHO PLÁNOVÁNÍ.....	16
1.2.1 Úroky jako prostředek přesouvání zisků.....	16
1.2.2 Platby za IP jako prostředek přesouvání zisků.....	20
1.2.3 Převodní ceny jako prostředek přesouvání zisků.....	23
1.3 OMEZOVÁNÍ DAŇOVÉHO PLÁNOVÁNÍ.....	24
1.4 DAŇOVÁ KONKURENCE A DAŇOVÉ RÁJE.....	29
1.4.1 Měření daňové konkurenceschopnosti.....	29
1.4.2 Měření daňového zatížení.....	31
1.4.3 Identifikace daňových rájů.....	33
1.5 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ A DAŇOVÁ OPTIMALIZACE.....	38
1.6 DAŇOVÉ PLÁNOVÁNÍ A JEHO ODRAZ V ROZHODOVÁNÍ MANAGEMENTU.....	41
1.6.1 Intelektuální kapitál.....	43
1.6.2 Zdroje financování a finanční instituce.....	44
1.6.3 Využívání daňových rájů.....	46
1.7 DAŇOVÉ PLÁNOVÁNÍ V PODMÍNKÁCH ČESKÝCH PODNIKŮ.....	48
1.8 SHRUTÍ SOUČASNÉHO STAVU POZNÁNÍ.....	50
2 DEFINICE CÍLŮ.....	53
3 METODY.....	56
3.1 METODY PRO IDENTIFIKACI DAŇOVÝCH RÁJŮ.....	56
3.2 METODY PRO MODEL DAŇOVÉ ZÁTĚŽE.....	58
4 IDENTIFIKACE DAŇOVÝCH RÁJŮ A VYTVOŘENÍ MODELU DAŇOVÉ ZÁTĚŽE.....	61
4.1 IDENTIFIKACE DAŇOVÝCH RÁJŮ.....	61
4.2 VYTVOŘENÍ MODELU DAŇOVÉ ZÁTĚŽE.....	66
4.3 DATA.....	68
5 VÝSLEDKY MODELU DAŇOVÉ ZÁTĚŽE.....	73
5.1 VÝSLEDKY REGRESÍ.....	73
5.2 OVĚŘENÍ PLATNOSTI HYPOTÉZ.....	83
6 DISKUZE.....	85
6.1 POROVNÁNÍ S DOSAVADNÍMI VÝZKUMY.....	85
6.1.1 Identifikace daňových rájů.....	85
6.1.2 Model daňové zátěže.....	86
6.2 OMEZENÍ MODELU.....	89
6.3 MOŽNOSTI DALŠÍHO VÝZKUMU.....	92
6.4 PŘÍNOSY DISERTAČNÍ PRÁCE.....	94
ZÁVĚR.....	97
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	100
SEZNAM PUBLIKACÍ AUTORA.....	111

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Struktura daňového plánování s využitím půjčky z offshore jurisdikce.....	17
Obrázek 2: Struktura daňového plánování s využitím hybridní půjčky	18
Obrázek 3: Struktura daňového plánování s využitím hybridní společnosti	19
Obrázek 4: Struktura daňového plánování s využitím bezúročné půjčky	20
Obrázek 5: Struktura daňového plánování s využitím IP boxu	21
Obrázek 6: Dvouvrstvá struktura daňového plánování s využitím nehmotných aktiv.....	22
Obrázek 7: Struktura daňového plánování s využitím dohody o duševním vlastnictví a nákladech.....	23
Obrázek 8: Wardova metoda – všechny země EU	63
Obrázek 9: Wardova metoda – bez Lucemburska.....	64
Obrázek 10: Mapa daňových rájů EU	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Oblasti BEPS	26
Tabulka 2: Index mezinárodní daňové konkurenceschopnosti (2018).....	30
Tabulka 3: Financial Secrecy Index (2018).....	36
Tabulka 4: Porovnání seznamů daňových rájů.....	37
Tabulka 5: Proměnné pro shlukovou analýzu – identifikace daňových rájů.....	61
Tabulka 6: Proměnné pro model daňové zátěže	69
Tabulka 7: Popisné statistiky	69
Tabulka 8: Popisné statistiky – společnosti s vazbou na daňový ráj vs bez ní.....	70
Tabulka 9: Rozdělení činností CZ-NACE a počty společností	71
Tabulka 10: Hromadná regrese bez sektorů	73
Tabulka 11: Panelová regrese s fixními efekty bez sektorů	74
Tabulka 12: Panelová regrese s náhodnými efekty bez sektorů.....	75
Tabulka 13: Hromadná regrese bez obchodů a spol., bez sektorů	76
Tabulka 14: Panelová regrese s fixními efekty bez obchodů a spol., bez sektorů	77
Tabulka 15: Panelová regrese s náhodnými efekty bez obchodů, bez sektorů.....	78
Tabulka 16: Hromadná regrese bez obchodů a spol., se sektory.....	79
Tabulka 17: Panelová regrese s náhodnými efekty bez obchodů a spol., se sektory	80
Tabulka 18: Hromadná regrese bez obchodů a spol., se sektory II.....	81
Tabulka 19: Panelová regrese s náhodnými efekty bez obchodů a spol., se sektory II.....	82

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BEPS	Eroze daňového základu a přeoslání zisků (Base Erosion and Profit Shifting)
ČR	Česká republika
EBIT	Zisk před zdaněním a úroky
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IČO	Identifikační číslo osoby
IP	Intelektuální kapitál
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PZI	Přímé zahraniční investice
Sb.	Sbírka zákonů
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar

ÚVOD

Jedním z klíčových aspektů řízení korporací je snižování nákladů s cílem zvýšit rentabilitu investic a získat konkurenční výhodu. V dnešní době je snížení nákladů jednou z mála možností, jak mohou podniky zvýšit své zisky, a proto se snaží snižovat náklady ve všech oblastech. Nesoustředí se pouze na výrobní náklady, nebo pouze na mzdové náklady, ale samozřejmě i na administrativní náklady a další náklady, které jsou vyžadovány podpůrnými procesy. Z pohledu podniků lze k takovýmto nákladům zařadit i placené daně a následně tedy hovořit o daňových nákladech. Manažeři tak budou mít tendenci snižovat daňovou povinnost stejně jako ostatní náklady. Cílem je snižovat všechny náklady tak, aby nezpůsobily pokles výnosů.

Vzhledem k výše uvedenému se daňové zatížení stává jedním z klíčových aspektů podnikání, který se často posuzuje ještě před zahájením činnosti. Společnosti se následně rozhodují, kam přesunou svou výrobu, či kde zavedou novou, a míra zdanění je jeden z faktorů, který manažeři a vlastníci hodnotí. Úlohu míry zdanění zisků, a tedy rovněž i investic, lze považovat za jeden z důležitých faktorů hodnocení takové investice. Z pohledu zdanění však nakonec nejde jen o daňovou legislativu tuzemskou, ale také o smlouvy o zamezení dvojího zdanění, které jsou pro mezinárodní korporace také významné.

S mezinárodním aspektem daňového plánování souvisí rovněž globalizace a rozvoj informačních technologií, které přinesly do řízení podniků a jejich investic nové prvky významně související právě se zdaněním. Význam globalizace lze spatřovat v rozvoji a zvýšení počtu nadnárodních korporací, kdy velké množství společností působí v několika zemích. Právě tento mezinárodní aspekt podnikání přináší nové manažerské úkoly, ale rovněž i příležitosti. Podobná nadnárodní korporace totiž může efektivnost investovaných finančních prostředků zvyšovat realokací aktiv a optimalizací finančních toků mezi dceřinými společnostmi a matkou. V této souvislosti je významným aspektem takové optimalizace míra zdanění. V minulosti nebylo mnoho možností, jak tyto daňové náklady optimalizovat. Nyní informační technologie spolu s globalizací přinesly nové cesty daňové optimalizace širšímu spektru společností.

Rozměr daňového plánování je však širší, nespočívá pouze ve výhodě snižování nákladů. Z pohledu vlastníků totiž daňová optimalizace zvýší objem zdaněných zisků, které jim lze vyplatit. Manažeři a vlastníci tak většinou postupují v tomto ohledu v souladu, protože základní princip daňového plánování přináší výhody pro obě skupiny. Na druhou stranu toto

nejsou jediné subjekty, které jsou ovlivněny daňovým plánováním firmy. Daňové plánování bude mít dopad rovněž na další stakeholdery, jejichž názor už může být odlišný.

S různým postojem se lze setkat u vlád a jejich institucí, protože stát funguje právě z daňových příjmů. V této souvislosti je nutné zmínit pojem daňová konkurence. Ta přináší svým způsobem konkurenční tržní prostředí, kde spolu soupeří vlády států o investice pocházející ze zahraničí (Wiebe, 2011). Prostředky k jejich získání lze vidět ve změnách daňové politiky, která vytvoří atraktivní podnikatelské prostředí pro příslušnou korporaci. Nutno však zmínit, že řada aspektů konečného zdanění investice (zvláště když se jedná o investice velkého rozsahu) může být upravena konkrétní smlouvou mezi korporací a vládou, a tak postavení v rámci daňové konkurence není obvykle zřejmé pouze z daňové a účetní legislativy.

S postoji jednotlivých zemí souvisí rovněž úloha mezinárodních institucí, jež hrají v mezinárodních aspektech daňového plánování významnou roli. Mezinárodní organizace v poslední době přicházejí s pravidly, která musí státy dodržovat, a tak ovlivňují legislativu jednotlivých zemí. Postoje a aktivity mezinárodních institucí tak mají významný vliv na to, jak budou podnikové zisky daněny v následujících letech.

Další skupinou jsou dodavatelé a odběratelé, jejichž postoje k daňovému plánování se liší podle toho, jakým typem jsou. Pokud podnik dodává produkty státnímu sektoru, ve většině případů nebude mít pro daňové plánování pochopení. V některých případech to budou kritizovat i občané-spotřebitelé. Naopak pokud podnik dodává produkty jiným podnikům, často tohoto odběratele nebudou aktivy v této oblasti zajímat. Dost možná sám podobné aktivity provádí, a tak určitě nebude svého dodavatele kritizovat.

Rozhodování podniků tedy ovlivňují další aspekty trhu a odvětví a rozhodně nelze konstatovat, že každý podnik využívá (mezinárodní) daňové plánování v maximální možné míře. Existují jistá omezení, která vycházejí z jednotlivých typů technik a která budou zkoumána v rámci této disertační práce. Pohled na daňové plánování podniků se může velmi lišit, protože každý subjekt zasahující do tohoto procesu, tedy jednotlivé dotčené státy, mezinárodní organizace, korporace samotné nebo například zákazníci, má rozdílné cíle. Vlády, jež využívají daňovou konkurenci k získání co nejvyššího objemu zahraničních investic, nebudou daňové plánování a s ním spojené aktivity odsuzovat. Na druhou stranu země, které v důsledku daňové konkurence a následného daňového plánování čelí odlivu investic a daňových příjmů, budou mít postoj zcela opačný. Z pohledu korporace jsou možnosti daňového plánování většinou velmi lákavé a často ho využívají, avšak i mezi nimi lze najít rozdílné přístupy. Využívání daňového plánování totiž přináší zvýšení nákladů a

vyžaduje věnovat pozornost novým aspektům podnikání. Zdánlivě nejvyšší daňová úspora je totiž spojena často s řadou úskalí, která mohou ohrozit budoucnost podniku. Jedná se tedy o princip klasického manažerského rozhodování, kdy řídicí pracovníci musí vybírat takovou variantu, která podniku přinese nejvyšší užitek.

V dnešní době je daňové plánování často diskutovaným tématem nejen v rámci podniků, ale rovněž v rámci vlád, mezinárodních institucí či veřejnosti. Moderní technologie totiž nepřinášejí jen výhody podnikům ve formě jednoduššího založení a obsluhování společností i na dálku, ale také vládám a veřejnosti, protože mají přístup k informacím, které v minulosti nebylo možné dohledat. V této souvislosti nejde nezmínit rovněž úniky informací ze společností zabývajících se daňovým plánováním, např. kauzu zvanou Panama Papers. Obdobné kauzy vyvolávají velký zájem médií a veřejnosti, a právě díky novým technologiím a sociálním sítím se informace velmi rychle šíří. Daňové plánování a daňové ráje už nejsou předmětem zájmu pouze podniků a vědců, ale stále více se tato problematika stává zájmem široké veřejnosti.

Z tohoto důvodu lze tomuto tématu přikládat ještě větší důležitost, než tomu bylo v letech minulých. Daňové plánování je podnikatelům stále blíže, a tak je přístupné většímu množství podnikatelských i nepodnikatelských subjektů. Toto přiblížení však samozřejmě znamená větší rozsah a také zájem ostatních subjektů ve společnosti. V tomto ohledu je nutné zmínit, že aktivity mezinárodního daňového plánování se dotýkají občanů i zaměstnanců daného podniku. Daňové plánování uměle snižuje daňový základ, a tím i daně placené v dané zemi, na což reaguje většinová společnost negativně. Avšak v případě vládních restrikcí může být snížení rentability z důvodu znemožnění daňového plánování kompenzováno zvýšením cen zákazníkům nebo propouštěním zaměstnanců.

Dopady daňového plánování mají navíc rovněž mezinárodní charakter, o to větší v dnešní globální ekonomice. Proto daňové plánování neovlivní pouze podniky a občany v jedné zemi, ale po celém světě. Právě tento rozsah daňového plánování lze považovat za jeden z klíčových aspektů studia tohoto tématu. Z pohledu České republiky se často hovoří o zahraničních vlastnících kapitálu, kteří logicky také mohou využívat daňového plánování. Právě přesun zisků z ČR do jiné země je častým vědeckým (i politickým) tématem.

Výše uvedené aspekty jsou důvodem pro volbu tématu disertační práce. Její struktura byla zvolena tak, aby dosaženými výsledky bylo v rámci daňového plánování prohloubeno poznání. V první kapitole této práce je provedena analýza současného stavu poznání, kde vedle závěrů studií odborníků jsou uvedeny též aktivity mezinárodních institucí a dále jsou zde nastíněny základní techniky daňového plánování. V další části jsou definovány cíle této

práce, které vycházejí z první kapitoly. Třetí kapitola je věnována představení metod použitých v této práci. V rámci čtvrté kapitoly je představen model daňové zátěže, kterému předchází nutná identifikace daňových rájů v EU. Pátá kapitola pak prezentuje výsledky provedených analýz. V šesté kapitole jsou tyto výsledky diskutovány v širším kontextu a disertační práce je zakončena závěrem.

1 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Problematikou daňového plánování se vedle nezávislých odborníků zabývají také mezinárodní instituce, které rovněž zveřejňují odborné studie svých specialistů. Tyto aktivity mezinárodních institucí jsou v této oblasti mimořádně významné vzhledem k tomu, že mohou mít přímý i nepřímý vliv na tvorbu legislativ členských zemí (resp. i bilaterálních smluv). Možnosti daňového plánování jsou právě legislativami jednotlivých zemí, případně smlouvami o zamezení dvojího zdanění, významně ovlivněny. Všechny tyto normy jsou součástí daňové konkurence a podniky se na jejich základě rozhodují. V mezinárodních institucích mají většinou významné slovo velké země, jejichž pohled na daňovou konkurenci je spíše negativní, a proto mezinárodní instituce přicházejí s úpravami, které jednotlivé země implementují, a vytvářejí tak svým způsobem harmonizované prostředí v pohledu zemí na daňové plánování. Aktivity daňového plánování jsou tak předmětem řady regulací a hodnocení organizacemi zabývajícími se hospodářstvím.

Tato disertační práce se zabývá daňovým plánováním korporací v oblasti korporátní daně z příjmu, tedy v oblasti přímých daní. Je zřejmé, že minimalizace daňových povinností bude probíhat i v oblasti nepřímých daní, avšak vzhledem k podstatě nepřímých daní, které cílí přímo na ekonomickou aktivitu, již zde podobné aktivity většinou přecházejí do daňového úniku, a tedy do nelegálních aktivit. Manažeři tak mají více možností daňového plánování v rámci korporátních daní z příjmu.

Úvodní podkapitola je věnována definici pojmů, které souvisejí s problematikou daňového plánování a jsou používány v celém rozsahu disertační práce. Následně jsou představeny základní způsoby daňového plánování v oblasti korporátní daně z příjmů, které lze považovat za nejvýznamnější. Podkapitola 1.3 představuje způsoby, jak vlády a hlavně mezinárodní instituce v současné době omezují aktivity spadající do daňového plánování. Dále jsou představeny přístupy k měření daňové konkurenceschopnosti, k daňové zátěži a k identifikaci daňových rájů. V další části rešerše je nastíněn strategický rozměr při využívání daňového plánování, jehož reálné využívání podniky v praxi je popsáno podkapitolou 1.6. Dále jsou pak představeny výsledky dosavadních studií zabývajícími se českými podniky a jejich daňovým plánováním. Poslední část pak shrnuje současný stav poznání.

1.1 Základní pojmy

V rámci této disertační práce je použito několik výrazů a slovních spojení, které jsou definovány v této podkapitole. Nutno podotknout, že řada výrazů se volně překládá z angličtiny a doslovný předklad by často měl jiný význam.

- *Daňové plánování* vychází z anglického „*tax planning*“. Tento pojem OECD (2017a) definuje jako uspořádání obchodních či privátních záležitostí s cílem minimalizovat daňovou povinnost. Daňové plánování bude v rámci této práce chápáno z pohledu právnických osob a daně z příjmů.
- *Efektivní daňová sazba* je taková, která kromě zákonné daňové sazby uvažuje i další aspekty daňového systému (Szarowska, 2011). V modelech zabývajících se determinanty daňového zatížení pak vychází z reálných podnikových dat a je charakterizována jako placené daně k účetnímu zisku před zdaněním (Delgado et al., 2014).
- *Daňová optimalizace* odpovídá označení „*tax avoidance*“, které je definováno jako legální aktivita využívající všechny dostupné zákonné způsoby k maximálnímu snížení daňové povinnosti; nicméně hranice mezi daňovou optimalizací a daňovým únikem je nejasná (Gravelle, 2015).
- *Českými podniky (společnostmi)* jsou v rámci tohoto textu právnické osoby, které lze označit za daňové rezidenty České republiky, tedy dle ustanovení § 17 odstavce 3 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů „*pokud mají na území České republiky své sídlo nebo místo svého vedení, kterým se rozumí adresa místa, ze kterého je poplatník řízen*“.
- *Offshore jurisdikce (offshore finanční centrum)* je taková země (v případě center lze rovněž hovořit pouze o městech), ve které většina činností finančního sektoru je offshore – tedy protistrany většiny závazků a aktiv finančních institucí jsou nerezidenti (IMF, 2000). V těchto centrech jsou tedy transakce iniciovány ze zahraničí (respektive zahraničními společnostmi a poplatníky).

V případě definice offshore jurisdikce je nutné zmínit tři konkrétní body, které jsou dle Mezinárodního měnového fondu (IMF, 2000) charakteristické pro tato centra:

- relativně velký počet finančních institucí,
- nepoměr zahraničních aktiv a závazků k těm domácím,
- země poskytující některé z těchto výhod: nízké, nebo nulové zdanění; nízkou regulaci finančního sektoru; bankovní tajemství a anonymitu.

Zároveň OECD (2017a) v této souvislosti definuje offshore společnost jako korporaci, která sídlí v jiné zemi (nejčastěji v daňovém ráji), než ve které vykonává své obchodní aktivity.

Z tohoto pohledu je komplikované stanovit definici daňového ráje jakožto samostatného pojmu, protože rovněž mezinárodní instituce často tyto pojmy dávají do souvislosti (European Union, 2018). Pravdou je, že jsou si oba pojmy blízké, a často země, které jsou offshore jurisdikcí, lze označit rovněž jako daňový ráj. Na druhou stranu, mezinárodní definice samozřejmě definují rovněž daňový ráj. Následují charakteristiky daňového ráje dle OECD (1998, 2017a):

- žádná, či nominální daň,
- neexistuje výměna informací (daňový ráj neposkytuje informace),
- nedostatek transparentnosti (při uplatňování předpisů),
- neexistence požadavku na významnost činnosti (činnosti se do země přesouvají pouze z daňových důvodů).

Porovnání charakteristiky daňových rájů a offshore finančních center ukazuje, že pro offshore centra je typický význam finančního sektoru, v rámci kterého převažují aktivity ze zahraničí, zatímco v případě daňového ráje není finanční sektor zmíněn. Na druhou stranu v dnešní době jsou požadavky společností natolik komplexní a význam finančních institucí při využívání daňového plánování natolik velký, že nelze tyto pojmy od sebe oddělit a vymezit přesnou hranici mezi nimi.

Evropský parlament navíc vedle offshore finančních center a daňových rájů rozlišuje také jurisdikce, pro které je charakteristické utajení informací (European Parliament, 2017). Tento pojem je však vztažen pouze k Financial Secrecy Indexu od Tax Justice Network.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že, byť je *daňový ráj* často užívaný pojem, nelze mu přiřadit obecně platnou definici. Tato definice se v době mění, a navíc z pohledu fyzických a právnických osob mohou být daňovým rájem dvě zcela odlišné země.

V souvislosti s daňovým plánováním je nutné vymezit rovněž tzv. *daňový únik*. Daňové plánování a daňová optimalizace standardně probíhají v souladu s veškerými zákony. Daňový únik je proti tomu nelegální, při jeho uskutečňování tedy dochází k porušení některých právních předpisů (European Parliament, 2017). V tomto kontextu je tedy daňové plánování, kterým se tato práce zabývá, legálním nástrojem manažerů ke snížení daňové zátěže konkrétní společnosti nebo celé skupiny.

1.2 Podstata daňového plánování

Princip daňového plánování vychází z výše zmíněné definice organizace OECD a jedná se tak o jakékoliv účelové aktivity s cílem snižovat daňové zatížení. Z této definice je zřejmé, že společnosti, které se rozhodnou využívat daňové plánování, nejenže přistupují ke svým aktivitám tak, aby minimalizovaly daně, ale rovněž vzniká nová skupina aktivit, které jsou prováděny pouze s cílem minimalizování daní. Zde vyvstává otázka, o jaké aktivity se může jednat. Nutno podotknout, že do daňového plánování se nezařazují aktivity typu krácení tržeb, to spadá již pod daňový únik.

V rámci mezinárodního plánování se z pohledu korporátní daně z příjmu nejčastěji objevují tři způsoby přesouvání zisků (Auerbach et al., 2017); (European Commission, 2016b). European Commission (2016c) definuje tyto způsoby následovně:

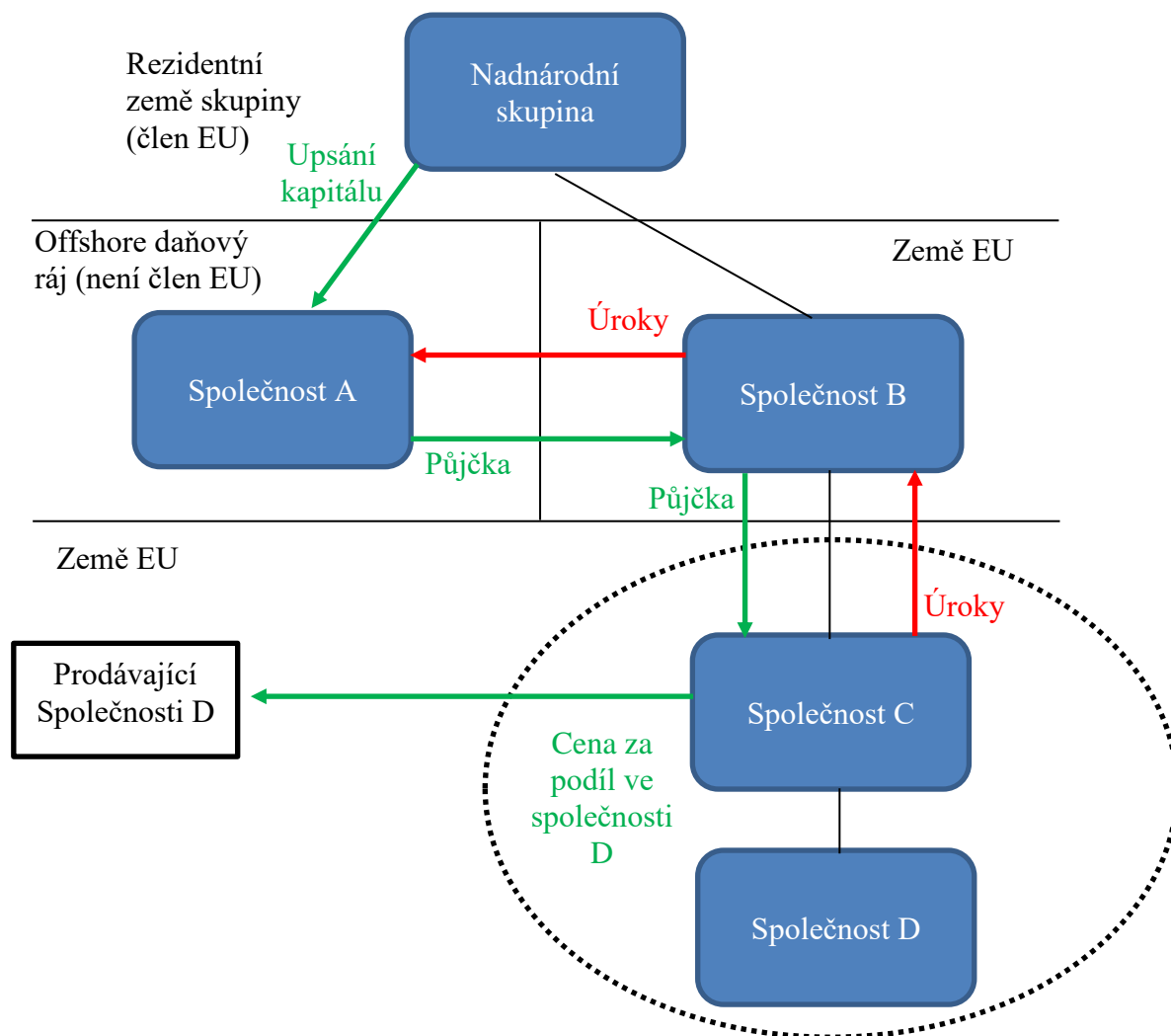
- a) přesouvání zdanitelných zisků pomocí úroků za dluhové financování,
- b) přesouvání zdanitelných zisků pomocí plateb za využívání intelektuálního kapitálu,
- c) přesouvání zdanitelných zisků pomocí transferových plateb (transfer pricing) – převodních cen.

1.2.1 Úroky jako prostředek přesouvání zisků

Je zřejmé, že při využití úroků hraje roli dluhové financování. To standardně v podnikové praxi probíhá tak, že poskytovatelem dlouhodobého úvěru je banka. I banka (resp. finanční instituce) může být touto cestou začleněna do mezinárodního daňového plánování. Takovouto půjčku pak v rámci rozsáhlých korporací lze přesouvat mezi jednotlivými částmi tak, aby se pomocí nákladových úroků upravily základy daně. V případě kapitálově silných společností pak v rámci tohoto schématu daňového plánování nemusí být začleněna žádná finanční instituce, protože nejsou finanční prostředky „navíc“ potřeba.

V souvislosti s těmito schématy daňového plánování souvisí tedy často užívaný pojem vnitropodniková půjčka. Ta slouží k tomu, aby korporace využívaly diferencíál daňové sazby mezi dvěma legislativami. Společnost s nižším daňovým zatížením půjčí společnosti, kde je daňové zatížení vyšší, a vzhledem k tomu, že úroky jsou daňově uznatelný náklad, snižuje se daňový základ v zemi s vyšší daňovou sazbou, a naopak se zvyšuje v druhé zemi. V rámci společnosti tak daňový diferencíál mezi matkou a dcerou, nebo dvěma dcerami způsobí umělé aktivity z pohledu financování, kdy se zvyšuje zadluženost některých společností s cílem snižovat jejich daňový základ.

Samozřejmě existuje několik variant takového schématu. Vzhledem k zaměření disertační práce je na tato schémata nahlíženo z evropského prostoru. První z nich ukazuje obrázek 1. V rámci této varianty nadnárodní skupina sídlící v členském státě EU zakládá společnost v offshore daňovém ráji (typicky například v daňovém ráji v Karibiku) a upisuje jistou sumu základního kapitálu (European Commission, 2016c).

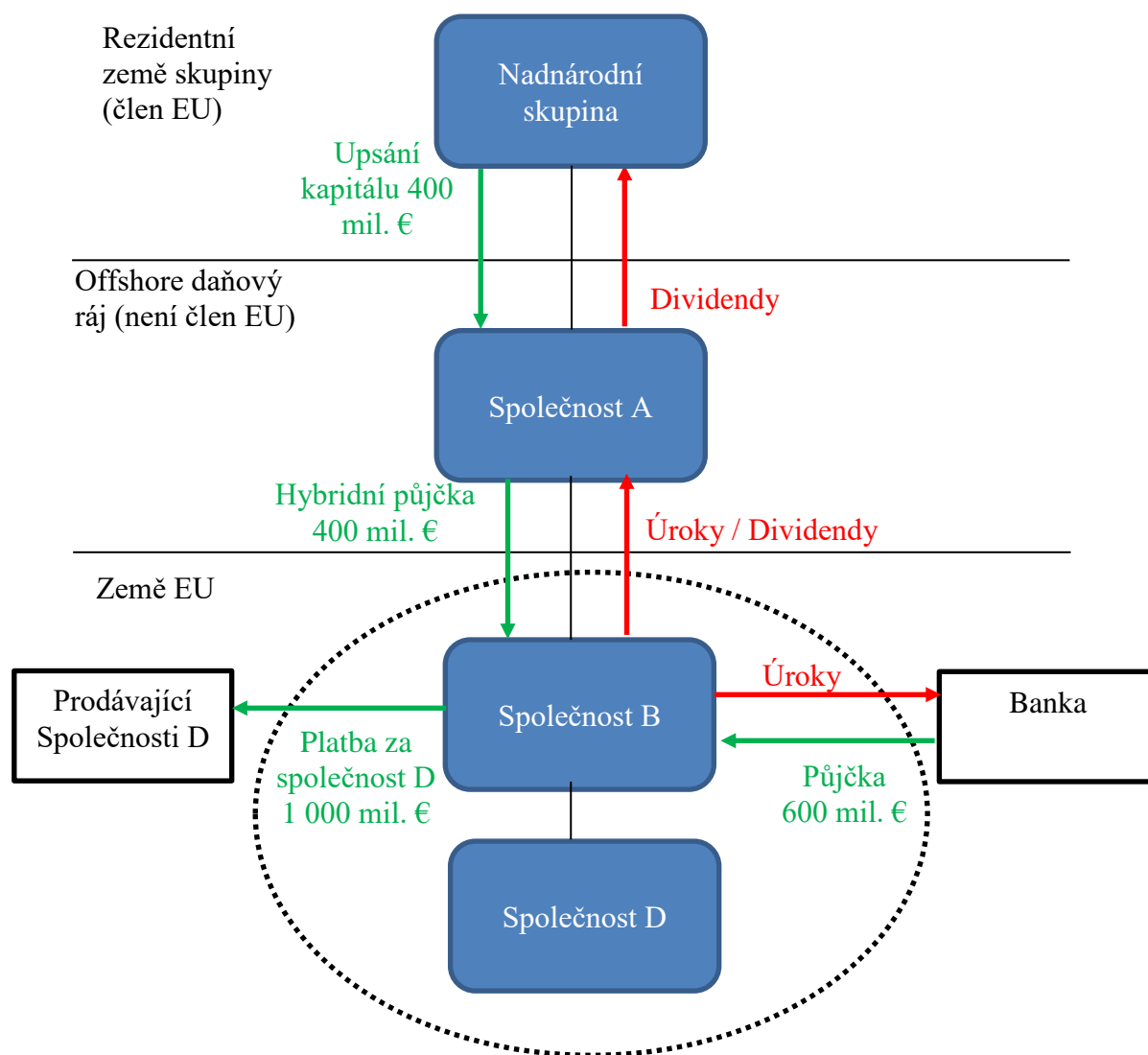

Obrázek 1: Struktura daňového plánování s využitím půjčky z offshore jurisdikce

Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (2016c)

Společnost B, patřící rovněž do skupiny a sídlící v zemi EU, si bere úročný úvěr od této Společnosti A. Podobně je rovněž poskytnuta půjčka Společnosti C, která kupuje podíl ve Společnosti D. Důležitým aspektem je pak legislativa cílové země, která musí umožňovat skupinové zdanění. Vzhledem k tomu, že Společnost C negeneruje žádné příjmy, pouze vlastní Společnost D, tak v případě skupinového zdanění mohou být úroky odečteny z daňového základu skupiny v dané zemi. Úroky jsou tedy uplatněny jako náklad v cílové zemi, rezidentní zemi společnosti B a „definitivně“ zdaněny až v offshore jurisdikci, která byla vybrána takovým způsobem, aby bylo zdanění ideálně nulové.

Obrázek 2 ukazuje další možnost využití úvěrového financování v rámci skupiny a úroků k přesunu zisků. Nadnárodní skupina založí v offshore jurisdikci společnost, upíše základní kapitál (European Commission, 2016c). Obecně se opírá o tzv. hybridní půjčku, která je poskytnuta Společností A Společnosti B a je nastavena takovým způsobem, že v offshore jurisdikci je na ni nahlíženo jako na investici do akcií a v zemi příjemce jako na půjčku. To znamená, že Společnost B si může uplatnit nákladové úroky (stejně jako v minulém případě v režimu společného zdanění se Společností D) a Společnost A má příjmy charakteru dividend, které jsou osvobozeny. Je zde rovněž externí banka, která poskytuje společnosti B zbylou část finančních zdrojů potřebných k nákupu Společnosti D.

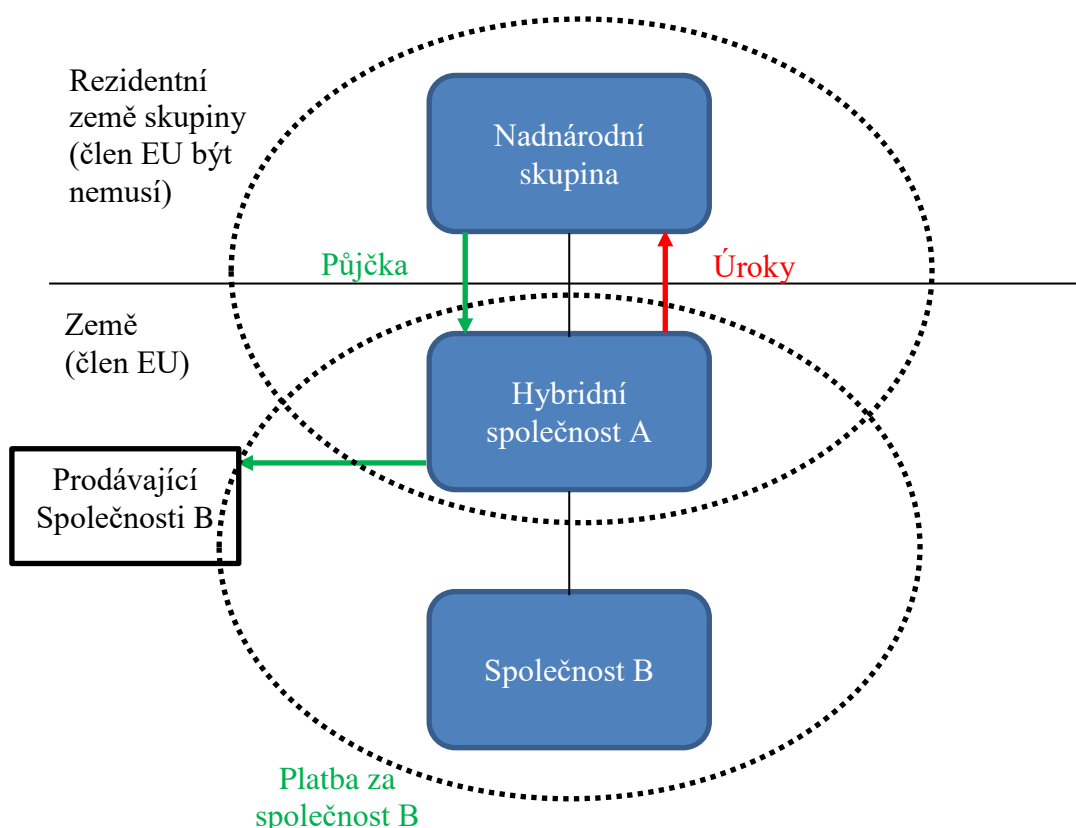

Obrázek 2: Struktura daňového plánování s využitím hybridní půjčky

Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (2016c)

Obrázek 3 znázorňuje další metodu, ve které se využívají úroky. V rámci této metody je založena Hybridní společnost A, která si bere úvěr od matky v zahraničí (European Commission, 2016c). Z této půjčky je financován nákup Společnosti B, která již je operující

na příslušném trhu. Na Hybridní společnost A je nahlíženo jako na daňový subjekt, a tak nárokuje daňový odpočet úroků. Vzhledem k tomu, že Hybridní společnost A nemá žádné zdanitelné příjmy a legislativa daného státu umožňuje skupinové zdanění (společný základ daně), tak jsou tyto odpočty uplatněny na příjmy Společnosti B. Hybridní společnost A je ve státě vlastníka považována za nedílnou součást skupiny, což znamená, že úroky jsou příjmem od vlastníka samotného a nejsou považovány za zdanitelný příjem korporace, případně mohou být považovány za zdanitelný příjem, avšak jsou od daně osvobozeny. Tímto způsobem tedy v jedné zemi korporace snížila daňový základ své dceřiné společnosti a zároveň dosáhla toho, že tyto úrokové příjmy nejsou zdaněny ani v zemi definitivního příjemce, tedy matky v rámci skupiny.

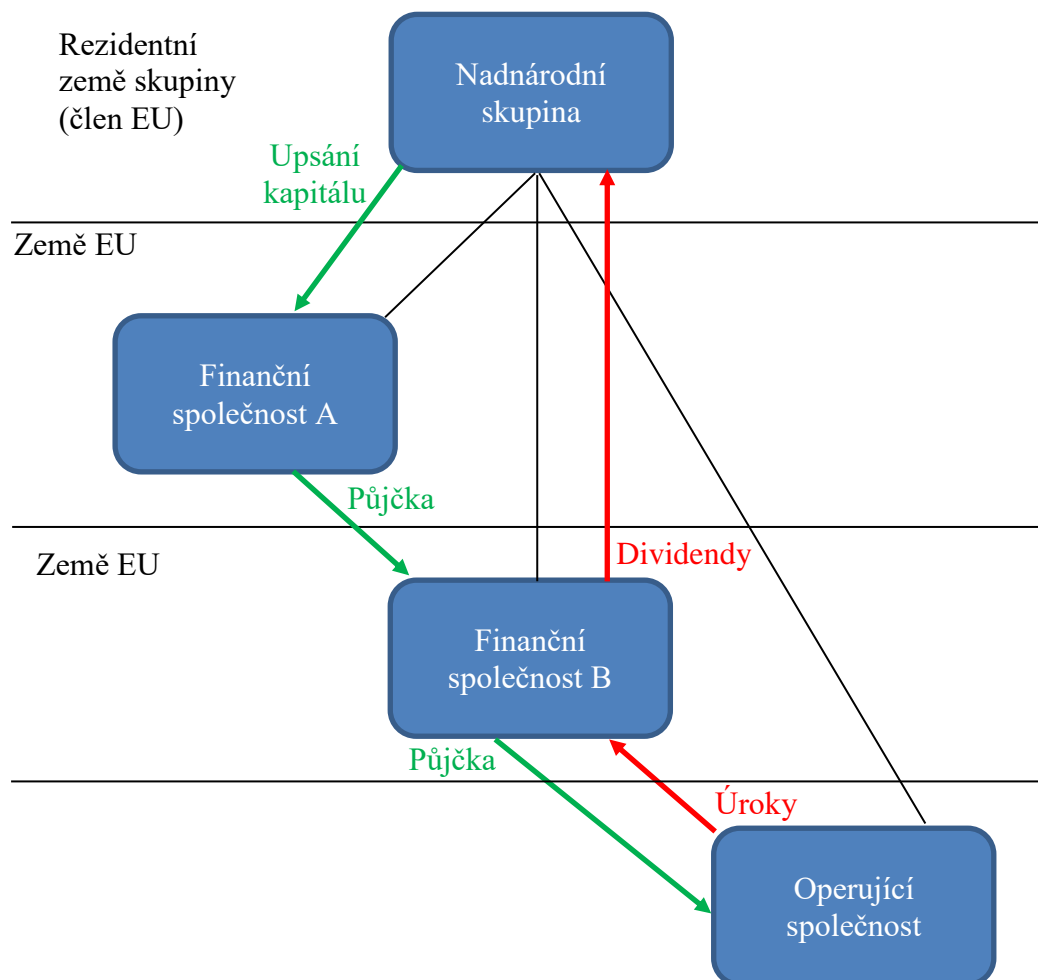

Obrázek 3: Struktura daňového plánování s využitím hybridní společnosti

Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (2016c)

Na obrázku 4 je znázorněna struktura daňového plánování v případě využití bezúročné půjčky. Finanční společnost A je založena matkou, která vlastní 100% podíl a upisuje základní kapitál v určité výši (European Commission, 2016c). Finanční společnost A je založena v jiném členském státě, než je ten rezidentní matky. V dalším členském státě EU je založena matkou Finanční společnost B, které je poskytnuta půjčka Finanční společností A s tím, že se jedná o bezúročnou půjčku. Vzhledem k daňové legislativě v zemi Finanční společnosti B může tato společnost žádat o daňový odpočet hypotetických úroků, které by

společnost zaplatila v situaci, kdy by úvěr proběhl v standardním režimu. Finanční společnost B pak Operující společnosti půjčuje peníze a tato půjčka je již standardně úročena, takže Operující společnost vyplácí Finanční společnosti B úroky. Operující společnost si pomocí úroků snižuje základ daně. Finanční společnost B pak vyplácí dividendy matce skupiny. Finanční společnost B zahrne úroky do daňového základu, nicméně vzhledem k zmíněné právní úpravě zčásti, nebo úplně nepodléhají dani.

Obrázek 4: Struktura daňového plánování s využitím bezúročné půjčky

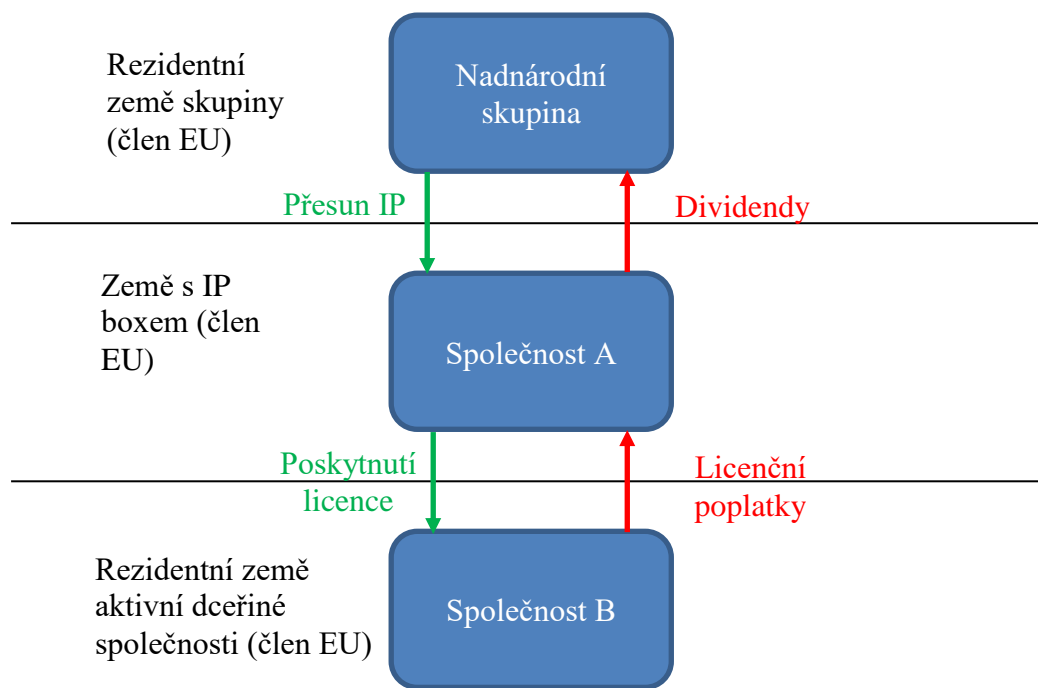
Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (2016c)

Půjčky a následné úroky tak lze využít k přesouvání zisků několika možnými způsoby. Zmíněná schémata ukazují, že nejde jen o přesunutí zisků s cílem vykázat vyšší příjmy v zemi s nižším daňovým zatížením, ale některá schémata využívají i specifické oblasti úpravy zdanění úroků.

1.2.2 Platby za IP jako prostředek přesouvání zisků

Z pohledu intelektuální kapitálu je klíčové umístění nehmotných aktiv, což lze považovat za strategické rozhodnutí managementu korporace (European Commission, 2015). Z tohoto pohledu jsou tedy v rámci skupiny přemisťována nehmotná aktiva tak, aby platby za jejich

využívání snižovaly daňový základ v zemi s vyšším daňovým zatížením (tam byly náklady) a zvyšovaly daňový základ v zemi s nízkou daňovou sazbou (byly výnosem). V dnešní době řada zemí přichází s tzv. IP boxem, v rámci kterého jsou příjmy z intelektuálního kapitálu daně výhodněji, než příjmy ostatní. Nejjednodušší systém využití IP boxu je zobrazen na následujícím obrázku 5.

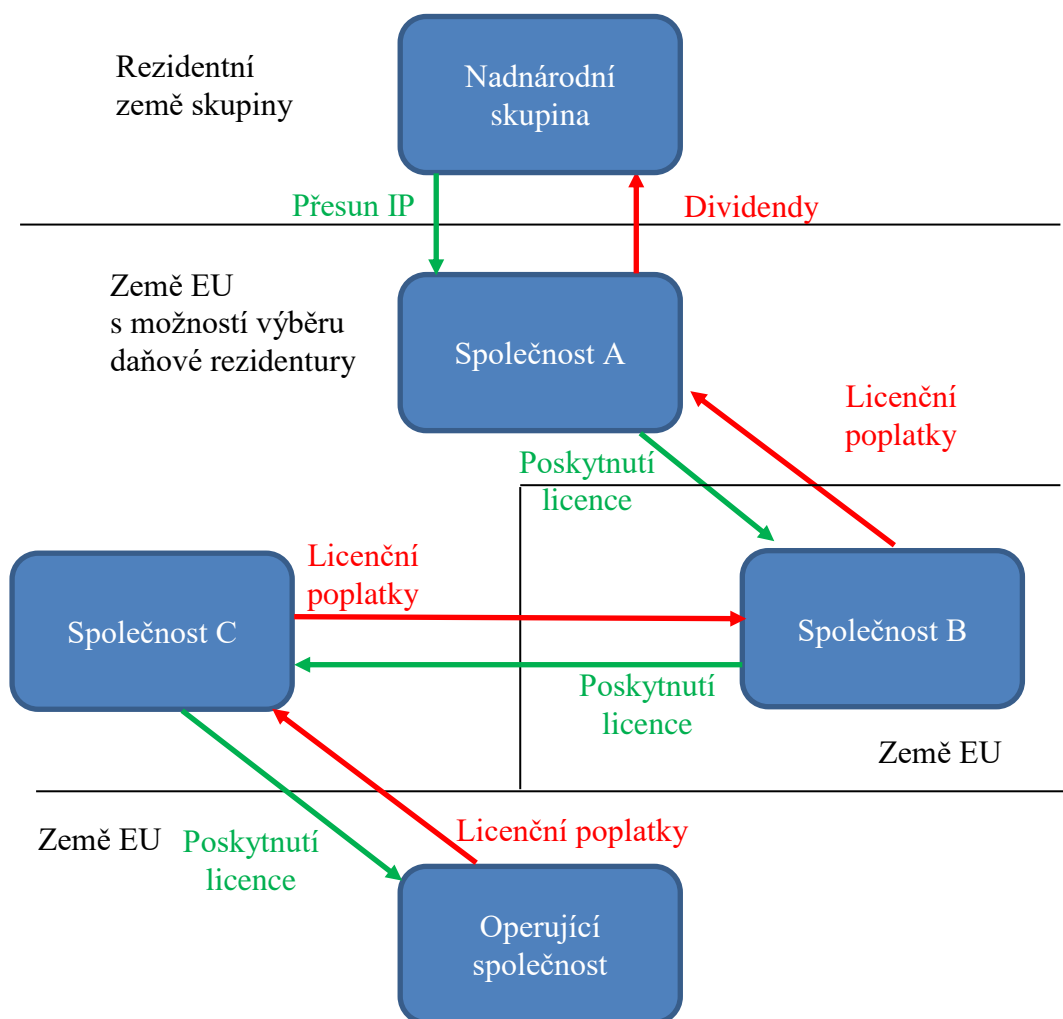
Obrázek 5: Struktura daňového plánování s využitím IP boxu

Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (2016c)

V rámci tohoto schématu jsou matkou přesunuta nehmotná aktiva do Společnosti A sídlící v zemi s IP boxem (European Commission, 2016c). Společnost A poskytuje licenci Společnosti B na využívání veškerých patentů a dalších podobných aktiv, které na ni byly přesunuty. Za tuto dohodu pak dostává zaplacený licenční poplatky, které pak Společnost A daní v rámci IP boxu za výhodnějších podmínek. Následně pak Společnost A platí matce dividendy, čímž ve výsledku přesouvá své zisky mateřské společnosti.

Obrázek 6 pak znázorňuje schéma, v rámci kterého už není zapotřebí přítomnost IP boxu. V rámci tohoto mechanismu je licence postoupena několikrát za sebou. Společnost A je založena matkou v zemi EU, kde je možné zvolit si daňovou rezidenturu (European Commission, 2016c). Společnost A je tak daňovým rezidentem dalšího státu, typicky daňového ráje s nulovou sazbou daně. Matka dále přesouvá vlastnictví intelektuálního kapitálu na Společnost A. Společnost A zakládá Společnost B v jiné zemi EU a poskytuje za úplatu licenci na využívání IP. Společnost B pak stejným způsobem postupuje licenci Společnosti C, která podepíše licenční smlouvu s Operující společností. Zisky z využívání

nehmotných aktiv pak jsou z Operující společnosti postupně přesunuty do Společnosti A, kde je nulová daňová zátěž a tato společnost pak platí matce dividendy.

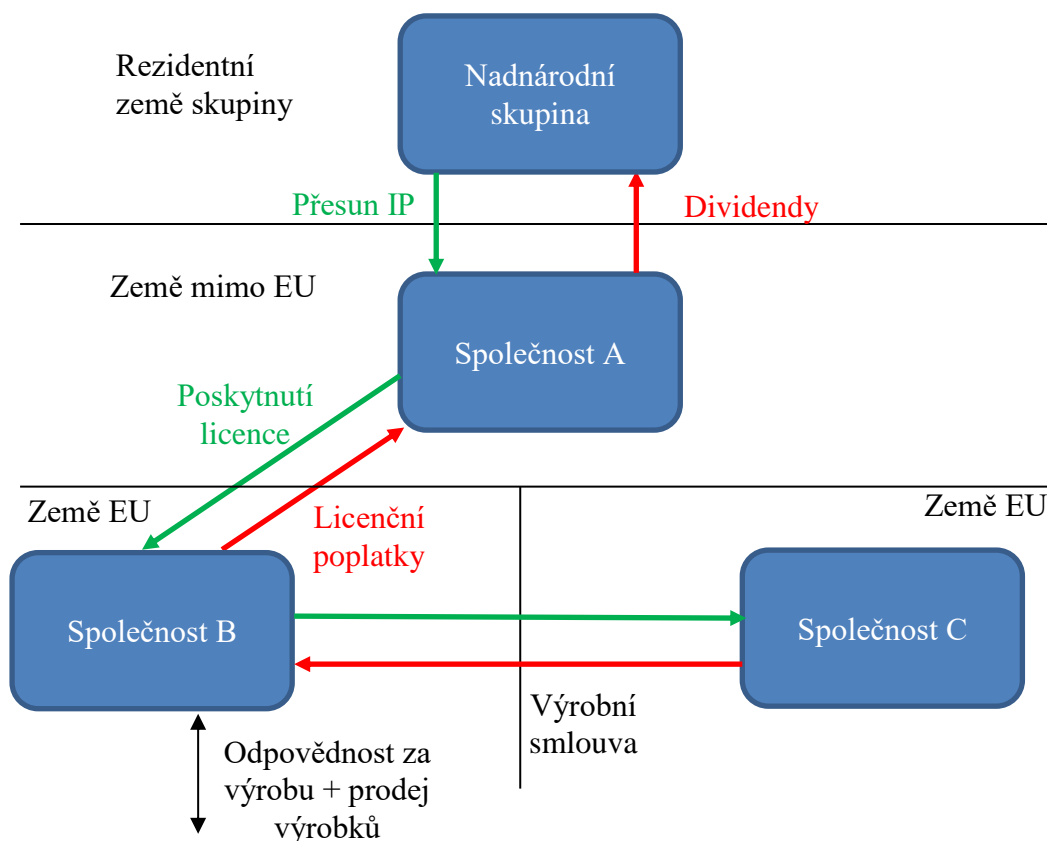
Obrázek 6: Dvourstvá struktura daňového plánování s využitím nehmotných aktiv

Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (2016c)

V rámci další struktury daňového plánování je možné sledovat provázání se standardními aktivitami společnosti. Matka zakládá Společnost A v zemi mimo EU (daňový ráj) a přesune na ni příslušná aktiva. Společnost B zakládá Společnost C i D a je jejich jediným vlastníkem. Na základě dohody je pak Společnost B odpovědná za výrobu a prodej produktů. Práva duševního vlastnictví jsou Společností A poskytnuta formou licence Společnosti B. Společnost C pak na základě smlouvy se Společností A vyrábí produkty skupiny. Společnost B pak příslušné produkty prodává do zemí s vyšší daňovým zatížením po celém světě. Společnost A pak veškeré své zisky vyplácí formou dividend mateřské společnosti v rámci skupiny.

Z pohledu využívání nehmotných aktiv je důležité zmínit to, že nejde pouze o přesouvání těchto aktiv za některými speciálními režimy zdanění. Nehmotná aktiva slouží i k dalším

mechanismům, v rámci kterých je přesun vlastnictví uskutečněn s cílem přesunutí zisků. Právě proto, že je metoda využívající IP box nejjednodušší, mezinárodní organizace cílí na omezování jejich využívání a toto cílení je relativně snadné. Na druhou stranu nehmotná aktiva byla ze své podstaty vždy k daňovému plánování využívána.

Obrázek 7: Struktura daňového plánování s využitím dohody o duševním vlastnictví a nákladech

Zdroj: vlastní zpracování dle European Commission (2016c)

1.2.3 Převodní ceny jako prostředek přesouvání zisků

Převodní ceny jsou důležitým prvkem daňového plánování a lze je definovat jako interní ceny za služby a zboží (European Commission, 2019b). V případě neexistence žádných regulací převodních cen, by společnosti mohly přesunout kompletní zisk pouze na základě fakturování uměle vytvořených služeb.

Přesouvání dluhů, respektive zisků pomocí úroků je významným prvkem daňového plánování přibližně z 30 % (European Commission, 2015). Porovnání významnosti jednotlivých způsobů daňového plánování je však zde trochu komplikované, protože další dva způsoby (b); c)) jsou některými autory zařazeny společně do jedné skupiny, a tak jejich závěry zmiňují, že transferové platby spolu s platbami za využívání licencí jsou významnější položkou daňového plánování, než využívání úroků (Heckmeyer a Overesch, 2013). Samotné techniky mají

společné dopady, které spočívají v přesunu zisků (profit shifting) do zemí s nižší daňovou sazbou.

Pro manažery je klíčové to, že existuje několik možných způsobů daňového plánování, protože tak činí daňové plánování méně přehledným pro finanční správu, která by následně mohla uplatnit novými právními předpisy přímo zacílené nařízení, které daňové plánování omezí. Rozmanitost daňového plánování tak přispívá k jeho efektivnímu využívání. I přes to, že daňové plánování je legální, jednotlivé vlády formou zákonů a mezinárodní instituce formou závazných pravidel se snaží jednotlivé způsoby efektivně zacílit a alespoň částečně omezit možnosti jejich využívání.

1.3 Omezování daňového plánování

Z pohledu zamezení daňového plánování existuje několik rovin, které je potřeba brát v úvahu, respektive manažeri uvažující daňové plánování musí tyto roviny znát. Základní metodou zamezení daňového plánování je lokální legislativa, tedy zákony upravující zdanění příjmů právnických osob v dané zemi. Tato práce se zabývá technikami daňového plánování, které spočívá v přesouvání zisků, proto se orientuje na úpravu korporátního zdanění.

Na úrovni legislativy České republiky lze najít hned několik aspektů dotýkající se daňového plánování. První z nich se týká vnitropodnikových půjček, jedná se o ustanovení Zákona č. 586/1992 Sb., konkrétně §25 odstavec 1 písmeno w), dle kterého nelze mezi spojenými osobami daňově uznat úrokové náklady z částky, která převyšuje čtyřnásobek (v případě bank a pojišťoven šestinásobek) výše vlastního kapitálu. Toto omezení tedy limituje daňové plánování pouze na určitou úroveň, podniky tedy nemohou libovolně přesouvat zisky v rámci skupiny do ztrátové společnosti neomezeně, respektive mohou, nicméně to nebude mít kýžený daňový účinek.

Dalším aspektem české legislativy, který do jisté míry omezuje možnosti daňového plánování, je ustanovení § 36 odstavce 1 písmeno c) Zákona č. 586/1992 Sb., které určuje zvláštní sazbu daně ve výši 35 % na příjmy poplatníka-rezidenta země, kterou lze označit jako nespolupracující. To lze obecně charakterizovat tak, že s ní nemá Česká republika podepsanou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. V dnešní době jsou smlouvy podepsány s většinou států a daňové ráje se snaží je mít nastaveny tak, aby bylo možné využívat jejich výhody. Nicméně je nutné toto ustanovení zmínit, neboť pamatuje na situace, kdy smlouva o zamezení dvojího zdanění neexistuje.

Další rovinou omezení daňového plánování mohou být právě smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Ty umožňují na jedné straně vládě daňového ráje stanovit výhodné podmínky pro

přeshraniční platby, na druhé straně vládě například České republiky stanovit aspoň jistou míru zdanění některých příjmů. Na této bilaterální úrovni je významná rovněž spolupráce finančních správ a dalších daňových autorit. Výměna informací je klíčová z pohledu odhalení daňových úniků a získávání informací o technikách daňového plánování.

Smlouvy o zamezení dvojího zdanění jsou však na druhou stranu rovněž nástrojem daňové konkurence. V první řadě vykazují vyšší daňovou konkurenceschopnost státy, které mají rozsáhlejší síť těchto smluv, což zohledňuje například Mezinárodní index daňové konkurenceschopnosti od organizace Tax Foundation (Bunn et al., 2018). Dalším aspektem smluv o zamezení dvojího zdanění jsou zájmy protější vlády, která může vytvářet tlak na výhodné podmínky přeshraničního zdanění. Z tohoto pohledu je třeba vnímat smlouvy o zamezení dvojího zdanění nejen jako možnost omezení daňového plánování, ale také jako nástroj daňového ráje k vytvoření výhodného daňové prostředí. Vytvoření takovéto smlouvy, kdy na jedné straně je daňový ráj, pak musí být kompromisem zájmů obou vlád. Nemusí se ve výsledku jednat tedy o omezení daňového plánování, ale o kompromisní úpravu přeshraničních finančních toků tak, aby byly zdaněny alespoň nějakou mírou.

OECD (2019) iniciuje právě výměnu informací a aktivity mezinárodních organizací lze považovat za další rovinu omezení mezinárodního plánování. Jedná se o nejdůležitější mezinárodní organizaci, která se v této oblasti angažuje. Postoj OECD k daňovému plánování je spíše negativní a její aktivity jsou zaměřeny na vytvoření prostředí, kde daňová konkurence nebude působit škodlivě. Z pohledu výměny informací je hlavním motivem boj proti daňovým únikům a bankovnímu tajemství (OECD, 2019). Zároveň země implementují výměnu informací v automatickém režimu, kdy jsou sdíleny informace mezi finančními správami v několika klíčových oblastech, které hrají významnou roli v rámci mezinárodního daňového plánování. Vyměňují se informace týkající se pohybů dividend, úroků, licenčních poplatků a rovněž i platů a dalších plateb (OECD, 2019).

OECD iniciovala spolupráci více než sta zemí v rámci implementace skupiny opatření BEPS („Base Erosion and Profit Shifting“ – Eroze daňového základu a přeposílání zisků) (OECD, 2018a). Tato skupina pravidel je představována komplexem aktivit jednotlivých daňových autorit s cílem zamezovat daňovým únikům a současně by tato opatření měla pomoci tomu, aby byly zisky daněny v zemi, kde byly hospodářskou činností vytvořeny (OECD, 2018b). Aktivity jsou rozděleny do několika skupin, které reflektují oblasti daňového plánování. Zaměřují se na výzvy digitální ekonomiky v oblasti zdanění, rozsáhlejší cíli na problematiku transferových cen či na oblast úroků a zdanění intelektuálního kapitálu (OECD, 2018b).

Manažeři se následně při řízení podniků musejí vyrovnávat s legislativou, která vychází právě z podobných iniciativ. Jednotlivé oblasti jsou blíže popsány v následující tabulce 1.

Tabulka 1: Oblasti BEPS

Název oblasti	Popis aktivit
Digitální ekonomika	zaměření se na problémy zdanění v digitální ekonomice
Hybridní nástroje a společnosti	stanovení doporučení pro vnitrostátní pravidla týkající se omezování hybridních nástrojů a společností (např. dvojitý odpočet)
Pravidla pro společnosti ovládané ze zahraničí	doporučení na posílení pravidel pro zdanění společností ovládaných ze zahraničí
Odečítání úroků	společný přístup předcházející využívání úrokových nákladů
Škodlivé daňové postupy	zlepšení transparentnosti, povinná výměna informací týkajících se preferenčních daňových režimů
Zneužívání smluv o zamezení dvojího zdanění	doporučení pro návrh vnitrostátních pravidel zamezujících zneužívání smluv o zamezení dvojího zdanění
Definice stálé provozovny	změna definice stálé provozovny s cílem zamezit jejímu obcházení
Transferové platby	pokyny k transferovým platbám, aby výsledky odpovídaly a byly v souladu s tvorbou hodnoty
Analýza dat týkajících se BEPS	metodiky pro shromažďování a analýzu dat
Zveřejnění agresivního daňového plánování	návrh pravidel pro povinné zveřejňování schémat agresivního daňového plánování
Dokumentace transferových plateb	pokyny k dokumentaci transferových plateb, šablona pro podávání zpráv dle jednotlivých zemí (cíl = zvýšení transparentnosti)
Řešení sporů	systém pro odstranění překážek při řešení sporů
Vícestranné úmluvy	analýza právních otázek souvisejících s rozvojem vícestranného nástroje

Zdroj: vlastní zpracování dle OECD (2018b)

Významem opatření BEPS se zabývá Piantavigna (2017). Princip aktivit v rámci tohoto projektu pak shrnuje do následujících bodů:

- Země nemají možnost samy rozhodnout o tom, jak se klasifikuje agresivní daňové plánování. Tento projekt nutí vlády implementovat do legislativy taková opatření, aby možnosti daňového plánování byly omezovány.
- Pravidla v rámci tohoto projektu ovlivňují efektivní přidělování pravomocí v oblasti zdanění. Piantavigna (2017) poukazuje na to, že tím je dosaženo vyšší rovnováhy mezi právy na zdanění v zemi zdroje (tzn. zemi, kde byla příslušná aktivita podléhající dani provedena) a v zemi rezidence dané korporace.
- Snaží se podporovat celosvětovou spravedlnost v daňové oblasti.
- Rovněž v rámci jednotlivých oblastí nastavuje pravidla pro mezinárodní daňovou konkurenci.

Pozici mezinárodní organizace OECD lze demonstrovat rovněž nedávným zavedením úpravy IP boxů, nazvané „nexus approach“ (OECD, 2015). V této souvislosti se OECD rozhodla implementovat opatření, kterému mají IP boxy členských zemí vyhovět, aby daňová výhoda připadla pouze na příjmy, které generují nové patenty, a skutečně tak tyto boxy podporovaly vývoj a výzkum. Cílem tedy bylo omezit na minimum možnost využití tohoto režimu zdanění k praktikám daňového plánování. Tato úprava přináší přísnější posuzování nákladů na inovační aktivity, kdy nelze za kvalifikovaný náklad uzнат nákup nehmotných aktiv a rovněž platby za aktivity spojeným osobám. Právě druhý aspekt této změny významně komplikuje situaci podnikům v oblasti daňového plánování, protože platby za využívání intelektuálního kapitálu patří mezi významné možnosti daňového plánování v rámci nadnárodní společnosti. IP boxy musí nyní splňovat tuto specifickou vlastnost, což vlády jednotlivých států postupně implementují a podniky se musí nové úpravě přizpůsobit. Z pohledu manažerského rozhodování společností je důležitá konkrétní podoba zmíněného pravidla. Toto pravidlo lze vyjádřit následující rovnicí 1 (OECD, 2015):

$$\text{Výnosy IP boxu} = \frac{\text{Kvalifikované náklady na IP}}{\text{Celkové náklady na IP}} * \text{Celkové výnosy z IP} \quad (1)$$

Vzorec tedy určuje, že po implementaci tzv. nexus approach do legislativy upravující IP boxy bude záležet na tom, jaká je struktura nákladů, které jsou spojeny s výnosy z intelektuálního kapitálu. Nicméně i současná úprava umožňuje jistou míru daňového plánování. Tato možnost spočívá v konstrukci výpočtu kvalifikovaných výdajů, kdy je povoleno jejich 30% navýšení do maximální výše celkových nákladů na IP. Ve výsledku tak podniky mohou mít jistý podíl nekvalifikovaných nákladů a stále těžit výhody nižšího zdanění na kompletní příjmy z intelektuálního kapitálu. Pro využití takového režimu i pro daňové plánování však společnosti v dané zemi musí vykazovat reálnou inovační činnost.

Významnou roli v oblasti daňového plánování hrají rovněž instituce Evropské unie. Asi nejvýznamnější důkaz této role vyjadřuje postoj a aktivity Evropské komise vůči Irsku a jeho vládě. V rámci dohody s irskou vládou společnost Apple platila jen velmi nízké daně, což Evropská komise označila jako nelegální státní dotaci (European Commission, 2016a). Tento případ ukazuje na to, že kromě využívání platné legislativy může být na základě dohody s vládou příslušné země uzavřena individuální smlouva upravující daňové podmínky investice. Tato možnost dává daňovému plánování nový rozměr, avšak není (na rozdíl od legislativy) dostupná všem podnikům za stejných podmínek. Lze předpokládat, že z ní budou profitovat pouze velké společnosti, jejichž investice má pro daný stát značný význam.

Není to ovšem jediný případ, který byl Evropskou komisí vyšetřován, byly a jsou rovněž další, byť ne tolik veřejnosti známé. V této souvislosti je zajímavé zmínit to, jakých zemí se toto vyšetřování týká nebo týkalo, jsou to: Lucembursko, Nizozemsko, Belgie, Irsko, Velká Británie (European Commission, 2019a). Bližší pohled ovšem ukáže, že pouze dvou zemí se týká více než jedno řízení, a to Lucemburska (5 vyšetřování) a Nizozemska (3 vyšetřování). V rámci vyšetřování byly posuzovány smlouvy týkající se několika významných nadnárodních společností, mezi které patří např. Ikea, Nike, Amazon, McDonald's či Fiat. To přidává další úroveň omezování daňového plánování. Nejsou zde pouze iniciativy, které vytvářejí pravidla pro zákonodárce v oblasti národní legislativy a pro úřady v oblasti vyměňování informací. Existence daňové konkurence a daňových rájů vytváří prostor pro zmíněné smlouvy, které jsou mimo rámec legislativy. To je důvod, proč Evropská komise z titulu posuzování konkurenčního prostředí zkoumá tyto smlouvy, aby nedošlo k neoprávněnému znevýhodnění ostatních podnikatelů v oblasti zdanění.

V neposlední řadě je třeba zmínit aspekt společnosti jako takové. Tlak veřejnosti a investigativní novináři mohou vytvářet prostředí odmítavé k daňovému plánování, nebo naopak relativně přívětivé. Právě tlak veřejnosti v souvislosti s daňovým plánováním byl tématem studie autorů Dyreng et al. (2016). Veřejnost a postoje v ní převládající mohou ovlivnit chování firem.

Vzhledem ke zmíněným rozsáhlým iniciativám omezování daňového plánování se objevují již studie, které se zabývají dopady těchto opatření. Buettner et al. (2018) ukazují, že v případě zavedení pravidel tzv. „thin capitalization“, které spočívají v omezování daňové uznatelnosti úroků, jsou dopady na země s vysokými daněmi citelné a snižují se přímé zahraniční investice. Z pohledu efektů změn v oblasti převodních cen autoři nenašli jejich významný vliv na velikost přímých zahraničních investic.

Dále je nutné vnímat rovněž časový horizont, který hraje významnou roli z pohledu dopadů pro manažery, zatímco aktuální legislativa je aspekt, se kterým se musí podnik potýkat jak při vytváření schématu daňového plánování (tedy z pohledu budoucnosti), tak při následném sestavování daňového přiznání. Aktivity a oblasti, v rámci kterých se angažují mezinárodní instituce, mohou být vhodnou formou pro manažery, jak se připravit na budoucí legislativu. Většinu iniciativ musí jednotlivé země následně implementovat do své vlastní legislativy, a tak mají podniky nějaký čas se na příslušné změny připravit. Podmínkou tohoto času navíc, v rámci kterého mohou svá schémata upravit dopředu, či počítat se zavedením nových, je sledování aktivit a usnesení mezinárodních institucí, jež mohou být představována pouze základními principy, které země postupně svou interpretací převádějí na daňové a účetní zákony.

1.4 Daňová konkurence a daňové ráje

Konkrétní právní normy v legislativách jednotlivých zemí často indikují svou příslušnost k daňovým rájům umožněním specifické techniky sloužící v rámci daňového plánování. Typickým příkladem je výše zmíněné Irsko, jehož legislativa umožňovala uplatnit metodu „Double Irish Dutch Sandwich“ (Fuest et al., 2013). Tato metoda aplikuje využití licenčních poplatků za poskytnuté licence, přičemž pro její fungování jsou založeny dvě společnosti v Irsku a jedna v Nizozemsku. Jedna ze společností v Irsku působí jako klasický podnik na daném trhu, druhá společnost vlastní práva k příslušným nehmotným aktivům pak při využití tohoto režimu může být daňovým rezidentem jiné země, například některého z tradičních daňových rájů v Karibiku (Fuest et al., 2013). V těchto ostrovních zemích jsou často daně velmi nízké, až nulové. Nutno podotknout, že co se irské legislativy týče, tak od roku 2020 již společnosti nebudou moci techniku zvanou „Double Irish“ využívat (The Telegraph, 2014).

V jiných státech je možné využívat další výhodné legislativní úpravy v oblasti zdanění, které mohou spočívat například v omezených informačních povinnostech společností či ve výhodně sjednaných smlouvách o zamezení dvojího zdanění. V některých případech je pak výhodnější zdanění zavedeno na krátkou dobu jako protikrizové opatření, či naopak zákony žádný aspekt daňového ráje nevykazují, avšak individuálními smlouvami s investory má tento stát takový charakter.

1.4.1 Měření daňové konkurenceschopnosti

Hodnocením legislativy z pohledu daňových podmínek se zabývá například organizace Tax Foundation, která pravidelně zveřejňuje výsledky jí představeného Indexu mezinárodní

daňové konkurenceschopnosti. Tento index postupně hodnotí daňovou legislativu zemí OECD ze všech klíčových úhlů pohledu: zdanění korporací, spotřebních daní, majetkových daní, individuálních daní a mezinárodních daňových pravidel (Bunn et al., 2018). Dle výsledků této studie vykazovala v roce 2018 nejvyšší hodnotu indexu legislativa Estonska, dále pak Lotyšska a Nového Zélandu; Česká republika měla devátou nejvyšší hodnotu z 35 hodnocených zemí (Bunn et al., 2018). Spíše než oblast korporátního zdanění je pro účely mezinárodního daňového plánování důležitý aspekt zdanění přeshraničních plateb. V této oblasti jsou v rámci indexu hodnoceny legislativy z pohledu zdanění dividend ze zahraničí, kapitálových zisků z investic v zahraničí či samotné sítě smluv o zamezení dvojího zdanění. V rámci zdanění přeshraničních plateb studie přisuzuje nejvyšší konkurenceschopnost Nizozemsku, Lucembursku a Maďarsku (Bunn et al., 2018). Výsledky tohoto indexu u vybraných zemí demonstruje následující tabulka 2 ve formě pořadí v daných oblastech.

Tabulka 2: Index mezinárodní daňové konkurenceschopnosti (2018)

<i>Země</i>	<i>Pořadí celkové</i>	<i>Korporátní zdanění</i>	<i>Spotřební daně</i>	<i>Majetkové daně</i>	<i>Individuální daně</i>	<i>Mezinárodní pravidla</i>
Estonsko	1.	1.	1.	9.	1.	6.
Lotyšsko	2.	2.	2.	27.	6.	5.
Nový Zéland	3.	18.	3.	6.	3.	15.
Lucembursko	4.	21.	17.	2.	18.	1.
Nizozemsko	5.	19.	8.	12.	10.	3.
Švýcarsko	6.	6.	9.	1.	34.	8.
Česká republika	9.	8.	4.	33.	13.	9.
Slovensko	11.	10.	6.	32.	2.	27.
Maďarsko	13.	3.	15.	34.	26.	2.
Německo	16.	24.	28.	11.	14.	11.
Polsko	33.	9.	16.	35.	32.	30.
Francie	35.	34.	34.	21.	35.	24.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Bunn et al., 2018)

Vzhledem k tomu, že tento index je počítán pouze pro země OECD, nejsou jeho závěry dostatečně silné, protože řada daňových rájů členy OECD není. Zároveň však je nutné podotknout, že cílem tohoto indexu není vytvořit seznam daňových rájů, ale posoudit pozici v rámci daňové konkurenčního trhu (z pohledu daňové legislativy).

Některé vědecké studie se rovněž zabývají měřením konkurenceschopnosti jednotlivých zemí. Jedna z nich je od Liapise et al. (2014), kteří pomocí několika různých analýz hledají pozice zemí v rámci daňové konkurence, dalo by se říci na trhu daňové konkurence. Kromě základních údajů o daňové legislativě autoři použili také další charakteristiky daňových systémů. Jejich výsledky ukazují, že existují rozdíly mezi státy EU a že daňové systémy se mezi sebou liší i přes harmonizační proces v rámci EU. Z tohoto pohledu Česká republika patří do skupiny států bývalého východního bloku, další skupinu vytvářejí země západní Evropy a třetí skupinou jsou státy v oblasti Středomoří. Tyto výsledky ukazují, že atributy a efektivita daňových systémů se odvíjejí rovněž od kulturně-historických aspektů, protože země s podobnou historií, nebo kulturou mají obdobnou pozici.

1.4.2 Měření daňového zatížení

Je zřejmé, že zákonná sazba daně pro korporace nestačí pro dostatečné vyjádření toho, jaké je v zemi daňové zatížení. Proto je nutné v daný moment uvažovat o efektivní daňové sazbě, která bere v potaz další aspekty daňové legislativy. Právě efektivní daňové sazby se používají nejčastěji, i v nejdůležitějším a nejvyužívanějším modelu v této oblasti od Devereux a Griffith (1998, 2003). Tento model vychází z předpokladu hypotetické investice a na základě dalších parametrů vyjadřuje míru zdanění takové investice. V rámci svého modelu autoři definovali efektivní marginální daňovou sazbu (EMTR) a efektivní průměrnou daňovou sazbu (EATR). Samotný výpočet vychází z porovnání čisté současné hodnoty (ČSH) v případě nulového zdanění a ČSH v případě zdanění za respektování vlivu makroekonomických veličin a požadované míry výnosnosti. Daňové plánování je charakteristické přeshraničními platbami, a proto měření daňové zátěže v případě investice v jednom státě není dostatečně směrodatné z tohoto pohledu.

Pro samotné daňové plánování je stěžejní přeshraniční EATR (Devereux a Griffith, 1998, 2003); jež je některými autory označována jako bilaterální efektivní průměrná daňová sazba (BEATR) (Bellak and Leibrecht, 2009). Podstatou tohoto upraveného výpočtu je to, že v rámci něj se uvažuje mateřská společnost v domácí zemi a investice formou dceřiné společnosti v zemi jiné (Devereux and Griffith, 2003). Zároveň lze uvažovat tři typy financování investice: vlastními zdroji, půjčkou, vydáním nových akcií (Devereux and Griffith, 2003) s tím, že lze v rámci vzorce volit rovněž různé kombinace těchto tří druhů financování, a to jak z pohledu mateřské společnosti, tak z pohledu společnosti dceřiné (Devereux a Griffith, 1999); (Yoo, 2003). Významným prvkem v oblasti přeshraničních plateb dividend a úroků (záleží na tom, jaká forma financování investice je vybrána) jsou

smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Tyto smlouvy a forma zdanění jsou důležitým prvkem ovlivňujícím výpočet přeshraniční EATR.

Významným prvkem investice je rovněž charakter majetku, do kterého je investováno. Model od Devereux a Griffith (1999, 2003) v této souvislosti umožňuje jakoukoliv kombinaci majetku (přirazením vah, resp. procentuálního podílu). Obecně je třeba z pohledu investice rozlišit minimálně tři druhy majetku: dlouhodobý hmotný, dlouhodobý nehmotný a oběžný. Následně lze samozřejmě specifikovat rovněž i druh konkrétního majetku. S dlouhodobým majetkem souvisí jeho odpisování, které hraje klíčovou roli z pohledu principu čisté současné hodnoty. Daňově výhodnější jsou tak odpisy, které jsou uplatněny dříve. Rovněž problematika odpisů do značné míry ovlivní výsledek přeshraniční EATR.

Nutno zmínit, že v rámci tohoto přeshraničního modelu existují varianty, při kterých se lze přiblížit reálným praktikám v rámci daňového plánování (např. půjčka mateřské společnosti, pomocí které je financováno upsání nového kapitálu dceřiné společnosti). Je samozřejmé, že v reálném daňovém plánování je využito více dceřiných společností. Základní princip přeshraničních plateb, v jejichž rámci se využívají výhody legislativ, smlouvy o zamezení dvojího zdanění a daňově výhodné financování investice, dokáže tento model spolehlivě postihnout.

Je využíván při komparativní analýze jednotlivých zemí z pohledu daňového zatížení nebo v modelech vyžadujících nějakou formu vyjádření daňového zatížení. Jednou z nich je studie od Spengel et al. (2016). Jejich rozsáhlá studie komparuje hodnoty EMTR, EATR a BEATR pro vybrané významné ekonomiky. Výsledky ukazují významné rozdíly mezi státy EU. Česká republika je ve většině hodnot pod průměrem daňových sazeb v EU, takže její postavení v rámci daňové konkurence je dle tohoto indikátoru spíše pozitivní. Na druhou stranu tento výpočet nemůže být použit pro posouzení toho, jestli se příslušná země stala daňovým rájem, nebo ne. Důkazem jsou například hodnoty pro některé státy, které dle studií uvedených v následující kapitole lze jednoznačně zařadit k daňovým rájům. Zde se tedy projevuje nedostatek tohoto modelu, který spočívá v tom, že vychází z legislativy (resp. legislativ) všech zemí. Daňové plánování totiž často může probíhat na základě individuálních smluvních aktů mezi firmou a vládou (nebo finanční správou), a tak často pouze posouzení legislativy nestačí.

Existují rovněž další přístupy, které vycházejí již z podnikových dat, a tak se více hodí pro analýzu chování korporací, respektive manažerů. Další možnosti měření daňového zatížení tedy přinášejí výkazy společností, pokud je zapotřebí zjistit reálnou daňovou sazbu, kterou jsou podnikatelské příjmy zdaněny. Hanlon a Heitzman (2010) zmiňují několik způsobů, jak

Lze k efektivní daňové sazbě přistupovat. Mezi nejčastěji používané patří „GAAP ETR“ (Dyreng et al., 2010); (Schulte Sasse et al., 2017) a „Cash ETR“ (Dyreng et al., 2017). Způsob výpočtu sazby GAAP ETR ukazuje následující rovnice 2:

$$GAAP\ ETR = \frac{Celosvětové\ náklady\ na\ daň\ z\ příjmů}{Celosvětový\ zisk\ před\ zdaněním} \quad (2)$$

Výpočet sazby Cash ETR ukazuje následující rovnice 3:

$$Cash\ ETR = \frac{Zaplacené\ celosvětové\ daně\ z\ příjmů}{Celosvětový\ zisk\ před\ zdaněním} \quad (3)$$

Vedle samotného výpočtu zmiňují Hanlon a Heitzman (2010), že GAAP ETR je daňová sazba, která determinuje vykázané účetní výsledky (to vyplývá z podstaty samotného výpočtu). Na druhou stranu Cash ETR je ovlivněna strategiemi odkladu daně. Vzhledem k těmto rozdílům je nezbytné tyto dvě sazby v analýzách nezaměňovat.

Dyreng et al. (2008) kromě „Cash ETR“ zmiňují a definují také „*long-run cash effective tax rate*“ (Dyreng et al., 2008). Klíčovým rozdílem oproti EATR od Devereux a Griffith (1999, 2003) je fakt, že GAAP ETR a Cash ETR vycházejí z podnikových dat, a proto je lze využít ke zkoumání reálného daňového zatížení korporací v praxi. Z tohoto pohledu je EATR (a BEATR) nástrojem pro zkoumání jednotlivých legislativ, respektive pro porovnávání daňového zatížení v různých zemích. Samozřejmě umožňuje „hýbat“ s poměry investic do jednotlivých druhů majetku, případně s možnostmi financování, a tím přiblížit EATR nějaké konkrétní situaci. Právě z tohoto důvodu lze EATR využít k modelování a porovnávání různých situací v případových studiích.

Další metrikou, kterou Hanlon a Heitzman (2010) uvádějí, je diferenciál efektivní daňové sazby. V jeho případě se od zákonné efektivní daňové sazby odečítá GAAP ETR. Vedle výše zmíněných existují i další možnosti měření daňové zátěže z pohledu daňového plánování, avšak výše zmíněné lze označit za nejčastěji používané.

1.4.3 Identifikace daňových rájů

Existují iniciativy, které se snaží vytvořit na základě předem určené metodiky seznam daňových rájů. V minulosti organizace OECD (2000) představila celkem 35 zemí jakožto daňové ráje; převážně se jednalo o ostrovní státy. Tento seznam se postupně vyvíjel, jurisdikce přijímaly opatření týkající se transparentnosti a poskytování informací; proto v současné době tento seznam neobsahuje žádnou zemi (OECD, 2018c).

Jedna z posledních iniciativ byla rovněž provedena mezinárodní organizací, a to Evropskou unií, přičemž v současné době je na tzv. černé listině sedm států (European Commission, 2018a): Americká Samoa, Guam, Namibie, Palau, Samoa, Trinidad and Tobago, Americké Panenské ostrovy. Zároveň existuje také šedá listina, která nyní zahrnuje celkem 64 jurisdikcí (European Commission, 2018b). Zařazení na seznam se odvíjí od hodnocení jurisdikce a zaměřuje se například na oblast transparentnosti (z pohledu mezinárodních standardů a výměny informací) či na to, zda v rámci legislativy nejsou umožněny škodlivé praktiky (vycházející z BEPS od OECD) (European Commission, 2018a). Co se konkrétních států týče, tak vedle obvyklých daňových rájů – karibských ostrovů (např. Baham a Britských panenských ostrovů) se zde objevily i další státy, jejichž význam ve světové ekonomice je mnohem větší, např. Hong Kong a Švýcarsko (European Commission, 2018b). Omezením tohoto seznamu je to, že se zaměřuje na třetí země, a proto neuvádí jediný stát EU. Na základě toho by mohlo být chybně usuzováno, že žádný stát EU není daňovým rájem, což je však v rozporu s většinou odborných studií v této oblasti (Gravelle, 2015); (Aubry a Dauphin, 2017).

V podobném duchu toto téma studují Chardonnet a Langerock (2017) z organizace OXFAM, kteří reagují přímo na zmíněný fakt, že se Evropská komise nezabývá členskými státy EU. Ke stanovení toho, zda daná země může být daňovým rájem, využívají několik makroekonomických indikátorů vyjádřených v procentech HDP, aby příslušná sledovaná veličina byla vztažena k velikosti ekonomiky dané země. Za významný indikátor považují přítoky a odtoky zahraničních investic. Na druhou stranu nelze označit zemi za daňový ráj pouze na základě relativně vysokých podílů přímých zahraničních investic, k tomu je třeba rozsáhlejší soubor veličin. Chardonnet a Langerock (2017) ve své studii využívají také další veličiny, jejichž významná disproporce může odhalit příslušnost země k daňovým rájům: podíl licenčních poplatků (spojen s intelektuálním kapitálem), podíl příjmů z úroků (význam vnitropodnikových půjček), podíl dividend, podíl exportu (v případě velmi vysoké hodnoty je podezření na transfer pricing). Výsledky této studie ukazují, že minimálně čtyři státy EU by měly být rovněž přítomny v rámci seznamu daňových rájů: Irsko, Lucembursko, Malta, Nizozemsko. Tyto země vykazují řadu anomálií v rámci vybraných veličin s tím, že tyto hodnoty jsou vychýleny stejným směrem jako v případě zemí uvedených v rámci seznamu daňových rájů, tedy např. Kajmanských ostrovů.

Berkhout (2016) v rámci hodnocení jednotlivých jurisdikcí využívá obdobné veličiny jako Chardonnet a Langerock (2017) s tím, že jednotlivé hodnoty jsou bodovány. Zaměřuje se na údaje pokrývající vnitropodnikové půjčky, samotnou míru korporátního zdanění a další

atributy daňových legislativ a v neposlední řadě i implementaci pravidel OECD. Na základě této studie vznikl rovněž seznam daňových rájů pro korporace, respektive seznam těch nejvýznamnějších pro ně: na prvním místě jsou Bermudy, na druhém Kajmanské ostrovy; z pohledu evropských daňových rájů se v uvedeném patnáctičlenném seznamu objevilo Nizozemsko (3.), Švýcarsko (4.), Irsko (6.), Lucembursko (7.), Kypr (10.) (Berkhout, 2016). Z tohoto seznamu tedy vyplývá, že význam některých zemí EU v rámci daňového plánování je mnohem větší než těch, které Evropská komise uvádí na svém vlastním speciálním seznamu. Daňové ráje, které jsou členy EU, tak nesmí být opomenuty v případě posuzování aktivit mezinárodního daňového plánování. Vzhledem k jejich blízkosti jsou pro evropské společnosti často důležitějšími jurisdikcemi než daňové ráje, vůči kterým se EU vymezuje.

Studie od Gravelle (2015) pro americký Kongres poukazuje na významné problémy daňových rájů z pohledu USA. Jednou z oblastí, kterou se zabývá, je samotná identifikace daňových rájů. Významnost země jako daňového ráje pro americké společnosti je měřena velikostí vykázaného zisku vyjádřené jako procenta vůči HDP. Dle údajů této studie americké společnosti vykázaly v Německu za rok 2010 celkem 0,4 % zisku k HDP, v Nizozemsku 17,1 % zisk/HDP, v Irsku 41,9 % zisk/HDP. V této publikaci lze dále vidět zřejmý rozdíl mezi státy EU, v Lucembursku dokonce americké společnosti vykázaly v rámci zisku hodnotu větší, než je samotné HDP této země. Pohled na výsledky této studie pro karibské státy ukazuje ještě významnější nepoměr a americké společnosti vykazují v těchto státech zisky několikrát převyšující tamní HDP. Na základě těchto údajů je zřejmé, že americké (nejen) nadnárodní společnosti využívají daňové ráje po celém světě. Zároveň tyto výsledky dokládají význam daňových rájů v EU, protože právě jejich prostřednictvím se dostávají americké společnosti na evropský jednotný trh a pomocí přesouvání zisků z aktivit v jednotlivých členských zemích do daňového ráje v EU mohou jednoduše snižovat daňové zatížení i z příjmů v rámci celé EU.

Rovněž Mezinárodní měnový fond představil seznam finančních offshorových center. Pro taková centra je typická relativně liberální úprava bankovního sektoru, kde není požadavek na držení rezerv z vkladů, zdanění peněžních toků je často nulové a je zde vysoká úroveň bankovního tajemství (Errico a Musalem, 1999). Právě požadavek na nízkou míru informování veřejnosti a daňových autorit lze považovat za významný prvek daňových rájů, a proto je nutné zmínit rovněž Financial Secrecy Index (FSI) vyvinutý organizací Tax Justice Network (2018a). V rámci tohoto indexu se hodnotí jurisdikce na základě transparentnosti z pohledu poskytování informací a dalších aspektů vycházejících z podstaty offshore center. Index hodnotí oblasti jako bankovní tajemství a poskytování informací bankovními

institucemi, dostupnost informací v rámci obchodních rejstříků či způsob (ne)zdanění kapitálových příjmů (Tax Justice Network, 2018a). V roce 2018 má nejvyšší hodnotu tohoto indexu Švýcarsko, následováno USA a Kajmanskými ostrovy; z pohledu evropských zemí se vysoko umístilo ještě Lucembursko (6.), Německo (7.) a Nizozemsko (14.), zatímco Česká republika se umístila na 70. místě z celkem 112 sledovaných jurisdikcí (Tax Justice Network, 2019). Většina zemí v popředí je opět často zařazována mezi daňové ráje. Česká republika v této oblasti vykazuje porovnatelné hodnoty s ostatními okolními zeměmi s výjimkou Německa. Výsledky vybraných zemí znázorňuje tabulka 3. Je zřejmé, že v případě Švýcarska, Lucemburska a Nizozemska je situace očekávaná, avšak překvapí vysoké postavení Německa, které vykazuje podobné hodnoty jako Švýcarsko v oblastech hodnotících zveřejňování informací především ve vztahu ke skutečným vlastníkům společností (Tax Justice Network, 2018b, 2018c).

Tabulka 3: Financial Secrecy Index (2018)

Pořadí	Země	FSI skóre
1.	Švýcarsko	1 589,57
2.	USA	1 298,47
3.	Kajmanské ostrovy	1 267,68
4.	Hong Kong	1 243,67
5.	Singapur	1 081,98
6.	Lucembursko	975,91
7.	Německo	768,95
14.	Nizozemsko	598,80
51.	Polsko	215,39
70.	Česká republika	145,10
74.	Maďarsko	132,73
76.	Slovensko	127,88

Zdroj: vlastní zpracování dle (Tax Justice Network, 2019)

Nutno však rovněž podotknout, že se objevují studie, které na druhou stranu rozporují příslušnost nějaké země k daňovým rájům. V tomto ohledu je možné zmínit například studii od Tobin a Walsh (2013) a jejich závěry ohledně Irska. Zmiňují, že Irsko nevykazuje žádný z významných aspektů daňového ráje, jako jsou nulová či nominální korporátní daň nebo zásadní snížení transparentnosti. V dnešní době se většina odborníků zaměřuje na daňové ráje, které jsou členy EU (Gravelle, 2015), (Berkhout, 2016), (Jánský a Kokeš, 2016). Jejich pozice je specifická a často klíčová v rámci mezinárodního daňového plánování.

Zároveň je zde potřeba zmínit rovněž iniciativu Mezinárodního měnového fondu, který v souvislosti s tzv. offshore jurisdikcemi rovněž představuje svůj vlastní seznam (IMF, 2014). Mezinárodním měnovým fondem diskutované země jakožto možná offshore finanční centra jsou (IMF, 2014):

- Andorra, Anguilla, Aruba, Bahamy, Belize, Bermudy, Britské panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Cookovy ostrovy, Kypr, Gibraltar, Guernsey, Ostrov Man, Jersey, Lichtenštejnsko, Macao, Malajsie, Monako, Montserrat, Nizozemské Antily, Palau, Panama, Samoa, Seychely, Turks a Caicos, Vanuatu.

Porovnání tohoto seznamu s dalšími množinami daňových rájů ukazuje, že řada těchto zemí je zároveň zařazována mezi daňové ráje. Avšak existují země, především evropské, kterou jsou daňovými ráji, avšak nezařazují se mezi offshore finanční centra. Z tohoto pohledu je tedy nutné vnímat tento rozdíl. Existují různé druhy jurisdikcí a nadnárodní skupiny každou z nich využívají jiným způsobem.

Tabulka 4: Porovnání seznamů daňových rájů

	Daňové ráje v EU	Další významné daňové ráje
European Commission (2018)	-	Americká Samoa, Guam, Namibie, Palau, Samoa, Trinidad a Tobago, Americké Panenské ostrovy
Berkhout (2016)	Irsko, Kypr, Lucembursko, Nizozemsko	Bermudy, Kajmanské ostrovy, Singapur, Švýcarsko
Chardonnet a Langerock (2017)	Irsko, Lucembursko, Malta, Nizozemsko	Bermudy, Bahamy, Kajmanské ostrovy, Singapur, Švýcarsko

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 4 ukazuje významné rozdíly mezi černou listinou daňových rájů od Evropské komise a výzkumy nezávislé organizace OXFAM. Zároveň jsou tyto identifikované ráje v souladu s dalšími výzkumy, kde právě Irsko, Lucembursko a Nizozemsko vykazují největší anomálie v rámci EU z pohledu vykazovaných zisků (Gravelle, 2015); (Aubry a Dauphin, 2017).

Je zřejmé, že analýza samotné legislativy k identifikaci daňových rájů nestačí a zároveň individuální smluvní akty za účelem daňové pobídky často nejsou pro analýzu dostupné. Rovněž seznamy daňových rájů publikované mezinárodními institucemi často reflektují i politický postoj a nelze při určení daňových rájů z nich nekriticky vycházet. Právě proto je vhodné sledovat podnikové údaje a zároveň také makroekonomické veličiny, které indikují

významnou disparitaci v oblasti mezinárodních investic a obchodu. Pohled na některé makroekonomické údaje může pomoci v případě identifikace daňových rájů, jejichž následně definovaná skupina může sloužit k podrobnější analýze na základě podnikových údajů.

1.5 Strategické plánování a daňová optimalizace

I když je v dnešní době založení společnosti (zvláště v daňových rájích) jednoduché a přístupné širokému spektru podnikatelů, tak toto rozhodnutí samo o sobě nestačí. Manažeři musí vědět, jak společnost vytvořená v jiné jurisdikci bude přispívat ke snížení daňové povinnosti a jestli se její existence vyplatí. Jedná se tedy o strategické rozhodnutí, které je výsledkem strategické analýzy a souvisí i se strategickým plánováním.

Provázanost strategického řízení a daňového plánování zkoumali Higgins et al. (2015). Konkrétně se zabývali tím, jak obchodní strategie ovlivňuje úroveň daňové optimalizace. Jejich modely ukazují, že prospektoři (inovativní podniky s flexibilní organizační strukturou) jsou agresivnější v daňovém plánování než podniky obranné zaměřující se na snižování nákladů a stabilitu (Higgins et al., 2015). Prospektoři obecně využívají příležitosti k daňovému plánování lépe a ve větší míře, než to dělají jiné podniky. Zde lze pozorovat i jednu z významných souvislostí mezi podnikovou strategií a daňovým plánováním. Prospektoři jsou definováni jako korporace, které významně investují do výzkumu a vývoje (Higgins et al., 2015). Lze tedy předpokládat, že výstupem těchto aktivit budou patenty, případně jiná ocenitelná práva intelektuálního kapitálu. Právě tato práva hrají důležitou roli v daňovém plánování, protože mají prakticky neomezenou mobilitu. Ocenitelná práva tak může korporace přesunout na některou ze svých součástí tak, aby skupina jako celek snížila svou daňovou povinnost.

Významným prvkem, který se dotýká rozhodnutí o využití daňového plánování podnikem, je pohled stakeholderů. Z tohoto důvodu je nutné vědět o významných stakeholderech a jejich názorech týkajících se právě daňového plánování. K identifikaci pozic stakeholderů může sloužit mapa stakeholderů představená Johnsonem, Scholesem a Wittinghamem (McGrath a Bates, 2013). Význam všech subjektů (ať už podnikatelských, či nepodnikatelských; soukromých, či veřejných) je v dnešní době mnohem silnější. Zmiňovaná mapa umožňuje klasifikovat stakeholdery do čtyř skupin dle toho, jak se o dění v organizaci zajímají a jakou mají sílu ovlivnit toto dění. Největší pozornost by manažeři měli věnovat stakeholderům s velkou silou a s velkým zájmem o dění. Zavedení daňového plánování rovněž souvisí s jistou změnou v organizaci, která musí být dobře komunikována vůči všem dotknutým subjektům. Eganova teorie se zabývá typy stakeholderů, kteří se liší různou reakcí na

připravované změny (McGrath a Bates, 2013). Významným prvkem této teorie je identifikace rolí jednotlivých stakeholderů ve vztahu k plánované změně. Daňové plánování umožní snížit daňovou povinnost, a tím se mohou například zvýšit dividendy, takže vlastníci budou s takovou politikou spokojeni.

Další výzkumy se zaměřují na to, zda je daňové plánování v souladu se společenskou odpovědností firem. Případová studie od Ylönen a Laine (2015) zabývající se finskou společností Stora Enso ukazuje, že byť se společnost prezentuje jako společensky odpovědná, co se týče placení daní, nezveřejňuje mnoho informací. Autoři ukazují, že zkoumaná společnost používá daňové plánování formou transferových plateb mezi jednotlivými částmi korporace, a i když se oficiálně snaží angažovat společensky odpovědně, aspekty placení daní a daňového plánování nepovažuje za nutné v rámci své společenské odpovědnosti sdělovat veřejnosti.

Vyčlenění daňové problematiky z prezentované společenské odpovědnosti firem zmiňuje také Sikka (2010). Tento autor uvádí, že korporace vytvářejí dvě kultury: jednu pro veřejnost, kterou se snaží přesvědčit o etickém chování, a druhou vnitřní organizační, která má za cíl maximalizovat zisky pomocí daňového plánování. Zároveň autor zmiňuje také problém transparentnosti, protože stakeholderi korporací nejsou informováni o aktivitách v oblasti daňového plánování, a tím tak trpí jejich informovanost, což se považuje za jednu z oblastí společenské odpovědnosti.

Gribnau (2015) zmiňuje, že poplatníci využívající agresivní daňové plánování ohýbají předem stanovená pravidla, tedy daňové zákony. Dále upozorňuje na to, že společnosti mohou v rámci legálních aktivit pomocí daňového plánování snižovat svou daňovou povinnost. Na druhou stranu korporace využívající politiku společenské odpovědnosti firem by měly přistupovat k daňovému plánování jinak, protože se hlásí k jistému přístupu nad rámec zákona. Autor uvádí, že ustanovení právních struktur s tím, že ve výsledku takové společnosti platí zanedbatelné daně, není v souladu s filozofií politiky společenské odpovědnosti firem, protože tím nepřispívají společnosti.

Jednou z nadnárodních společností, jejíž případ daňového plánování byl předmětem řady diskuzí, je Starbucks. Studie od Campbell a Helleloid (2016) reaguje na zveřejnění aktivit této společnosti a následný postoj veřejnosti k této situaci. Starbucks aktivně odváděl zisk z Velké Británie pomocí typických metod: formou licenčních poplatků, převodních cen či půjček mezi jednotlivými částmi korporace (Campbell a Helleloid, 2016). Na druhé straně se společnost rovněž prezentovala jako společensky odpovědná. Po zveřejnění zprávy týkající se aktivit této společnosti v oblasti daňového plánování se zvedla vlna odporu od všech stakeholderů, ať už

se jednalo o zákazníky, politiky či jiné korporace. Tento tlak může korporace donutit částečně přehodnotit strategickou pozici a své aktivity v oblasti daňového plánování.

Význam stakeholderů potvrzují v užším pojetí rovněž Cen et al. (2017). Jejich studie zkoumá, jakým způsobem ovlivňuje aktivity daňového plánování úzkost vztahů mezi dodavatelem a odběratelem. V tomto ohledu jejich výsledky ukazují, že v případě velmi úzkého stavu (hovoří o hlavních odběratelích a na nich závislých dodavatelích) obě partnerské strany aplikují daňové plánování ve větší míře než ostatní firmy s tím, že často k tomu využívají daňové ráje. V této souvislosti tedy může užší provázanost vést až ke spolupráci v oblasti daňového plánování.

Zkoumání postojů stakeholderů k daňovému plánování lze spojit také s dopady na hodnotu firmy. Tímto problémem se zabývali Bennedsen a Zeume (2017), kteří zmiňují, že dceřiné společnosti v daňových rájích lze kromě snížení korporátní efektivní daňové sazby využívat také ke skrytí zisků před minoritními akcionáři. Menšinoví akcionáři nemají o mnoho více informací než veřejnost, a proto podobné tendence, kdy manažeři, případně velcí akcionáři, ukrývají pomocí fiktivních peněžních toků zisky do daňových rájů, nedokáží včas odhalit. Zajímavým závěrem této studie je poznatek, že pokud se sníží korporátní sazba daně v domácí zemi společnosti, tak se zvýší její hodnota, avšak pouze v případě, že tato společnost nemá dceřiné společnosti v daňových rájích.

Hodnotou firmy ve vztahu k daňovému plánování se zabývali rovněž Wahab a Holland (2012). K analýze využili regresní modely a data společností, které jsou obchodovány na London Stock Exchange. Jejich výsledky ukazují, že akcionáři neocenují pozitivně daňové plánování a že aktivity daňového snižují hodnotu společnosti. Dokázali tedy negativní vztah mezi aktivitami daňového plánování a hodnotou firmy. Z tohoto pohledu zmiňují v této oblasti důležitou informační asymetrii, která hraje roli rovněž ve studii od Bennedsen a Zeume (2017).

Transparentnost jako faktor, který může utvářet veřejné mínění, studuje Svoboda (2016). Jeho studie zahrnuje české firmy a zkoumá v ní, zda společnosti zveřejňují informace o daních, které platí. Vybrány byly firmy na základě toho, aby se jednalo o největší přispěvatele do státního rozpočtu z pohledu zaplacené daně z příjmu s tím, že tyto společnosti byly Ministerstvem financí ČR za to odměněny cenou. Výsledky ukazují, že tyto firmy v rámci veřejně přístupných informací nikde zisk této ceny nezmiňují. Svoboda (2016) uvádí, že tak může být z důvodu citlivosti daňového tématu obecně. Druhým motivem může být to, že manažeři nevidí žádný potenciální přínos zveřejnění takovéto informace.

Graham et al. (2013) v rámci svého průzkumu zjistili, že řada manažerů nevyužívá daňové plánování z důvodu obav o svou reputaci, přičemž se jedná o druhý nejvýznamnější faktor. Mezi dále zmíněnými je například negativní pozornost médií, což lze označit jako související faktor s prvním zmíněným. Z tohoto pohledu tedy hraje klíčovou roli v rozhodování managementu vedle ekonomické výhodnosti daňového plánování rovněž názor veřejnosti, respektive manažeři jsou v tomto ohledu opatrní a jsou přesvědčeni, že medializace případného daňového plánování poškodí jejich společnost.

Obecně lze říci, že rovněž osoba manažera a jeho osobní hodnoty mohou mít vliv na to, zda se příslušná společnost angažuje v oblasti daňového plánování. Franci et al. (2014) dokonce zkoumají, zda ženy jako finanční ředitelky přistupují k daňovému plánování jinak, než jejich mužští kolegové. Jejich studie se zabývá společnostmi, kde došlo k výměně osoby finančního ředitele z pohledu pohlaví. Výsledky jejich studie ukazují, že ženy jako finanční ředitelky nevyužívají daňové plánování v takovém rozsahu, jako tak činí muži.

Za velmi významnou studii zabývající se vlivem osoby manažera na daňové plánování lze považovat tu od Dyrenga et al. (2010). Studie zabývající se daňovým plánováním se často potýkají s problémem, že nelze pomocí podnikových dat vysvětlit úplně daňové plánování. Proto Dyreng et al. (2010) zkoumají to, zda lze část variability vysvětlit rovněž postoji manažera. V rámci souboru, který čítá přes 900 manažerů, sledují jejich kariéru a samozřejmě následně dopady na daňové plánování v rámci jednotlivých společností. Jejich výsledky ukazují, že osoby manažerů hrají významnou roli při určování úrovně daňového plánování. Vzhledem k tomu, že tato studie vychází z toho, že jednotliví manažeři mění firmy, kde působí, tyto výsledky ukazují, že postoj k daňovému plánování hraje důležitou roli v tom, zda a jak společnost využívá daňové plánování. Co se kvantifikace těchto efektů týče, tak zkoumaná GAAP efektivní daňová sazba kolísá v intervalu 11 procent. Tento výzkum tedy ukazuje, že nejen charakteristiky firmy, ale rovněž osobnosti vedoucích pracovníků (respektive jejich názory) ovlivňují daňové plánování společností.

Další studie rovněž zkoumají ostatní charakteristiky manažerů jakožto determinanty přístupů k daňovému plánování. Christensen et al. (2015) poukazují na situaci v USA, že osobní politické preference rovněž mohou ovlivňovat to, jakým způsobem manažeři využívají možnosti daňového plánování.

1.6 Daňové plánování a jeho odraz v rozhodování managementu

V rámci diskuze o daňovém plánování je nutné nastínit i významné cesty, jimiž korporace mohou snížit své daňové povinnosti. Z tohoto pohledu existuje mnoho možností a zároveň

vývoj legislativy jednotlivých států tyto způsoby často mění; některé novelizovaná legislativa již neumožní, nové zase přinese. Obecně lze identifikovat několik způsobů, kterými podniky v rámci jednotlivých částí korporace přesouvají zisky.

Řada studií cílí pouze na některou skupinu technik daňového plánování. Převodní ceny zkoumají Davies et al. (2018). Jejich studie se zabývá podniky z Francie a ukazuje, že převodní ceny se odehrávají v intencích kolem 1 % celkových vybraných daní. Největší část z toho je pak vyváděna do deseti nejvýznamnějších daňových rájů. Zároveň ukazují, že využívání daňových rájů tímto směrem je obvyklé zejména pro velké nadnárodní společnosti.

Na souboru německých firem Gumpert et al. (2016) ukazují, že významným faktorem může být odvětví, ve kterém společnost působí. Dle jejich analýzy firmy ze sektoru služeb nejsou tak citlivé na daňové zatížení při realizaci nové investice, naproti tomu společnosti z oblasti průmyslu jsou relativně senzitivní. Rovněž Jones a Temouri (2016) zmiňují jistou skupinu oborů, pro které je daňové plánování typické: v tomto případě uvádějí high-tech firmy, které mají velké množství patentů a dalších nehmotných aktiv sloužících k daňovému plánování. Nutno podotknout, že obor podnikání hraje jistou roli v daňovém plánování a autoři jej zahrnují do svých analýz, často ve formě dummy proměnných (Jánský a Kokeš, 2016); (Delgado et al., 2014).

Zajímavým faktorem, který by mohl ovlivňovat daňové plánování, se zabývají Chen et al. (2010). Zkoumají, jestli má na aktivity v oblasti daňového plánování vliv to, zda se jedná o rodinnou firmu, a využívají k tomu regresní model a data od přibližně 1 000 firem. Jejich výsledky ukazují, že rodinné firmy jsou méně agresivní v oblasti daňového plánování. Rodinou vlastněné firmy se více obávají možných negativních důsledků agresivního daňového plánování, např. poškození pověsti rodiny.

Společnosti necílí pouze na to, aby minimalizovaly placené daně v konkrétním roce, ale je zde nutný dlouhodobý pohled, jestli jejich daňové povinnosti jsou nízké z dlouhodobého hlediska. V tomto kontextu uvažují Dyreng et al. (2008), kteří v rámci své studie zavádějí novou metriku nazvanou jako dlouhodobá efektivní daňová sazba placených daní - „*long-run cash effective tax rate*“ (Dyreng et al., 2008). K analýze využívají data od více jak 2 000 firem a zabývají se dvěma problémy: jak jsou společnosti schopny snižovat dvě daňové povinnosti v dlouhém období a jakou míru predikce vykazují roční daňové sazby z pohledu dlouhodobého daňového plánování. Jedna čtvrtina společností ze zkoumaného vzorku je schopna dlouhodobě vykazovat efektivní daňovou sazbu pod 20 %, byť v průměru se tato veličina pohybuje okolo 30 %. Co se druhého zkoumaného problému týče, tak výsledky

ukazují, že roční efektivní daňové sazby nejsou vhodným nástrojem k predikci dlouhodobých efektivních daňových sazeb.

1.6.1 Intelektuální kapitál

Z pohledu daňového plánování přináší příležitosti aspekt mobility intelektuálního kapitálu, což zmiňují Griffith et al. (2014) či organizace OECD (1998). Nehmotná aktiva vykazují nejvyšší úroveň mobility, což zdůrazňuje řada studií, a dávají tak nehmotným aktivům velkou váhu v oblasti daňového plánování (Arclean, 2017); (Bretschger a Hettish, 2002). Z pohledu daňové konkurence je v právních úpravách států často implementován takzvaný IP (Intellectual Property) Box. Při využití tohoto režimu zdanění jsou příjmy pocházející z intelektuálního kapitálu zdaněny jinou formou (logicky výhodněji s nižší efektivní daňovou sazbou), než ostatní příjmy. Možnost takového zdanění je například v Irsku, Nizozemsku, Velké Británii nebo Maďarsku. Spojení patentů a dalších obdobných aktiv s daňovým plánováním dokazuje rozsáhlá evidence výzkumů potvrzujících tento vztah. Karkinsky a Riedel (2009) dokázali spojitost počtu patentů ve vlastnictví dceřiné společnosti s úrovní zdanění v příslušné zemi. Dceřiné společnosti nadnárodních korporací podávají patenty v menší míře, pokud je jejich daňové zatížení vyšší (Karkinsky a Riedel, 2009). Rovněž studie Evropské komise (2016) z posledních let zmiňují důležitost plateb za využívání intelektuálního kapitálu v rámci daňového plánování. Význam intelektuálního kapitálu při snižování efektivní daňové sazby ukazují rovněž další studie, jako například Richardson a Taylor (2015), Klassen et al. (2017).

Přítomnost IP boxů významně ovlivní daňové zatížení, a proto Evers (2015) představuje modifikaci Devereux a Griffith modelu pro EATR v reakci na tento režim zdanění. Nutno podotknout, že vyjádření současné hodnoty daňových úlev je rozdílné na základě příslušné právní úpravy, a proto nelze pouze zaměnit daňovou sazbou. Zároveň se charakter IP boxů značně liší, proto je upravený vzorec pro různé země rozdílný. Rovněž je důležité zmínit, že tato modifikace byla vytvořena v době, kdy legislativy nevyhovovaly přístupu OECD (tzv. nexus approach, viz výše). Zajímavým aspektem této modifikace je to, že při výpočtu se hodnota pro některé země v jistých situacích dostává do záporu (Evers et al., 2015), proto na základě právní úpravy IP boxu může být zdanění investice vyjádřené tímto modelem záporné.

Existují rovněž studie z posledních let již reflektující existenci IP boxů a zkoumající přímo jejich vliv na chování podniků. Barrios et al. (2015) ukazují, že výhody poskytované v rámci IP boxů ovlivňují rozhodování manažerů o umístění jejich patentů. Patenty jsou tedy přesouvány v rámci skupiny dle výhodnosti z pohledu zdanění. Na druhou stranu, dle

Barriose et al. (2015) nemají IP boxy zřejmý efekt na zvýšení výzkumných a inovačních aktivit. Rovněž další studie ukazuje, že úroveň daňového zatížení přímo ovlivňuje rozhodování podniků o tom, v jaké části skupiny, a tím také v jaké zemi, budou výzkumné aktivity umístěny (Bielvedt Skeie et al., 2017). Konkrétní výsledky této studie ukazují, že snížení zdanění příjmů z patentu o pět procentních bodů znamená navýšení přihlášek patentů o 6 procent. Zdanění tedy ovlivňuje chování manažerů z pohledu umístění podnikového majetku, ovšem zavádění IP boxů bude ovlivňovat pouze společnosti, které v rámci svých podnikatelských aktivit podobná aktiva generují. Významnou roli tak budou hrát pouze v určitých odvětvích a převážně pro větší subjekty. Bradley et al. (2015) ukazuje pomocí panelové regrese s fixními efekty, že snížení daně pro příjmy z inovačních aktivit zvyšuje počet patentů v dané zemi.

V souvislosti s výzkumem a vývojem Laplante et al. (2019) zmiňují strategii daňového plánování spočívající ve vykazování nepřímých nákladů jako nákladů na inovační aktivity, čímž mohou společnosti využívat daňových výhod spojených s výzkumem a vývojem. Výsledky jejich analýzy ukazují, že uplatňování této strategie přináší značné snížení efektivní daňové sazby. Tato studie dokládá, že daňové plánování není pouze o obvyklých a zřejmých technikách, avšak že existuje rovněž hluchý prostor v rámci jednotlivých legislativ.

1.6.2 Zdroje financování a finanční instituce

Významnou roli kromě patentů a dalších výsledků výzkumu a vývoje hrají rovněž finanční aktiva a v této souvislosti také finanční instituce. Problematikou finančních institucí se zabývá například Volckaert (2016). Finanční instituce ovlivňují aktivity daňového plánování, protože mají přístup k veškerým informacím o peněžních tocích v rámci společnosti, a zároveň mohou poskytnout velké množství kapitálu, který může v daňovém plánování nadnárodním korporacím pomoci. Tuto službu nadnárodní korporace vítají, a proto jsou banky v rámci bankovních služeb zainteresovány a pomáhají nadnárodním společnostem využívat daňové ráje. Pokud to legislativa umožňuje, banky nemusejí poskytovat informace daňovým autoritám, a proto je spolupráce s nimi v rámci daňového plánování ještě důležitější.

Volckaert (2016) zmiňuje Švýcarsko jako zemi, kde je držena největší část bohatství, zároveň představuje základní schémata zainteresování finančních institucí (většinou bank, ale může se jednat o investiční fondy, pojišťovny apod.):

- investice do podílových fondů prostřednictvím účtu v daňovém ráji,

- půjčka poskytnutá právě bankovní institucí, kdy pomocí přesouvání takto získaných finančních prostředků v rámci skupiny lze snižovat efektivní daňovou sazbu,
- swapové operace, pomocí kterých lze docílit snižování daňové zátěže.

Zmíněné přístupy nejsou vhodné pro daňové plánování všech podniků, protože ne každá česká společnost má časové a kapacitní možnosti tyto operace provádět takovým způsobem, aby vznikala významná daňová úspora. Nicméně podstatné je to, že v rámci daňového plánování nemusí vždy jít jen o přesuny zisků a majetku pouze v rámci skupiny. V procesu daňového plánování jsou často začleněny i finanční instituce, které pomáhají využívat výhod daňových rájů ve větší míře.

Úlohou finančních institucí v rámci daňového plánování se zabývá studie od Gallemore et al. (2019). Banky patří k důležitým prostředníkům a pomocí dohod s klienty mohou zájemcům pomoci ve snižování daňové povinnosti. Výsledky této studie ukazují, že firmy, které se staly klienty banky uplatňující politiky daňového plánování pro své klienty, snižovaly významně své daňové povinnosti. Neméně důležitým závěrem této studie je fakt, že banky působící jako zprostředkovatelé v rámci daňového plánování mají lepší možnosti v získání nových klientů. Podniky tedy mají tendenci daňové plánování využívat a často vyhledávají pomoc u bank.

Problematika vnitropodnikových půjček je zkoumána řadou autorů a jejich studie ukazují, že se jedná o významný prvek mezinárodního daňového plánování. Studie od autorů Overesch a Wamser (2014) dokládá význam daňového diferenciálu při poskytování půjček mezi jednotlivými dceřinými společnostmi. To dokládá, že vnitropodnikové půjčky jsou ve velké míře determinovány daňovými podmínkami v jednotlivých zemích. Čím větší je daňový diferenciál mezi dvěma společnostmi, tím větší je pozitivní efekt vnitřního dluhového financování, tedy tlak na přesouvání zisků tím způsobem, aby bylo nižší daňové zatížení využito pro příjmy i z jiných zemí.

Další studie od Buettner a Wamser (2013) zabývající se daňovým plánováním rovněž řeší úlohu interního dluhového financování. Tato studie se zaměřuje na německé nadnárodní korporace a jejich aktivity v oblasti daňového plánování za období 10 let. Výsledky této studie, která vychází z regresního modelu, ukazují, že korporace s dceřinou společností v zemi s nízkou daňovou zátěží využívají interní dluhové financování více než korporace ostatní. Na druhou stranu daňové efekty jsou relativně malé, což znamená, že z pohledu německých nadnárodních korporací je tento způsob spíše méně využíván.

Daňové plánování pomocí dluhového financování, a tedy následným prostřednictvím úrokových plateb, je oblíbenou technikou rovněž v zemích střední Evropy. Ištók a Kanderová (2019) analyzují tuto techniku v kontextu využívání slovenskými společnostmi. Jejich výsledky ukazují, že hodnota úroků vztažených na korunu aktiv je závislá na tom, zda je společnost spojena s daňovým rájem. Společnosti s vazbou na daňový ráj vykazují vyšší hodnotu zmíněného indikátoru, a tak je zřejmé, že slovenské společnosti využívají tuto metodu daňového plánování k přesouvání zisků do zemí s nižším daňovým zatížením.

Důležitost finančních instrumentů lze vnímat nejen z pohledu umělých finančních toků, ale také ze samotné podstaty zdanění investice. Pro měření zdanění investice se často používá model Devereux a Griffith (1998, 2003).

1.6.3 Využívání daňových rájů

Existuje mnoho výzkumů dokládajících, že podniky využívají daňové plánování ve velké míře, ať už se studie zaměřují na nadnárodní společnosti pocházející z jakékoliv země. Například Phillips et al. (2016) zaměřující se na 500 největších amerických korporací ukazují, že necelých 60 % zkoumaných subjektů má minimálně jednu dceřinou společnost v daňovém ráji. Mezi nejpopulárnější daňové ráje těchto velkých společností patří Nizozemsko, Hong Kong a Singapur. Zmíněná studie ukazuje, že zkoumané společnosti v daňových rájích nashromáždily kolem dvou a půl bilionu USD.

V této souvislosti je nutné zmínit rovněž studii od autora jménem Rego (2003). I on se zabývá společnostmi z USA, respektive porovnává efektivní daňovou sazbu nadnárodních korporací a čistě domácích společností v USA. V rámci svého regresního modelu a jeho výsledků ukazuje, že daňové plánování není záležitostí posledních let, naopak je přítomno v rozhodování managementu již dlouho. Jeho výsledky ukazují, že nadnárodní korporace jsou spíše schopny snižovat svou efektivní daňovou sazbu, než společnosti menší a lokální. Zároveň dokládá, že korporace s většími zahraničními aktivitami rovněž vykazují nižší daňovou zátěž. Z tohoto pohledu je mezinárodní aspekt podnikání klíčový v oblasti daňového plánování. Výsledky dále ukazují, že společnosti s větším zdanitelným příjmem mají nižší efektivní daňovou sazbu, než firmy ostatní. Korporace s vyššími zisky tak mají tendenci využívat daňové plánování více. To lze zhodnotit jako očekávaný závěr, protože zde manažeři vidí větší možnost daňové úspory, a tak investice do daňového plánování má nižší dobu návratnosti.

Využívání daňového plánování v rámci strategií firem potvrzuje model od Dischinger et al. (2014). Regresní model s fixními efekty s využitím panelových dat zahrnující firmy z Evropy

ukazuje, že nadnárodní korporace využívají své jednotlivé části rozdílným způsobem v závislosti na tom, zda mateřská společnost působí v jurisdikci s relativně vyšším zdaněním, nebo naopak nižším. V případě, že domácí země vykazuje pro korporaci nižší míru zdanění, tak sem přesouvá zisky ve větší míře, než pokud je za nižším zdaněním přesouvá do zemí, kde působí dceřiné společnosti. Diferenciál daňové sazby tedy představuje důležitý determinant rozhodování manažerů o tom, jak a kam budou přesouvat své zisky, nicméně v rámci těchto aktivit jsou preferovány přesuny do mateřské společnosti (Dischinger et al., 2014).

Problematikou využívání daňových rájů a jeho determinantů se zabývala také studie Schulte Sasse et al. (2017). Konkrétně se zaměřila na vliv počtu dceřiných společností lokalizovaných v daňových rájích na podnikovou efektivní daňovou sazbu. Výsledky ukazují, že čím více dcer má daná nadnárodní společnost v daňových rájích, tím více využívá daňové plánování, a snižuje si tak svou daňovou povinnost. Samozřejmě dle této studie nelze usoudit, zda jsou dceřiné společnosti založeny pouze k účelům daňového plánování. Nicméně, i kdyby byly standardní součástí obchodních aktivit, jejich existence je manažery využívána ke snížení korporátní efektivní daňové sazby.

Kromě počtu dceřiných společností v daňových rájích lze najít i další důležité faktory, které mají vliv na efektivní daňové sazby podniků. Výsledky studie Delgado et al. (2014) ukazují význam několika důležitých charakteristik společností, a to: velikost společnosti, intenzita zásob a ziskovost.

Další studie potvrzují, že daňové zatížení společnosti se odvíjí od země, kde má společnost sídlo (Markle a Shackelford, 2014). Tito autoři zároveň zmiňují, že při prvním založení dceřiné společnosti v daňovém ráji se efektivní daňová sazba společnosti sníží. Tento aspekt tedy ukazuje, že vytváření dceřiných společností v daňových rájích je spojeno s daňovým plánováním a zároveň má významný dopad na daňové zatížení celé skupiny.

Z pohledu obvyklých charakteristik společností se vedle velikosti nabízí také sektor, ve kterém daný podnik působí. Sektor jako jeden z determinantů daňového plánování se vyskytuje například v studiích Delgado et al. (2014), Sorbe a Johansson (2017). Sorbe a Johansson (2017) ukazují, že jisté atributy sektoru, ve kterém příslušná společnost působí, ovlivňují její investiční chování. Pokud jsou v daném odvětví přítomny nadnárodní korporace, které využívají daňové plánování, tak daňové zatížení nemá na rozhodování o investicích vliv. V souladu s dalšími studii tak lze konstatovat, že korporace využívající daňové ráje (resp. aktivity daňového plánování) nejsou ve svém rozhodování o investicích ovlivněny daňovým zatížením. Dokáží totiž snižovat svou efektivní daňovou sazbu pomocí již ustavených dceřiných společností. Tento fakt zmiňují rovněž Hong a Smart (2010).

Z pohledu analýzy jednotlivých odvětví je velmi často posuzována situace v bankovním sektoru. Studie ukazují, že banky, jakožto typické nadnárodní korporace, často daňové ráje využívají (Aubry a Dauphin, 2017); (Bouvatier et al., 2017); (Murphy, 2015). Studium bankovního sektoru vychází z údajů, které banky musí reportovat pro jednotlivé země odděleně. Na základě těchto dat pak lze posoudit frekvenci a celkově význam využívání daňových rájů a daňového plánování v bankovním sektoru. Analýza těchto dat ukazuje, že v rámci Evropské unie mají banky dvě významné země, kam soustřeďují své zisky: Lucembursko a Irsko (Aubry a Dauphin, 2017). V těchto dvou zemích banky vykazují přes 8 % svých celosvětových zisků (Aubry a Dauphin, 2017). To je vzhledem k velikosti těchto ekonomik relativně velký podíl a v porovnání s ostatními zeměmi EU se jedná o značný nepoměr. Banky ovšem využívají rovněž typické offshore daňové ráje, tedy malé ostrovy v Karibiku. Například na Kajmanských ostrovech byl zjištěn poměr ve vykazovaném zisku na jednoho zaměstnance, který velmi silně převyšuje i hodnoty stejné veličiny v evropských daňových rájích (Aubry a Dauphin, 2017). Situace bank působících na českém trhu je obdobná, neboť se jedná o nadnárodní společnosti působící na mnoha trzích (Jánský, 2017). Podrobnější analýza dat ve výzkumu tohoto autora ukazuje, že zisky bank působících na českém trhu jsou přesouvány kromě do zmíněných daňových rájů také do zemí, odkud jsou tyto banky vlastněny. To je v souladu s dalšími výsledky, které ukazují kromě využívání daňově výhodných lokalit i preferenci země původu mateřské společnosti (Dischinger et al., 2014).

V dnešní době se objevují možnosti legislativních změn, které by využívání daňových rájů mohly omezit. Jednou z nich je možnost zdanění cash flow na základě destinace (Auerbach et al., 2017). V případě, že bude toto opatření zavedeno plošně, tak žádná ze tří základních skupin daňového plánování již nebude možná. Využití úroků, přesun a platby za nehmotná aktiva ani převodní ceny totiž neovlivní cash flow v příslušné zemi.

1.7 Daňové plánování v podmínkách českých podniků

Nutno podotknout, že i studie zahrnující evropské společnosti či společnosti z celého světa obsahují rovněž data pro české podniky. Problémem však je, že české společnosti v takovém datovém souboru představují pouze malou část. Z tohoto důvodu je přínosné se zabývat společnostmi působícími na českém trhu jako samostatnou skupinou a ověřit, zda dosavadní závěry platí i pro tuto skupinu, a případně zjistit, jakým způsobem české podniky přistupují k daňovému plánování.

Problematikou českých podniků a jejich aktivit v oblasti daňového plánování se doposud nezabývalo mnoho autorů. Výzkumy se většinou zaměřují na rozsáhlé datové soubory, které pocházejí z více zemí. I tak ovšem lze v současnosti konstatovat, že rovněž české společnosti využívají daňové ráje ve značném rozsahu (Novotný a Kruml, 2015).

Význam daňového plánování českých podniků zmiňuje studie Jánského (2016) zabývající se touto tematikou z pohledu ušlých daňových příjmů státu. Pro účely této práce může být tato studie přínosná z pohledu doložení rozsahu daňového plánování a jeho využívání českými společnostmi. Jánský (2016) ukazuje, že daňová ztráta pro státní rozpočet může dosahovat kolem 20 miliard Kč, a tedy přes 10 % korporátních daňových příjmů státu.

V kontextu manažerského rozhodování je podstatný fakt, že se jedná o běžnou praxi, která v průměru podnikům může uspořit v ČR desetinu daňových nákladů. Následně se nabízí samozřejmě otázka, do jakých judikatur, s jakou daňovou zátěží jsou tyto zisky převáděny a jaká je tedy celková daňová úspora. Na druhou stranu uvedené závěry potvrzují význam daňového plánování i v českých podmínkách.

Rohan a Moravec (2017) se zabývají českými společnostmi a jejich reakcí na zavedení rozsáhlé výměny informací pro daňové účely. Jejich model ukazuje, že dohody o výměně informací fungují jako prevence. V případě uzavření smlouvy o výměně informací s daňovým rájem se vlastnictví českých podniků přesouvá do zemí, se kterými obdobná smlouva uzavřena není. Rohan a Moravec (2017) zde zmiňují jeden ze zásadních závěrů: české společnosti tedy kromě daňových výhod vyhledávají i jistou úroveň anonymity.

Jánský a Kokeš (2015) se zabývají českými podniky a způsoby, kterými využívají daňové plánování. Studie se zabývá společnostmi působícími na území České republiky a analyzuje rozsáhlý datový soubor z roku 2010. Jejich regresní model reflektuje významné finanční ukazatele, které mohou mít spojitost s používáním daňového plánování. Výsledky ukazují, že spojení s daňovým rájem má pozitivní vliv na zadluženost spojené osoby působící na českém trhu. Z tohoto pohledu lze tedy konstatovat, že české společnosti se spojením na daňové ráje využívají této vazby k vnitroskupinovým půjčkám, protože vykazují významně vyšší zadluženost než společnosti bez takového spojení. Co se týká výsledků, které charakterizují vliv vazby s daňovým rájem na daňovou povinnost společnosti (s přihlédnutím k velikosti firmy, respektive zisku), tak neukazují významnou spojitost (Jánský a Kokeš, 2015). Dle této studie tedy české společnosti mající spojení s daňovým rájem neplatí významně nižší daně v České republice, ale spojení s daňovým rájem přináší změnu v oblasti kapitálové struktury. Samozřejmě otázkou zůstává, proč by manažeři společností využívali daňové ráje k vnitroskupinovým půjčkám bez významného efektu na podnikovou daňovou zátěž. Tato

studie uvažuje údaje z roku 2010, proto by k významnějším závěrům bylo vhodné analyzovat časovou řadu několika let, pokud budou takové údaje dostupné. Zároveň Jánský a Kokeš (2015) využívají daňovou povinnost v relaci k vykázanému zisku, resp. celkovým aktivům. Z tohoto pohledu je nutné zmínit, že je možné se setkat s vazbou mezi strukturou aktiv a efektivní daňovou sazbou (Delgado et al., 2014). Bližší analýza jednotlivých typů aktiv u českých podniků by tak mohla odhalit souvislosti i v oblasti týkající se daňové zátěže. Jánský a Kokeš (2015) dále zmiňují možnou souvislost mezi využíváním daňových rájů a oborem podnikání s tím, že podniky působící v oblasti služeb mohou využívat cest daňového plánování jednodušeji než podniky z jiných oborů.

Z pohledu zemí využívaných českými společnostmi jako daňové ráje Jánský a Kokeš (2016) ukazují, že mezi nejdůležitější daňové ráje patří Lucembursko a Švýcarsko. Naopak výsledky provedené regresní analýzy pro často zmiňovaný daňový ráj – Nizozemsko – nejsou statisticky významné, a proto lze konstatovat, že tato země je jakožto daňový ráj využívána v menším rozsahu než dvě výše zmíněné. V této souvislosti jsou však zajímavé popisné statistiky datového souboru využitého autory, protože spojení s Nizozemskem vykazuje přibližně stejný počet společností jako spojení se Slovenskem a Rakouskem, tedy s mnohem bližšími zeměmi, kde lze předpokládat silnější vazby i v ekonomické oblasti.

1.8 Shrnutí současného stavu poznání

V současné době jsou podniky nuceny kvůli velké konkurenci snižovat náklady a mezi takové náklady lze zařadit rovněž daně. Nevyužitím daňového plánování se podniky mohou dostat do konkurenčně nevýhodného postavení a tím ohrozit svůj dlouhodobý rozvoj.

Daňové plánování je prováděno několika způsoby, pomocí kterých se právě do společností ve vybraných zemích přesouvají zisky z jiných dceřiných společností (European Commission, 2016c). Tyto možnosti lze rozdělit do tří skupin: využití dluhového financování a úroků, využití nehmotných aktiv a licenčních poplatků, využití transferových plateb (převodních cen). V některých případech jsou využívána schémata relativně složitá a vedou přes několik úrovní vlastnické struktury, avšak existují i jednodušší mechanismy (např. využití IP boxů).

Tato schémata jsou rovněž cílena i v aktivitách OECD označených zkratkou BEPS (OECD, 2018b). Rovněž vlády se snaží omezovat například vnitropodnikové půjčky a další instrumenty daňového plánování, zvláště pokud se jedná o toky mezi státy, které v této oblasti nespolupracují, viz ustanovení § 36 odstavce 1 písmeno c) Zákona č. 586/1992 Sb.

K problematice daňového plánování patří bezpochyby rovněž daňové ráje, jejichž identifikace bývá často komplikovaná a výsledky těchto iniciativ mohou být rozdílné (European

Commission, 2018a); (Gravelle, 2015); (Aubry a Dauphin, 2017). Z tohoto pohledu je tedy složité převzít výsledky některé ze studií, protože každá studie využívá jinou metodologii. Zároveň se v této oblasti objevují souhrnné indexy (Bunn et al., 2018); (Tax Justice Network, 2019), které se snaží jistým způsobem vyjádřit to, o jakou legislativu se jedná. V případě posuzování pouze daňové legislativy se však objevuje komplikace, kdy to, že je nějaká daňová legislativa výhodná, ještě neznamená, že ji skutečně společnosti využívají v rámci mezinárodního daňového plánování. V tomto ohledu je výhodnější Financial Secrecy Index, který analyzuje relativně specifické kvalitativní charakteristiky podnikatelské legislativy, jež korespondují s požadavky na část definice daňových rájů. Na druhou stranu ani tento index nedokáže postihnout individuální smlouvy mezi podniky a státy, a proto je třeba množinu daňových rájů identifikovat jiným způsobem.

Podniky tedy využívají daňové ráje ke snížení svých daňových povinností. V této souvislosti pak hlavně podniky aplikující politiku společenské odpovědnosti firem často v této oblasti stojí před dilematem, jakým způsobem se k daňovému plánování postavit. Zvláště u velkých nadnárodních skupin, které poskytují služby konečným spotřebitelům, pak informace o daňovém plánování a využívání daňových rájů může vyvolat vlnu nevole u veřejnosti (Campbell a Helleloid, 2016). Zde lze tedy vidět první důležitý aspekt týkající se daňového plánování, a to, že veřejnost nebude kritická vůči všem stejně, protože o některých případech se ani nedozví, případně ani příslušný podnik nezná. Z tohoto pohledu tedy manažeři musí hodnotit to, jaké stakeholdery mají a jaké mohou být jejich požadavky z pohledu daní. Pokud se podnik pohybuje na B2B trzích a jeho odběratelé nebo dodavatelé využívají daňové ráje, není z pohledu manažera problém s případným poškozením reputace, naopak si v oblasti daňového plánování mohou pomáhat (Cen et al., 2017).

Daňové ráje převážně slouží (respektive na tuto výhodu je zaměřena disertační práce) ke snižování daňového zatížení, a to z pohledu celé mezinárodní skupiny. Daňové plánování využívají jak firmy v USA (Rego; 2003); (Phillips et al.; 2016), tak firmy v Evropě (Dischinger et al., 2014). Zároveň studie ukazují, že dceřiné společnosti v daňových rájích mají významný dopad na daňové plánování a jsou často využívány právě pro daňové účely (Schulte Sasse et al., 2017); (Markle a Shackelford, 2014). Z pohledu sektorů se jeví finanční sektor jako ten, který využívá významně mezinárodní daňové plánování a daňové ráje (Aubry a Dauphin, 2017).

Z pohledu dluhového financování studie ukazují, že interní dluhové financování je oblíbený a často využívaný instrument mezinárodního daňového plánování (Volckaert, 2016); (Overesch a Wamser, 2014); (Buettner a Wamser, 2013); (Jánský a Kokeš, 2015). Stejně tak studie

potvrzují význam nehmotných aktiv, který se zvyšuje, jakmile se podnik pohybuje v oblasti s vysokým podílem patentů, protože analýzy ukazují, že patenty podniky přesouvají i na základě daňového zatížení (Barriose et al., 2015); (Bradley et al., 2015). Zároveň daňové zatížení je jedním z faktorů, který ovlivňuje to, kde podnik umístí svůj výzkum a vývoj, případně další inovační aktivity (Bielvedt Skeie et al., 2017). Význam nehmotných aktiv se potvrzuje také aktivitami jednotlivých států, které v rámci daňové konkurence začleňují do své legislativy tzv. IP box, v rámci kterého jsou příjmy z patentů apod. daně za výhodnějších podmínek.

České společnosti mají rovněž velmi často vazbu na zahraniční podniky a rovněž na země, které patří mezi daňové ráje. To, že i české společnosti jsou začleněny do aktivit daňového plánování, je potvrzeno několika studiemi (Novotný a Kruml, 2015); (Jánský, 2016). V této souvislosti je nutné zmínit, že české společnosti si velmi cení hlavně soukromí, které některé daňové ráje poskytují (Rohan a Moravec, 2017). České společnosti s vazbou na daňové ráje vykazují spíše vyšší zadluženost, než nižší daňové zatížení (Jánský a Kokeš, 2015) a zároveň se Lucembursko v rámci EU jeví jako významnější daňový ráj pro ČR než Nizozemsko (Jánský a Kokeš, 2016).

2 DEFINICE CÍLŮ

Cílem disertační práce je vytvoření modelu daňové zátěže společností působících v České republice (dále jen české společnosti) a vymezení významnosti proměnných souvisejících s daňovým plánováním. Účelem modelu je zjistit, jakým způsobem české společnosti snižují svou daňovou povinnost a jaký vliv zde hraje vlastnictví české společnosti vlastníky z daňového ráje. Definice této vazby vychází z Devereux a Griffith modelu, takže příslušnost mateřské společností je sledována pomocí přímé vazby mezi dvěma subjekty. Dosavadní výzkumy potvrdily, že nadnárodní společnosti využívají daňové ráje. Vystává ovšem otázka, zda existuje rozdíl mezi tím, kdy je společnost (v tomto případě česká) vlastněná z daňového ráje, nebo z jiné země.

Prvním dílčím cílem (DC) je provedené studium odborné literatury související s tématem daňového plánování.

DC₁: Provést rešerši literatury zabývající se daňovým plánováním a daňovou zátěží korporací.

V rámci disertační práce tak je nutné definovat skupinu daňových rájů, což lze považovat za další z dílčích výstupů disertační práce.

DC₂: Určit množinu daňových rájů.

Na základě těchto předpokladů je nutné získat vhodná podniková data, která budou vycházet z účetních závěrek a dalších informací veřejně dostupných z obchodního rejstříku.

DC₃: Shromáždit vhodný datový soubor pro plánovaný model.

Následně je nutné definovat jednotlivé proměnné a vytvořit model, který bude vymezovat závislosti. V rámci modelu jsou uvažovány základní mechanismy daňového plánování, které mají dopad na položky účetních výkazů. Sledovanou položkou (a tedy závisle proměnnou) je daňové zatížení vyjádřené jako daně/výkony. Využití tohoto ukazatele je rozdílem oproti dosavadním studiím, nicméně vychází z logiky sledování společností z jednoho státu. Sledované aktivity v oblasti daňového plánování snižují náklady, a proto je vhodné sledovat jako závisle proměnnou daně/výkony. Aktivity daňového plánování snižují efektivní daňovou sazbu v rámci skupiny, ale v případě sledování českých společností zvyšují jejich náklady a tím snižují sumu placených daní, nikoliv však efektivní daňovou sazbu. Významným prvkem je souvislost daňové zátěže a vazby společnosti na daňové ráje.

DC₄: Vytvořit model charakterizující determinanty daňové zátěže vyjádřené jako daně/výkony.

DC₅: Uskutečnit diskuzi nad získanými výsledky v kontextu dosavadního stavu poznání.

Vzhledem k tomu, že dosavadní studie se většinou zabývají společnostmi z mnoha zemí, je přínosná komparace výsledků dosavadních výzkumů s těmi zahrnujícími pouze české společnosti.

DC₆: Interpretovat zásadní rozdíly v oblasti daňového plánování ve vztahu k českým společnostem.

Hypotézy

Současný stav poznání slouží jako základ pro stanovení hypotéz. Určené hypotézy jsou zaměřeny na jednotlivé determinanty výše daňového zatížení podniků.

Východiskem pro formulování první hypotézy jsou dosavadní výzkumy, které ukazují význam zadluženosti a její vliv na daňové zatížení s tím, že vyšší zadluženost může být spojena s vnitropodnikovými půjčkami.

H1: Zadluženost podniku má negativní vliv na ukazatel daně/výkony.

Řízení nehmotných aktiv je další významnou oblastí využívanou k daňovému plánování. Dosavadní studie ukazují význam mobility aktiv a spojení jejich přesunu s daňovou optimalizací tím způsobem, že ke snižování daňového základu jsou využívány licenční poplatky.

H2: Výše podílu nehmotných aktiv má pozitivní vliv na ukazatel daně/výkony.

Dosavadní studie ukazují, že přítomnost vlastnického spojení na společnost v daňovém ráji snižuje efektivní daňovou sazbu části společnosti podnikající v jiné zemi. Většina studií v této oblasti však zkoumá dceřiné společnosti v daňovém ráji. Tato disertační práce je zaměřena na společnosti v zahraničních rukách a zkoumá vazbu na mateřskou společnost v zahraničí (resp. v daňovém ráji). Přesněji, v této disertační práci je zkoumána přímá vazba na vlastníka české společnosti. Je zde předpoklad dalších variant daňového plánování, které nejsou vyjádřeny prvními dvěma hypotézami, například daňová optimalizace fakturováním většího objemu služeb.

H3: Vazba podniku na vlastníka-společnost z daňového ráje má negativní vliv na ukazatel daně/výkony.

Co se jednotlivých oborů týče, tak výsledky dosavadních výzkumů zmiňují finanční sektor jako ten, který je nejvíce zainteresován v oblasti daňového plánování. Rovněž význam finančních institucí potvrzují i známé metody daňového plánování, kdy v oblasti dluhového financování hrají finanční instituce významnou roli. Vzhledem ke studiím, jež se zabývají

bankami a které ukazují banky jako společnosti rozsáhle se věnující aktivitám daňového plánování, pak lze předpokládat, že právě tento sektor bude významným determinantem vybraného ukazatele.

H4: Společnosti z finančního sektoru vykazují nižší hodnoty ukazatele daně/výkony.

3 METODY

Dosažení cíle práce je provedeno na základě využití deduktivních metod. V rešerši odborné literatury je použita analýza jednotlivých studií s cílem získat detailní informace o chování podniků v oblasti daňového plánování. Z tohoto pohledu je klíčové analyzovat studie nejen od odborníků, ale také studie a aktivity mezinárodních organizací, které se týkají daňového plánování. Dále je provedena syntéza získaných vztahů pro vytvoření konkrétního obrazu o tom, jak daňové plánování funguje v podnikové praxi.

Ze stanovených cílů disertační práce je zřejmé, že je nutné rozdělit použité metody do dvou částí: první se týká identifikace daňových rájů a druhá vytvoření modelu charakterizujícího determinanty daňové zátěže. Identifikace daňových rájů je klíčová z pohledu správného stanovení modelu daňové zátěže. Ke zjištění, jaké jsou v EU daňové ráje, je na základě analýzy a syntézy rešerše použita klasifikační analýza, pomocí které je vytvořena skupina daňových rájů.

Tvorba hypotéz je založena na syntéze poznatků vycházejících z rešerše zdrojů a jejich platnost je testována pomocí ekonometrických metod. Vychází se tedy z kvantitativních dat, v případě zkoumané oblasti daňového plánování z podnikových účetních dat. Ekonometrické metody jsou vybrány tak, aby byl splněn vymezený cíl, takže jsou hledány závislosti mezi daňovou zátěží a vybranými aspekty podnikání, přičemž je použita také kauzální analýza. Při tvorbě konkrétního modelu je nutné rovněž využití abstrakce, aby model postihoval pouze významné determinanty daňové zátěže. Zjištěné závislosti jsou pomocí komparace porovnány s dosavadními výsledky ostatních výzkumů.

3.1 Metody pro identifikaci daňových rájů

Kapitola 1.3.3 ukazuje, že existuje řada přístupů k určení množiny daňových rájů, jejichž výsledky se významně liší. Z pohledu vytvoření modelu determinantů daňové zátěže v následující části je klíčové identifikovat množinu daňových rájů. Vzhledem k zaměření modelu, který vychází ze zemí, které jsou členy Evropské unie, je třeba se zabývat skupinou členských států a v rámci této skupiny identifikovat daňové ráje.

Zmíněná identifikace vychází z makroekonomického pohledu, protože daňová legislativa není vždy indikátorem daňově výhodných podmínek. Proto je třeba provést analýzu dat souhrnně vyjadřující kanály, které jsou využívány v oblasti daňového plánování. V rámci této identifikace skupiny daňových rájů je využita shluková analýza. Dle Řezankové et al. (2009) *"cílem shlukové analýzy je zařadit objekty do skupin (shluků), a to především tak, aby dva*

objekty stejného shluku si byly více podobné než dva objekty z různých shluků." Z tohoto pohledu je tedy shluková analýza vhodným nástrojem pro identifikaci skupiny daňových rájů v rámci Evropské unie.

V rámci této analýzy jsou využity pro porovnání výsledků dvě metody shlukové analýzy: Wardova metoda a metoda k-průměrů.

Shluková analýza vychází z výpočtů vzdáleností, proto je nejprve nutné definovat, jakou vzdálenost využívá tato analýza. Při využití Wardovy metody se v této analýze používá Euklidovská vzdálenost, kterou lze vypočítat dle následujícího vzorce 4 (Řezanková et al., 2009):

$$D_E(x_i, x_j) = \sqrt{\sum_{l=1}^m (x_{il} - x_{jl})^2} \quad (4)$$

Wardova metoda spojuje shluky, *"u nichž je přírůstek celkového vnitroskupinového součtu čtverců odchylek jednotlivých hodnot od shlukového průměru minimální."* (Řezanková et al., 2009). Wardova metoda vychází ze vzorce 5, který popisuje *"vzdálenost mezi shlukem C_g a sjednocením shluků C_h a $C_{h'}$ "* (Řezanková et al., 2009):

$$D_{g<h,h'>} = \frac{(n_h + n_g)D_{gh} + (n_{h'} + n_g)D_{gh'} - n_g D_{hh'}}{n_h + n_{h'} + n_g} \quad (5)$$

kde n odpovídá počtu objektů,

D představuje vzdálenost mezi dvěma shluky.

Hebák et al. (2005) upozorňují na to, že Wardova metoda nevytváří malé shluky. To může být v některých situacích značně přínosné, protože by tak mohlo vzniknout několik shluků, ve kterých by byl zařazen pouze jeden objekt, což by znesnadnilo případné hodnocení podobnosti objektů (případů, proměnných).

Z pohledu identifikace daňových rájů však tato vlastnost není rozhodující, protože existuje předpoklad, že daňových rájů bude relativně málo. Proto je pro porovnání výsledků využita také metoda k-průměrů. Tato metoda má nevýhodu v tom, že je potřebné znát počet shluků, které má metoda vytvořit (Řezanková et al., 2009). Lze k tomu přistoupit tak, že například Wardova metoda bude základem pro informaci, kolik shluků bude vytvářeno v rámci metody k-průměrů. V situaci identifikace daňových rájů, kde jsou využity proměnné cíleně na jejich identifikaci, je vhodné vytvářet pouze dva shluky – daňové ráje a ostatní země. Metoda k-průměrů určuje *"k počátečních centroidů, které mají tvořit střed shluků"* (Řezanková et al., 2009).

Samotný algoritmus lze rozdělit do tří fází (Hebák et al., 2005):

- určení k centroidů,
- výpočet centroidů,
- analýza objektů – zde metoda hodnotí, zda jsou jednotlivé objekty zařazeny do správného shluku. Objekt lze označit za správně zařazený v situaci, kdy vzdálenost příslušného objektu k centroidu shluku, do kterého patří, je menší než k centroidům ostatních shluků.

Třetí krok je posledním krokem shlukování v situaci, kdy jsou všechny objekty zařazeny do správných shluků. Opačný případ, při kterém je nutné přeřadit jeden z objektů, je nutné všechny centroidy znovu přepočítat (protože se mění složení shluků a tím i jejich poloha) a postup se tedy opakuje (Hebák et al., 2005).

3.2 Metody pro model daňové zátěže

Vzhledem k tomu, že cílem práce je hledání determinantů placených daní, je využit regresní model. V případě provádění regrese na základě dat z několika různých období je nutné rozlišovat dva druhy datových souborů v závislosti na tom, jak je datový soubor vytvořen. Buď je v každém období proveden náhodný výběr, nebo sledujeme stejné případy ve všech obdobích (Wooldridge, 2013). Druhý případ je nazýván panelovými daty, jejichž analýza je použita také v této disertační práci. Regresní modely vycházejí z následující rovnice 6 (Wooldridge, 2013):

$$y_{it} = \beta_0 + \beta_1 x_{it1} + \dots + \beta_k x_{itk} + a_i + u_{it} \quad (6)$$

kde y_{it} je vysvětlovaná proměnná,

β_0 je absolutní člen,

$\beta_1 - \beta_k$ jsou koeficienty náležící jednotlivým proměnným,

$x_{it1} - x_{itk}$ jsou závislé proměnné,

a_i představuje nepozorovaný individuální efekt,

u_{it} je chyba modelu,

i označuje případ,

t časové období,

k představuje počet proměnných.

Významným prvkem panelové regrese je člen individuálního efektu, který je v čase konstantní, proto je bez indexu určujícího časové období.

Analýzu panelových dat lze provést klasickým modelem vícenásobné regrese, v tomto případě nazývané „*Pooled OLS*“, respektive hromadná OLS (Greene, 2012). V tomto případě je zde předpoklad, že nepozorovaný efekt je konstantní pro všechny případy (například by se mohlo jednat o vliv politické situace či růstu HDP při zkoumání podniků z jedné země apod.). V takovém případě tedy lze metodou nejmenších čtverců při dodržení předpokladů tohoto modelu dosáhnout dostatečně vypovídajících výsledků (Greene, 2012).

Na druhou stranu je zřejmé, že zde budou hrát roli i další efekty, například zmiňovaný hospodářský růst bude různý v každém odvětví, a proto se tento efekt bude mezi jednotlivými případy lišit. Proto zde existují i další modely, které jsou schopny postihnout i takové situace. Panelová regrese s fixními efekty je velmi často využívanou metodou v oblasti výzkumu týkajícího se daňového plánování. Fixní efekty jsou potom představovány v čase neměnným nesledovaným parametrem, který je specifický pro každý případ/skupinu případů (Greene, 2012); (Wooldridge, 2013). To má za následek to, že každá v čase konstantní proměnná není následně do modelu zahrnuta, protože je pokryta fixními efekty (Wooldridge, 2013).

Další možnost potom představuje regresní model s náhodnými efekty, kde nepozorovaný efekt není korelovaný s jednou z proměnných (Greene, 2012); (Wooldridge, 2013). Jinak vychází ze stejných předpokladů jako model s fixními efekty (Wooldridge, 2013). Významnou situací, kdy je použit regresní model s náhodnými efekty, je případ důležitosti proměnné, která se v čase nemění (Wooldridge, 2013). Pokud je v rámci analýzy jedna nebo více vysvětlujících proměnných, které se v čase nemění, a je třeba sledovat význam jejich vlivu, je použití modelu s fixními efekty zcela nevhodné, protože je sledovaná proměnná považována za fixní efekt a nelze zjistit její statistický význam. Zde je možné zmínit problematiku vlivu oboru společnosti na určitou závislou proměnnou, například efektivní daňovou sazbu. Většina studií využívá modely s fixními efekty a příslušnost k jistému oboru je představována zmíněnými fixními efekty. V případě analýzy vlivu odvětví na daňovou zátěž by pak bylo nutné přistoupit k analýze pomocí panelové regrese s náhodnými efekty.

Rozhodnutí, zda datový soubor provází fixní, nebo náhodné efekty, lze učinit na základě Hausmanova testu (Wooldridge, 2013). Ten testuje, zda je vhodné využít model s náhodnými efekty, a tedy v případě zamítnutí nulové hypotézy je nutné použít model s fixními efekty (Greene, 2012); (Wooldridge, 2013). V případě nezamítnutí relevantnosti regresního modelu s náhodnými efekty lze využít následně oba modely s tím, že výsledky budou porovnány s interpretačním upřesněním vycházejícím z podstaty obou modelů.

V rámci analýzy panelových dat se potom často využívají dummy proměnné pro jednotlivá období (Wooldridge, 2013). Zahrnutí dummy proměnných pro jednotlivé roky v plánované

analýze přinese nové vysvětlující proměnné, které pokryjí další část variability. Tu lze přiblížit například charakterem českého podnikatelského prostředí se všemi agregovanými efekty, mezi které může patřit inflace, hospodářský růst či vliv legislativy (samozřejmě i té daňové). V tomto případě se nejedná o fixní efekt, protože se podmínky pro podnikatele v čase mění. Na druhou stranu jsou tyto podmínky pro všechny subjekty stejné, a proto mohou část této variability vysvětlit dummy proměnné za jednotlivá období. Vysvětlí pouze část, protože zde figurují i aspekty týkající se jednotlivých oborů a jednotlivých společností. Dalším problémem pak je, že dummy proměnné za jednotlivé roky nepokryjí legislativy a podnikatelské prostředí zemí, ze kterých jsou české společnosti vlastněny, protože je tato vazba pro každou společnost jiná. I tak však jejich zahrnutí může posunout kvalitu modelu z důvodu zohlednění dalších vlivů, které jsou pro všechny společnosti stejné, avšak v čase se mění.

4 IDENTIFIKACE DAŇOVÝCH RÁJŮ A VYTVOŘENÍ MODELU DAŇOVÉ ZÁTĚŽE

Tato část je věnována prezentaci výsledků části identifikace daňových rájů a vytvoření modelu daňové zátěže.

4.1 Identifikace daňových rájů

Pro shlukovou analýzu je dále nutné vybrat vhodné proměnné, které budou v rámci shlukování použity. Výběr proměnných vychází ze zjištěných charakteristik daňových rájů a představuje je následující Tabulka 5.

Tabulka 5: Proměnné pro shlukovou analýzu – identifikace daňových rájů

Proměnná	Popis	Zdroj
PPZI	Přítok přímých zahraničních investic v procentech HDP	Eurostat (2018b)
OPZI	Odtok přímých zahraničních investic v procentech HDP	Eurostat (2018c)
IP	Platby za využívání intelektuálního kapitálu v procentech HDP	Vlastní výpočet dle: The World Bank (2018a); (2018b)
FIN	Pojišťovnické a finanční služby v procentech podílu na celkovém exportu služeb	The World Bank (2018c)
FSI	Financial Secrecy Index	Tax Justice Network (2018d)
EXP	Export zboží a služeb v procentech HDP	Eurostat (2018a)
PAT	Počet patentů na milion obyvatel	Eurostat (2019)
POD	Nově založené podniky na 1 000 obyvatel	The World Bank (2019)

Zdroj: vlastní zpracování

Použité proměnné vycházejí z analýzy Jedličky et al. (2018), avšak jsou přiřazeny další dvě proměnné, které jistým způsobem mohou rovněž indikovat příslušnost země k daňovým rájům. Vzhledem k tomu, že nehmotná aktiva jsou využívána v rámci daňového plánování, je počet přihlášek například patentů na milion obyvatel další možnou disproporcí, která by dokázala odhalit, zda není ekonomická aktivita v rámci konkrétní země posunuta k využívání daňové legislativy. Z tohoto pohledu pak rovněž poslední proměnná, která vyjadřuje počet nově založených společností na 1 000 obyvatel, indikuje nadměrnou podnikatelskou aktivitu, která je typická pro daňové ráje.

Co se dalších proměnných týče, tak jejich použití z převážné části vychází z předcházejících studií (Berkhout, 2016); (Chardonnet a Langerock, 2017). Pohyby přímých zahraničních investic, ať jsou z nebo do příslušné země, indikují příslušnost k daňovým rájům, pokud se zde objevují hodnoty v řádech desítek procent HDP. Z pochopitelných důvodů nelze zvolit saldo přímých zahraničních investic (PZI), protože vychýlení na obě strany by mohlo znamenat vykázání hodnoty, která se významně neodchyluje od ostatních zemí. Proto je tedy využito dvou proměnných: zvláště pro přijaté PZI a pro odchozí PZI.

Další využití proměnné – IP, FIN – dávají důraz na anomálie v rámci struktury hospodářství, které doprovázejí příslušnost k daňovým rájům. Platby za využívání intelektuálního kapitálu patří k nejdůležitějším kanálům daňového plánování, a proto jejich podíl k HDP je významným indikátorem toho, zda daná země může být daňovým rájem. Obdobně je tomu v případě významu finanční sektoru v rámci hospodářství, protože finanční instituce hrají klíčovou roli v případě využívání daňových rájů pomocí úrokových plateb. Proměnná EXP indikující hodnotu exportu zboží a služeb v procentech HDP potom cílí na transferové platby. Relativně vysoká hodnota tohoto ukazatele ukazuje na nadměrné přeshraniční platby, a tedy možnost využívání transferových plateb v rámci daňového plánování.

Poslední proměnná FSI pak cílí na hodnocení legislativy jako takové. Využita je hodnota Financial Secrecy Indexu, který se často používá jakožto indikátor příslušnosti k daňovým rájům. Jeho zaměření je však spíše na utajení informací, bankovní tajemství apod. Proto přidává další informaci do zvolené analýzy, kterou nepochyť ostatní využití veličiny.

Výpočet je proveden v programu Statistica, pomocí kterého je rovněž provedena standardizace dat, která je v případě shlukové analýzy nutná. Obvyklý vzorec (rovnice 7) pro standardizaci, který je využit i v rámci této analýzy, uvádí Řezanková et al. (2009):

$$z_{il} = \frac{x_{il} - \bar{x}_l}{s_l} \quad (7)$$

kde z_{il} je normovaná hodnota připadající i -tému případu l -té proměnné,

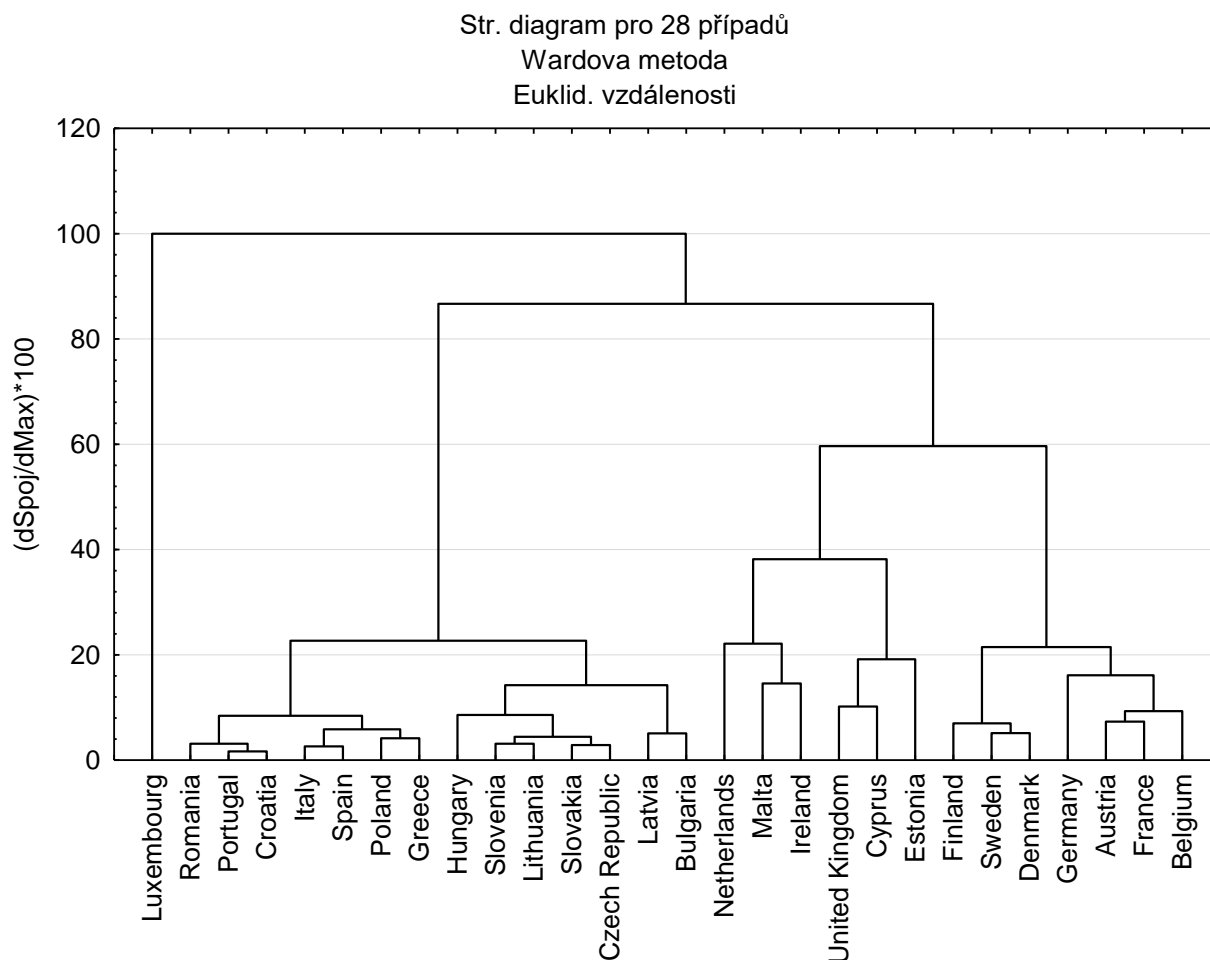
\bar{x}_l je aritmetický průměr l -té proměnné,

s_l odkazuje na výběrovou směrodatnou odchylku (Řezanková et al., 2009).

K nalezení množiny daňových rájů je použita výše popsaná shluková analýza s tím, že nejprve byla provedena analýza pomocí Wardovy metody. Výsledky této analýzy ukazuje Obrázek 8, na kterém je znázorněn dendrogram.

Z obrázku 8 je zřejmé, že postavení Lucemburska se zcela vymyká v rámci Evropské unie. Při bližším zkoumání jednotlivých proměnných je jasné, že se jedná o daňový ráj s velmi silným postavením v rámci EU. Ostatní státy jsou si relativně bližší. Z tohoto pohledu mají nejbliže

k daňovým rájům země ze shluku, do kterého patří Nizozemsko, Malta, Irsko, Velká Británie, Kypr a Estonsko.

Obrázek 8: Wardova metoda – všechny země EU

Zdroj: vlastní zpracování

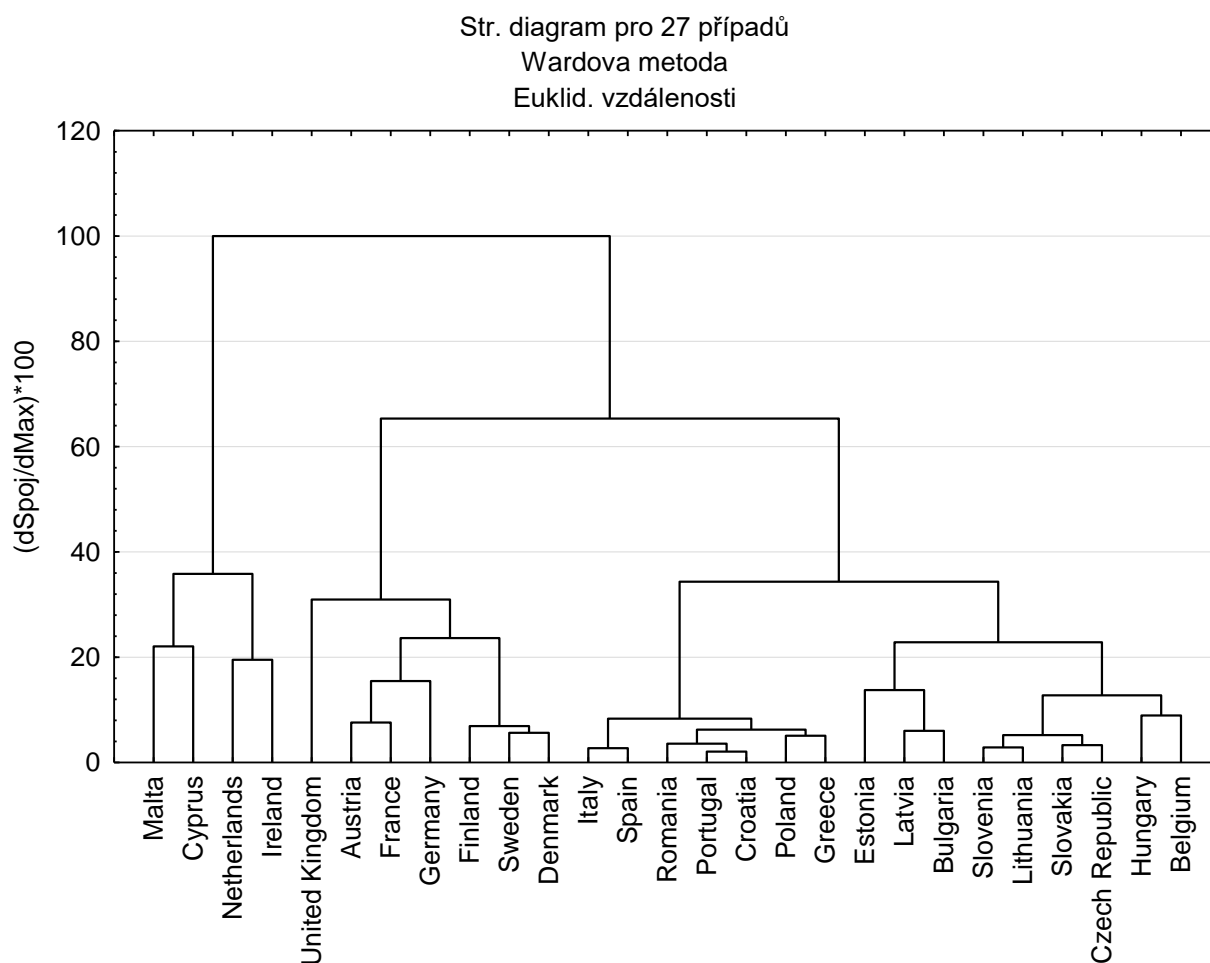
Oproti předpokladům se zde objevuje Velká Británie, a to především z důvodu důležitosti finančního sektoru v rámci jejího hospodářství a relativně vysoké hodnoty FSI. Vedle toho lze rovněž Estonsko považovat za neobvyklého člena této skupiny. Jeho postavení je do značné míry determinováno vysokým počtem nově založených firem. Ostatní hodnoty nejsou významně odchýleny od průměru EU.

V případě využití metody k-průměrů došlo k obdobným výsledkům. Vzhledem k tomu, že podstatou je identifikovat jednu skupinu, a to daňových rájů, byly zvoleny dva shluky. Metoda k-průměrů pak vytvořila jeden jednočlenný shluk, do něhož umístila Lucembursko a ostatní země potom umístila do druhého shluku.

Vzhledem k tomu že postavení Lucemburska bylo natolik specifické, byla provedena analýza znovu, a to bez Lucemburska. Tento stát totiž vykazuje natolik odlehle hodnoty v rámci

některých proměnných, že mohlo dojít ke zkreslení už i u standardizace dat, a tak mohly být některé státy chybně zařazeny.

Obrázek 9 ukazuje výsledky druhého provedení Wardovy metody.

Obrázek 9: Wardova metoda – bez Lucemburska

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci druhé shlukové analýzy pak na polovině vzdálenosti vznikly tři shluky, z nichž ten, který obsahuje Maltu, Kypr, Nizozemsko a Irsko, lze označit za skupinu daňových rájů. Ostatní dva shluky se liší především v oblasti přihlášek patentů (severské země), hodnotě FSI (Německo, Velká Británie). V rámci druhého shluku, kde jsou tyto zmíněné státy, se objevují jisté anomálie, avšak pouze v hodnotě jedné až dvou proměnných, což nelze považovat za dostatečné pro zařazení do skupiny daňových rájů. Navíc nejdříve byly v rámci shlukové analýzy spojeny shluky 2 a 3, takže všechny ostatní státy mají relativně velkou vzdálenost od hodnot proměnných pro daňové ráje.

Obdobné výsledky ukazuje rovněž metoda k-průměrů, která při požadavku vytvoření dvou shluků vyčleňuje Irsko, Kypr, Maltu a Nizozemsko. Ostatní země jsou společně zařazeny do druhého shluku.

Obrázek 10: Mapa daňových rájů EU

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě provedené klasifikační analýzy pak lze konstatovat, že skupinu daňových rájů v rámci EU tvoří následující státy: Lucembursko, Nizozemsko, Irsko, Kypr a Malta (vyznačené na mapě výše – obrázek 10). Další analýzy, respektive uplatnění modelu daňové zátěže pro české podniky, vychází z takto definované množiny daňových rájů.

Zajímavostí je v této souvislosti natolik významné postavení Lucemburska jako daňového ráje. Ostatní identifikované daňové ráje mají vybranými proměnnými mnohem blíže k ostatním členům EU než právě k Lucembursku.

Takto definovaná skupina daňových rájů bude determinovat údaj o příslušnosti vlastníka k daňovému ráji v rámci modelu daňové zátěže. Pro členy této skupiny bude použito číslo 1, jinak bude přisouzeno číslo 0.

4.2 Vytvoření modelu daňové zátěže

Model vychází z regresní analýzy panelových dat za několik účetních období. Tento model má několik specifíků oproti dosavadním modelům použitým v ostatních výzkumech. V první řadě je tento model vytvořen pro české společnosti, tedy podniky ze země, která nepatří mezi daňové ráje. To je základní předpoklad tvorby tohoto modelu a následné interpretace výsledků. Model vychází z předpokladu, že společnosti vlastněné ze zahraničí mohou být součástí struktur daňového plánování.

Dalším předpokladem modelu je to, že se zaměřuje na přímou vlastnickou vazbu. Z kapitoly 1.1, kde jsou popsány obvyklé způsoby daňového plánování, je zřejmé, že daňové plánování probíhá přes jednu a více vazeb. Přímé spojení se zahraniční společností přináší možnosti mezinárodního daňového plánování, které jsou umocněny v případě, pokud tato země spadá mezi daňové ráje. Navíc se v českých podmínkách často hovoří o odlivu kapitálu z českých společností, které jsou vlastněny ze zahraničí. Proto lze považovat studium přímé vazby za klíčové z pohledu analýzy dopadů daňového plánování na dceřiné společnosti. Model se tedy zaměřuje na české společnosti vlastněné ze zahraničí (konkrétněji ze země EU).

V této souvislosti je klíčové určení závisle proměnné v rámci modelu daňové zátěže. Samotná suma placených daní je významně ovlivněna velikostí společnosti, a tak by vznikala významná závislost na proměnných, které popisují velikost společnosti, resp. rozsah jejích aktivit. Jako závisle proměnnou je tedy nutné vybrat daně vyjádřené poměrem k další veličině. Z tohoto pohledu by se mohla nabízet varianta vztáhnout sumu placených daní k velikosti zisku. Avšak zisk jako takový je již zatížen aktivitami daňového plánování – typicky úrokovými platbami, náklady za služby v rámci převodních cen či náklady ve formě poplatků za využívání patentů, licencí apod. Toto zatížení tedy nedovoluje použít v tomto případě zisk. Takto vyjádřený poměr by nakonec mohl být ve společnosti nevyužívající daňové plánování stejný jako ve společnosti s aktivitami spadajícími do daňového plánování.

Další možností je využití daní vztažených k aktivům, avšak tato varianta je opět problematická z pohledu dopadů daňového plánování na výši aktiv. V rámci struktur daňového plánování dochází rovněž k přesunu (nehmotných) aktiv, a tak společnosti spadající do struktury daňového plánování budou vykazovat menší objem aktiv než společnosti jinak srovnatelné, které daňové plánování nevyužívají. Znovu by tak tento podíl mohl být u obou společností nakonec stejný.

Z výše zmíněných důvodů je vybrána jiná závislá proměnná, která sama o sobě nebude zatížena aktivitami daňového plánování. Z tohoto pohledu tedy bylo nutné postoupit hlouběji

k samotné ekonomické aktivitě podnikatelských subjektů. Samotnou aktivitu, tedy to, co společnost vyprodukuje, lze měřit výkony. Závisle proměnnou v rámci modelu daňové zátěže tedy je ukazatel *daně/výkony*. Tento ukazatel vyjadřuje, jak je daňově zatížena jedna koruna výkonů. Vzhledem k tomu, že se model zabývá společnostmi realizujícími ekonomickou aktivitu, je právě takovýto ukazatel nejpřesnější z toho pohledu, co daňové plánování společností přináší. Lze konstatovat, že daňové plánování probíhá mezi výkony a placenými daněmi. Výkony standardně nejsou ovlivněny daňovým plánováním, avšak je zde klíčový předpoklad toho, že Česká republika není daňovým rájem a české společnosti tedy nejsou příjemci převodních cen. Na druhou stranu výkony měří rozsah ekonomických aktivit, což je při podobném vztažení jiné veličiny rovněž podstatné. Ukazatel *daně/výkony* tedy měří daňovou zátěž a zároveň daňové plánování ovlivňuje pouze hodnotu v čitateli, a tak ho lze využít v rámci analýzy daňového plánování.

Nezávisle proměnné jsou vybrány na základě dosavadních výzkumů. V rámci pohledu na ně se přihlíží k specifickým pozicím České republiky jakožto země, kterou všechny dosavadní studie včetně této disertační práce nezařazují mezi daňové ráje. Jsou vybrány proměnné charakterizující majetkovou strukturu podniku (s důrazem na vliv nehmotných aktiv) a kapitálovou strukturu (s důrazem na vliv zadluženosti). Efekt daňového ráje, tedy jestli je společnost vlastněna z některé země pocházející ze skupiny daňových rájů, je vyřešen pomocí dummy proměnných. Vybrána je obvyklá varianta, která vyjadřuje (ne)příslušnost země vlastnické společnosti k daňovým rájům, které jako množina budou definovány pomocí výše zmíněné analýzy. Pro společnosti vlastněné z daňového ráje nabývá tato proměnná hodnotu 1, pro ostatní případy pak 0.

Model je popsán následující rovnicí 8.

$$DV_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 NA_{it} + \beta_3 VEL_{it} + \beta_4 ZAD_{it} + \beta_5 ZAS_{it} + \beta_6 DR_{it} + \alpha_i + u_{it} \quad (8)$$

kde DV_{it} jsou daně/výkony,

β_0 je absolutní člen,

$\beta_1 - \beta_6$ jsou koeficienty,

ROA_{it} je rentabilita aktiv,

NA_{it} je podíl dlouhodobých nehmotných aktiv na celkovém majetku,

VEL_{it} je přirozený logaritmus aktiv,

ZAD_{it} je zadluženost,

ZAS_{it} je podíl zásob na aktivech,

DR_{it} je dummy proměnná vyjadřující to, zda je společnost vlastněná z daňového ráje,
 a_i představuje nepozorovaný individuální efekt,
 u_{it} je chyba modelu,
 i označuje případ,
 t časové období.

Model lze aplikovat v několika obměnách, které jsou provedeny na základě potřeb zpřesnění analýzy. Význam jednotlivých regresorů bude posuzován na základě p-hodnoty, standardně na hladině významnosti 0,05.

4.3 Data

Data jsou čerpána z účetních závěrek, výročních zpráv a obchodního rejstříku a jsou dostupná na internetových stránkách justice.cz (2019). Použita byla data 5 776 českých společností za čtyři roky, konkrétně 2013-2016. V době zpracování výzkumu nebyla ještě přístupná kompletní data za rok 2017. Tyto údaje sice společnosti musí odevzdat v průběhu roku 2018 (kdy přesně, záleží na okolnostech, zda daňové přiznání zpracovává daňový poradce), avšak existuje samozřejmě ještě prodleva, než jsou tyto údaje veřejně přístupné. Navíc sběr dat byl poměrně zdlouhavý, takže analýza postrádá data za roky 2017 a 2018.

V souvislosti s daty za roky 2013-2016 se však objevil jeden problém. V nové struktuře výkazu zisku a ztráty, která je závazná od roku 2016, není přímo položka „výkony“. Samozřejmě lze tuto položku dopočítat i podle nové struktury zmíněného výkazu. V rámci výkonů tak nebudou uvažovány pouze tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, ale také změna stavu zásob vlastní výroby a aktivace. Výpočet výkonů tedy odpovídá struktuře předcházející formě rozvahy. Z pohledu dalších výzkumů lze pro zjednodušení nahradit výkony tržbami, avšak v uvedeném tvaru budou výsledky více vypovídající, protože zahrnují například i aktivitu, která spočívá ve vyrábění na sklad.

Data odpovídají množině českých společností (společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti), které jsou vlastněny společností z některé z členských zemí EU. Zároveň jsou použita data pouze aktivních společností, přičemž za aktivní společnosti jsou považovány ty, které vykazují nějakou kladnou hodnotu v ukazateli výkony, a to ve všech čtyřech sledovaných obdobích (2013-2016). Zároveň je nutné nezahrnout do souboru společnosti odevzdávající výkazy zpracované podle jiných než českých právních předpisů. Zde by následně došlo k rozporu ve vykazovaných hodnotách majetku z důvodu rozdílného oceňování a odpisování a zároveň některé potřebné položky výkazů by ani nebyly dostupné.

Do analýzy nejsou zahrnuty podniky, které nemají žádný majetek (aktiva se často objevují jako jmenovatel v jednotlivých ukazatelích), a které měly nulové či záporné výkony. V takovém případě by zvolený ukazatel daně/výkony již nedával smysl.

Tabulka 6 představuje jednotlivé proměnné využívané v rámci modelu.

Tabulka 6: Proměnné pro model daňové zátěže

Proměnná	Popis
DV	Daně/výkony
ROA	Rentabilita aktiv vypočtená z EBITu
NA	Podíl nehmotných aktiv na celkovém majetku
VEL	Přírozený logaritmus aktiv
ZAD	Podíl cizích zdrojů na celkovém kapitálu
ZAS	Podíl zásob na aktivech
DR	Dummy proměnná: 1 = vlastník je z daňového ráje; 0 = vlastník není z daňového ráje

Zdroj: vlastní zpracování

V následující tabulce 7 jsou pak uvedeny popisné statistiky příslušící jednotlivým proměnným. Výpočty byly provedeny pomocí příslušných funkcí v Excelu.

Tabulka 7: Popisné statistiky

Proměnná	Průměr	Střední hodnota	Směrodatná odchylka	Minimum	Maximum
DV	1,1151	0,0082	36,0009	-930,0000	3383,5000
ROA	0,0614	0,0539	0,3282	-9,1860	8,5396
NA	0,0069	0,0000	0,0421	-0,3092	0,9669
VEL	10,6330	10,7356	2,3145	1,7918	18,3675
ZAD	0,7598	0,5830	2,0039	-4,2471	94,3516
ZAS	0,1068	0,0112	0,1692	-0,0455	6,5153

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k obsáhlému vzorku společností byl údaj o vlastníkově brán jako statická veličina (použita byla pouze informace o vlastníkově, ne vývoj v jednotlivých letech), je potřeba model v tomto duchu upravit; je popsán následující rovnicí 9.

$$DV_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 NA_{it} + \beta_3 VEL_{it} + \beta_4 ZAD_{it} + \beta_5 ZAS_{it} + \beta_6 DR_i + a_i + u_{it} \quad (9)$$

To přináší drobnou komplikaci v oblasti využití některých metod analýzy panelových dat, konkrétně panelové regrese s fixními efekty. Co se interpretace samotné proměnné týče, takový problém to není. Lze v ní vidět tendenci společností využívat daňové ráje, takže příslušnou vazbu dokáže i konstantní proměnná dostatečně vyjádřit. Následující tabulka 8 ukazuje vybrané popisné statistiky v porovnání skupiny společností s vazbou na daňový ráj v EU a s vazbou na ostatní členské země.

Z pohledu odlehlých hodnot je situace v rámci této analýzy poměrně problematická. Je zřejmé, že soubor všech českých společností vlastněných ze země EU obsahuje řadu odlehlých hodnot, které do jisté míry ovlivní kvalitu modelu. Na druhou stranu právě tyto odlehlé hodnoty mají potenciál vysvětlit významné vazby v rámci daňového plánování, což zmiňuje i Wooldridge (2015), že odlehlé hodnoty mohou být nositeli důležité informace. Avšak významně odlehlé hodnoty byly i tak z dat odstraněny. Při bližším zkoumání se projevilo, že tyto hodnoty jsou způsobené např. postupným ukončováním činnosti hraničícím s neaktivitou.

Tabulka 8: Popisné statistiky – společnosti s vazbou na daňový ráj vs bez ní

	Vlastnictví z daňového ráje v EU			Vlastnictví z jiné země EU		
Počet firem	1 258			4 518		
Proměnná	Průměr	Střední hodnota	Směrodatná odchylka	Průměr	Střední hodnota	Směrodatná odchylka
DV	0,2730	0,0057	5,9955	1,3496	0,0087	40,5793
ROA	0,0488	0,0391	0,2830	0,0649	0,0587	0,3396
NA	0,0099	0,0000	0,0573	0,0060	0,0000	0,0366
VEL	11,4359	11,5693	2,2357	10,4095	10,5135	2,2864
ZAD	0,7684	0,6768	0,8692	0,7574	0,5606	2,2189
ZAS	0,0803	0,0000	0,1513	0,1142	0,0209	0,1731

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci tabulky porovnávající společnosti vlastněné z daňového ráje a ostatní společnosti vlastněné z dalších zemí EU se ukazují první rozdíly mezi těmito společnostmi. Obecně lze konstatovat, že společnosti s přímou vazbou na daňové ráje v EU vykazují o něco nižší velikosti majetku. Významný rozdíl však je v proměnných ROA a DV, protože společnosti s vlastníkem z daňového ráje vykazují v průměru záporné ROA (a tedy vykazují ztrátu) a zároveň výrazně nižší hodnotu DV.

V rámci modelu bude rovněž pracováno s obory činností. V rovnicích 8 a 9 nejsou přímo uvedeny, stejně jako dummy proměnné pro roky, protože se předpokládá jejich postupné zahrnování do modelu a následná komparace výsledků dosažených těmito úpravami modelu. Obory činností budou vycházet z klasifikace CZ-NACE s tím, že budou vytvořeny dummy proměnné odpovídající jednotlivým základním sekcím. Toto rozdělení tedy vychází z údajů Českého statistického úřadu (2019).

Tabulka 9: Rozdělení činností CZ-NACE a počty společností

Sekce	Činnosti	Počet firem
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	89
B	Těžba a dobývání	17
C	Zpracovatelský průmysl	1 584
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	73
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	52
F	Stavebnictví	243
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	1 359
H	Doprava a skladování	244
I	Ubytování, stravování a pohostinství	145
J	Informační a komunikační činnosti	251
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	58
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	861
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	514
N	Administrativní a podpůrné činnosti	209
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	1
P	Vzdělávání	11
Q	Zdravotní a sociální péče	23
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	16
S	Ostatní činnosti	26

Zdroj: vlastní zpracování

Rozdělení, které je uvažováno v rámci modelu daňové zátěže, je nastíněno předcházející tabulkou 9. Dvě poslední (v tabulce 9 nezmíněné činnosti) se v souboru společností neobjevily jako hlavní činnost, proto ani nejsou uvedeny. Vzhledem k charakteru dummy proměnné, tak v případě zahrnutí oborů do modelu bude navíc dalších n-1 proměnných (tedy celkem 18).

Je zřejmé, že některé obory jsou značně okrajové, a i mezi ostatními panují značné rozdíly co do počtu společností. To vyplývá z charakteru jednotlivých oborů a činnostmi s nimi spojenými. Například obory jako zdravotní péče či distribuce energií jsou významně méně rozsáhlé co do počtu společností, než zpracovatelský průmysl a maloobchod s velkoobchodem.

5 VÝSLEDKY MODELU DAŇOVÉ ZÁTĚŽE

V této kapitole jsou ve formě tabulek prezentovány výsledky stanoveného modelu daňové zátěže. Model analyzuje panelová data, takže byla možnost využít tři následující modely: hromadnou regresi, panelovou regresi s fixními efekty a panelovou regresi s náhodnými efekty. Výpočty byly prováděny ve dvou počítačových programech: Excel a Gretl. V Excelu byly prováděny úpravy dat a pomocné propočty, samotné regresní analýzy ve všech svých obměnách pak byly provedeny v programu Gretl.

5.1 Výsledky regrese

Tabulka 10 prezentuje výsledky hromadné regrese, která je provedena na kompletním souboru dat a nejsou v ní zahrnuty dummy proměnné pro sektory. Na základě Breusch-Paganova testu lze konstatovat, že model hromadné OLS není příliš vhodný. Přesto lze na jeho základě najít první závislosti, byť je nutné z výše uvedeného důvodu, je brát s rezervou.

Tabulka 10: Hromadná regrese bez sektorů

Model Hromadné OLS, za použití 23104 pozorování Zahrnuto 5776 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>t-podíl</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,336862	1,15242	0,2923	0,7701	
ROA	1,89349	0,742767	2,549	0,0108	**
NHA	-1,36056	5,64517	-0,2410	0,8095	
VEL	0,0511938	0,108381	0,4723	0,6367	
ZAD	-0,0292175	0,122676	-0,2382	0,8118	
ZAS	3,39077	1,43893	2,356	0,0185	**
DR	-0,978134	0,588899	-1,661	0,0967	*
Koeficient determinace	0,000735		Adjustovaný koeficient determinace	0,000475	
Breusch-Pagan test statistic: p-hodnota = 2,09363e-246 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že hromadný OLS model je adekvátní, a ve prospěch alternativy náhodných efektů.)					
Hausman test statistic: p-hodnota = 0,74968 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že model s náhodnými efekty je konzistentní, a ve prospěch alternativy pevných efektů.)					

Zdroj: vlastní zpracování

Ukazatel daně/výkony, tedy daňová zátěž, je dle tohoto modelu závislá na hodnotě ROA a podílu zásob při hladině významnosti 0,05. Závislost na přímé vazbě podniku na daňový ráj se projevuje až při hladině významnosti 0,1.

Z pohledu těchto závislostí je samozřejmě nejvýznamnější, jakým směrem působí, a tedy jestli vyšší úroveň těchto ukazatelů daňové zatížení zvyšuje, nebo snižuje. Ukazatel ROA a úroveň zásob zvyšují daňové zatížení, zatímco vlastnická vazba na daňové ráje daňové zatížení snižuje. Vzhledem ke stanoveným hypotézám vykazují ostatní determinanty předpokládaný směr až na determinant podílu nehmotných aktiv.

Tabulka 11: Panelová regrese s fixními efekty bez sektorů

Model panelové regrese s fixními efekty, za použití 23104 pozorování Zahrnuto 5776 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV Vynecháno z důvodu přesné kolinearit: DR					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>t-podíl</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	-0,954687	7,73614	-0,1234	0,9018	
ROA	0,862495	0,878050	0,9823	0,3260	
NHA	-7,59703	10,6541	-0,7131	0,4758	
VEL	0,160800	0,729891	0,2203	0,8256	
ZAD	0,00832700	0,224113	0,03716	0,9704	
ZAS	1,69062	3,67335	0,4602	0,6454	
dt_2	0,311966	0,609141	0,5121	0,6086	
dt_3	0,221152	0,613095	0,3607	0,7183	
dt_4	0,155794	0,616255	0,2528	0,8004	
LSDV R-squared					
	0,385591		Within R-squared	0,000126	

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 11 jsou prezentovány výsledky panelové regrese s fixními efekty. Hausmanův test (viz tabulka 10) říká pouze to, zda je vhodné využít model s náhodnými efekty, avšak nevyklučuje rovněž možnost kvalitního modelu s fixními efekty. V rámci panelové regrese s fixními efekty (a bude tomu tak i v případě varianty s náhodnými efekty) jsou zahrnuty dummy proměnné (dt_2, dt_3, dt_4) pro jednotlivé roky z důvodu přesnějších výsledků a pokrytí vlivu změn platících pro všechny podniky (např. změn národohospodářských) v jednotlivých letech.

Tabulka 11 však zároveň demonstruje, že model s fixními efekty není vhodný v rámci této fáze analýzy. Nejsou nalezeny žádné významné determinanty, a tak tento model nevypovídá o závislosti daňové zátěže na vybraných ukazatelích.

Tabulka 12 prezentuje výsledky panelové regrese s náhodnými efekty. Oproti variantě s pevnými efekty už je zde proměnná, kterou lze považovat za statisticky významnou (při

hladině významnosti 0,05). Touto proměnnou je ROA s tím, že směr závislosti je pozitivní. Rentabilita aktiv tedy zvyšuje daňovou zátěž podniků. Další závislosti však ani panelová regrese s náhodnými efekty neodhalila. Je tak nutné s daty a modely pracovat dál, aby se výsledky zpřesnily. Nutno podotknout, že oproti prvotnímu modelu hromadné OLS se v dalších dvou již neobjevila statisticky významná závislost na tom, zda je společnost vlastněna z daňového ráje. Předpokládaný směr významných determinantů se potvrdil v případě zadluženosti a vlastnění společnosti z daňového ráje, naopak opačný koeficient je spojen s podílem nehmotných aktiv. Na druhou stranu žádný z regresorů spojených s hypotézami nevykazuje statistickou významnost.

Tabulka 12: Panelová regrese s náhodnými efekty bez sektorů

Model panelové regrese s náhodnými efekty (GLS), za použití 23104 pozorování Zahrnuto 5776 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>z</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,134698	1,45429	0,09262	0,9262	
ROA	1,53811	0,747456	2,058	0,0396	**
NHA	-2,45661	6,39049	-0,3844	0,7007	
VEL	0,0598642	0,133013	0,4501	0,6527	
ZAD	-0,0303622	0,137396	-0,2210	0,8251	
ZAS	3,20734	1,69361	1,894	0,0583	*
DR	-0,994677	0,730135	-1,362	0,1731	
dt_2	0,295659	0,606938	0,4871	0,6262	
dt_3	0,202403	0,607177	0,3334	0,7389	
dt_4	0,155450	0,607186	0,2560	0,7979	
Hausmanův test - Nulová hypotéza: GLS odhady jsou konzistentní p-hodnota = 0,745008					

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky úvodních modelů nejsou dostatečně vypovídající, byť naznačily některé závislosti, které lze spatřovat v oblasti rentability aktiv a v poměru zásob k celkovému majetku.

První problém lze spatřovat ve velké rozmanitosti oborů, které jsou do analýzy zahrnuty, protože hned několik z nich nelze považovat za standardní podnikatelské aktivity. Pro další analýzu jsou vynechány podniky z následujících oborů: obchod, těžba, veřejná správa a obrana, zdravotnictví, kultura, vzdělávání a ostatní. Zmíněné obory jsou vyřazeny z různých důvodů. První z nich je sektor obchodu, který je vyřazen z důvodu podstaty jeho činnosti, jejíž daňové zatížení nelze dobře vyjádřit vybraným ukazatelem daně/výkony. Obchody mají těžiště svých výnosů ve formě tržeb prodaných za zboží, byť vedle toho samozřejmě často poskytují rovněž doprovodné služby (servis, dopravu apod.). V případě využití ukazatele

daně/výkony tak není zachycena daňová zátěž hlavních aktivit obchodů, a proto ke zpřesnění výsledku byl tento sektor vyřazen.

V případě dalších zmíněných oborů došlo k vyřazení z důvodů malého počtu firem a specifické činnosti, která rovněž může ovlivňovat to, jak je nutné se dívat na daňovou zátěž. Měření daňové zátěže společností, jejichž hlavní činností je např. kultura nebo zdravotnictví, lze považovat za diskutabilní.

V následující tabulce 13 jsou prezentovány výsledky hromadné regrese, v rámci které je použit zúžený soubor dat. Dle doprovodných testů je zřejmé, že hromadná regrese není vhodným modelem, avšak už se objevilo několik možných závislostí, které tento model odhalil. Opět se potvrzuje vazba na rentabilitu aktiv. Dle tohoto modelu je rovněž významná velikost podniku, která negativně ovlivňuje daňovou zátěž. Větší podniky jsou tedy schopny efektivněji snižovat placené daně. Dalším významným faktorem pak mohou být zásoby, jejichž podíl zvyšuje výši daňového zatížení.

Tabulka 13: Hromadná regrese bez obchodů a spol., bez sektorů

Model hromadné OLS, za použití 17292 pozorování Zahrnuto 4323 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>t-podíl</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,519752	0,186664	2,784	0,0054	***
ROA	0,241177	0,116681	2,067	0,0388	**
NHA	-0,0203852	0,878264	-0,02321	0,9815	
VEL	-0,0464697	0,0173869	-2,673	0,0075	***
ZAD	-0,00929698	0,0189394	-0,4909	0,6235	
ZAS	0,574725	0,262932	2,186	0,0288	**
DR	0,00211030	0,0941657	0,02241	0,9821	
Koeficient determinace	0,000803		Adjustovaný koeficient determinace	0,000456	
Breusch-Pagan test statistic: p-hodnota = 1,01546e-063 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že hromadný OLS model je adekvátní, a ve prospěch alternativy náhodných efektů.)					
Hausman test statistic: p-hodnota = 0,0898318 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že model s náhodnými efekty je konzistentní, a ve prospěch alternativy pevných efektů.)					

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě provedených doprovodných testů pak je přistoupeno k dalším analýzám spočívajícím v panelové regresi s fixními a poté náhodnými efekty, protože Hausmanův test nevyvrací možnost adekvátnosti druhého z nich.

V tabulce 14 jsou uvedeny výsledky panelové regrese s fixními efekty v případě zúženého souboru dat. Panelová regrese s fixními efekty rovněž označuje jako významný faktor velikost podniku, avšak závislost je v tomto případě opačná. Z tohoto důvodu tedy nelze z použitých modelů usuzovat o nějakých determinantech jako o jednoznačně potvrzených. Rovněž tento model nevykazuje dostatečnou vypovídací schopnost, což dokládá velmi nízká hodnota koeficientu determinace.

Zároveň je v rámci tabulky uvedena poznámka o vynechání jedné z proměnných, a to DR (přímá vazba na daňový ráj). Informace o vlastníkovi je v datech přítomna jako konstantní, což analýzu pomocí panelové regrese s fixními efekty komplikuje. Panelová regrese s fixními efekty nedokáže vyjádřit koeficient u konstantní veličiny, proto jsou tyto proměnné zahrnuty do fixních efektů a nelze tedy zjistit jejich význam.

Tabulka 14: Panelová regrese s fixními efekty bez obchodů a spol., bez sektorů

Model panelové regrese s fixními efekty, za použití 17292 pozorování Zahrnuto 4323 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV Vynecháno z důvodu přesné kolinearit: DR					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>t-podíl</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	-3,36874	1,33740	-2,519	0,0118	**
ROA	0,159504	0,142029	1,123	0,2614	
NHA	0,0973828	1,73925	0,05599	0,9553	
VEL	0,313272	0,124912	2,508	0,0122	**
ZAD	0,0186376	0,0383617	0,4858	0,6271	
ZAS	0,200117	0,758522	0,2638	0,7919	
dt_2	0,0634148	0,104104	0,6091	0,5424	
dt_3	0,108802	0,104823	1,038	0,2993	
dt_4	0,00852620	0,105458	0,08085	0,9356	
LSDV R-squared					
	0,329574		Within R-squared	0,000825	

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 15 jsou uvedeny výsledky modelu panelové regrese s náhodnými efekty na zúženém souboru dat. Jako hlavní determinant je odhalena velikost podniku, opět (jako v případě hromadné regrese) v negativním směru. Ostatní determinanty mají p-hodnotu nad 5 %, ale znovu se jedná o ROA (kladný směr) a poměr zásob (kladný směr).

U výsledků analýz z tabulek 13-15 je zapotřebí si všimnout trendu, který úprava datového souboru zanechala na koeficientu spojených s proměnnými důležitých pro ověření

stanovených hypotéz. Koeficient připadající determinantu nehmotných aktiv se zvýšil a přiblížil k nule, tedy v rámci tohoto regresoru se situace přiblížila k předpokládanému stavu, byť i nadále nebyl tento determinant statisticky významný. Obecně se všechny hodnoty koeficientů v absolutní hodnotě snížily, což je důsledkem právě vyřazení obchodů. Co se dalších stanovených hypotéz týče, nejvhodnější model – tedy model panelové regrese s náhodnými efekty (tabulka 15) – nepotvrzuje žádnou ze stanovených hypotéz.

Tabulka 15: Panelová regrese s náhodnými efekty bez obchodů, bez sektorů

Model panelové regrese s náhodnými efekty (GLS), za použití 17292 pozorování Zahrnuto 4323 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>z</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,416005	0,220801	1,884	0,0596	*
ROA	0,229540	0,117994	1,945	0,0517	*
NHA	-0,0161773	0,957398	-0,01690	0,9865	
VEL	-0,0434646	0,0198219	-2,193	0,0283	**
ZAD	-0,00788149	0,0206575	-0,3815	0,7028	
ZAS	0,546179	0,294180	1,857	0,0634	*
DR	-0,00223564	0,107919	-0,02072	0,9835	
dt_2	0,0874685	0,103707	0,8434	0,3990	
dt_3	0,149378	0,103724	1,440	0,1498	
dt_4	0,0616803	0,103737	0,5946	0,5521	
Hausmanův test - Nulová hypotéza: GLS odhady jsou konzistentní p-hodnota = 0,116153					

Zdroj: vlastní zpracování

Pro ověření hypotéz je tedy třeba zpřesnit výsledky provedených analýz, a to přidáním dalších proměnných. Pro hlubší analýzu a zároveň ověření hypotézy H4 tak jsou do modelu zahrnuty proměnné, které budou vyjadřovat příslušnost jednotlivých českých společností k hlavním oborům jejich činnosti. Sektory jsou představovány n-1 dummy proměnnými.

Tabulka 16 prezentuje výsledky hromadné regrese. Koeficient determinace opět není vůbec vysoký. Jako statisticky významné lze hodnotit proměnné: ROA, poměr zásob a obor peněžnictví pojišťovnictví. Zde lze vidět první zásadní přínos zahrnutí dummy proměnných pro sektory. Potvrzuje se (vzhledem k velmi nízké p-hodnotě), že finanční sektor vykazuje významně odlišné daňové zatížení oproti jiným sektorům. Finanční sektor se stal nejvýznamnější vysvětlující proměnnou, což ukazuje na to, že společnosti operující právě v tomto sektoru nejvíce využívají daňové plánování. Ostatní sektory nejsou statisticky významné. Jediným oborem, který je relativně blízko statistické významnosti (je statistický

významný na hladině významnosti 0,1), je sektor výroby a poskytování elektrické energie a plynu.

Tabulka 16: Hromadná regrese bez obchodů a spol., se sektory

Model hromadné OLS, za použití 17292 pozorování Zahrnuto 4323 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>t-podíl</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,497202	0,407512	1,220	0,2224	
ROA	0,240623	0,117139	2,054	0,0400	**
NHA	0,0503741	0,892574	0,05644	0,9550	
VEL	-0,0335798	0,0184352	-1,822	0,0685	*
ZAD	-0,00776424	0,0190257	-0,4081	0,6832	
ZAS	0,694825	0,301702	2,303	0,0213	**
DR	-0,0469830	0,0967175	-0,4858	0,6271	
Zemed	-0,173024	0,444891	-0,3889	0,6973	
Elplyn	0,836524	0,463383	1,805	0,0711	*
Staveb	-0,230818	0,389706	-0,5923	0,5537	
Doprava	-0,150026	0,389176	-0,3855	0,6999	
Ubytpoh	-0,147573	0,415065	-0,3555	0,7222	
ICT	-0,124036	0,390071	-0,3180	0,7505	
Penpoj	-1,85533	0,487194	-3,808	0,0001	***
Nemov	-0,0616825	0,364852	-0,1691	0,8658	
Profes	0,151545	0,371676	0,4077	0,6835	
Admin	-0,166710	0,395031	-0,4220	0,6730	
Zprac	-0,181125	0,361147	-0,5015	0,6160	
Koeficient determinace		0,003349	Adjustovaný koeficient determinace		0,002368
Breusch-Pagan test statistic: p-hodnota = 4,41771e-061 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že hromadný OLS model je adekvátní, a ve prospěch alternativy náhodných efektů.)					
Hausman test statistic: p-hodnota = 0,105575 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že model s náhodnými efekty je konzistentní, a ve prospěch alternativy pevných efektů.)					

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že jedním z požadavků bylo ověřit vliv sektorů, není využita panelová regrese s fixními efekty. Sektory představují konstantní veličinu, tak by panelová regrese s fixními efekty nedokázala odhalit vliv jednotlivých sektorů, protože by byly v rámci analýzy

prováděné v programu Gretl zahrnuty do fixních efektů. Proto bylo rovnou přistoupeno k provedení panelové regrese s náhodnými efekty.

Tabulka 17 ukazuje výsledky modelu panelové regrese s náhodnými efekty. Opět se ukazuje, že nejmenší daňové zátěži čelí podniky z finančního sektoru a že zároveň je daňová zátěž závislá na podílu zásob na celkovém majetku.

Tabulka 17: Panelová regrese s náhodnými efekty bez obchodů a spol., se sektory

Model panelové regrese s náhodnými efekty (GLS), za použití 17292 pozorování Zahrnuto 4323 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>z</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,393437	0,469486	0,8380	0,4020	
ROA	0,228857	0,118352	1,934	0,0532	*
NHA	0,0466024	0,970526	0,04802	0,9617	
VEL	-0,0306017	0,0210020	-1,457	0,1451	
ZAD	-0,00639839	0,0207244	-0,3087	0,7575	
ZAS	0,656909	0,334584	1,963	0,0496	**
DR	-0,0508782	0,110718	-0,4595	0,6459	
Zemed	-0,169533	0,509437	-0,3328	0,7393	
Elplyn	0,831596	0,530620	1,567	0,1171	
Staveb	-0,226961	0,446244	-0,5086	0,6110	
Doprava	-0,149549	0,445657	-0,3356	0,7372	
Ubytpoh	-0,145873	0,475123	-0,3070	0,7588	
ICT	-0,121074	0,446546	-0,2711	0,7863	
Penpoj	-1,86208	0,557882	-3,338	0,0008	***
Nemov	-0,0613058	0,417774	-0,1467	0,8833	
Profes	0,155142	0,425617	0,3645	0,7155	
Admin	-0,164931	0,452363	-0,3646	0,7154	
Zprac	-0,177366	0,413402	-0,4290	0,6679	
dt_2	0,0864379	0,103710	0,8335	0,4046	
dt_3	0,147543	0,103734	1,422	0,1549	
dt_4	0,0597588	0,103745	0,5760	0,5646	
Hausmanův test - Nulová hypotéza: GLS odhady jsou konzistentní p-hodnota = 0,133779					

Zdroj: vlastní zpracování

I přes odstranění řady odlehlých pozorování jsou některá mimo obvyklé hodnoty, proto je provedena další redukce dat s cílem zpřesnit analýzu tak, aby její výsledky byly více vypovídající. Odstraněny jsou záznamy, které vykazovaly další atypické hodnoty (například nehmotná aktiva v minusu, či ROA ve stovkách procent). Je jasné, že tím dojde ke zkreslení výsledku, na druhou stranu je k tomuto kroku přistoupeno v zájmu ověření závislosti a v zájmu zvýšení vypovídací schopnosti modelů. Na následujících stránkách tedy jsou

prezentovány výsledky analýz dále upraveného datového souboru, v rámci kterého nejsou zahrnuty obchody a je rovnou přistoupeno k analýze všech proměnných včetně sektorů.

Tabulka 18: Hromadná regrese bez obchodů a spol., se sektory II

Model hromadné OLS, za použití 16516 pozorování Zahrnuto 4129 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>t-podíl</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,407914	0,413520	0,9864	0,3239	
ROA	1,22639	0,248989	4,925	<0,0001	***
NHA	0,283050	0,913119	0,3100	0,7566	
VEL	-0,0351163	0,0191847	-1,830	0,0672	*
ZAD	-0,00486176	0,0289040	-0,1682	0,8664	
ZAS	0,927102	0,307416	3,016	0,0026	***
DR	-0,0892927	0,0977743	-0,9133	0,3611	
Zemed	-0,106536	0,445873	-0,2389	0,8112	
Elplyn	0,911969	0,464569	1,963	0,0497	**
Staveb	-0,225081	0,392487	-0,5735	0,5663	
Doprava	-0,136551	0,390317	-0,3498	0,7265	
Ubytpoh	-0,0198468	0,421974	-0,04703	0,9625	
ICT	-0,130761	0,392816	-0,3329	0,7392	
Penpoj	-1,89143	0,489639	-3,863	0,0001	***
Nemov	0,0296287	0,365799	0,08100	0,9354	
Profes	0,184534	0,372980	0,4948	0,6208	
Admin	-0,133931	0,395766	-0,3384	0,7351	
Zprac	-0,236577	0,361755	-0,6540	0,5131	
Koeficient determinace		0,005107	Adjustovaný koeficient determinace		0,004082
Breusch-Pagan test statistic: p-hodnota = 2,50212e-065 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že hromadný OLS model je adekvátní, a ve prospěch alternativy náhodných efektů.)					
Hausman test statistic: p-hodnota = 0,698712 (Nízká p-hodnota vypovídá proti nulové hypotéze, že model s náhodnými efekty je konzistentní, a ve prospěch alternativy pevných efektů.)					

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 18 jsou prezentovány výsledky hromadné regrese. Vypovídací schopnost se drobně zvýšila, ale dle doprovodných testů je vhodnější model panelové regrese s náhodnými efekty. V rámci tohoto modelu se ukazují statisticky významné většinou stejné determinanty jako v přechozích analýzách: ROA (+), podíl zásob (+), peněžnictví a pojišťovnictví (-). Zároveň

na hladině významnosti 0,05 se objevuje rovněž pozitivní závislost na sektor výroby a distribuce elektřiny a plynu.

Opět, vzhledem k tomu, že v rámci výsledků je žádoucí informace o vlivu oboru činností, není provedena panelová regrese s fixními efekty, kde by tato informace byla zahrnuta právě do fixních efektů. Je tedy přistoupeno přímo k panelové regresi s náhodnými efekty, které jsou prezentovány v tabulce 19.

Tabulka 19: Panelová regrese s náhodnými efekty bez obchodů a spol., se sektory II

Model panelové regrese s náhodnými efekty (GLS), za použití 16516 pozorování Zahrnuto 4129 průřezových jednotek Délka časové řady = 4 Závisle proměnná: DV					
	<i>Koeficient</i>	<i>Směr. chyba</i>	<i>z</i>	<i>p-hodnota</i>	
const	0,343471	0,479432	0,7164	0,4737	
ROA	1,22450	0,260759	4,696	<0,0001	***
NHA	0,287619	0,998372	0,2881	0,7733	
VEL	-0,0338323	0,0220270	-1,536	0,1246	
ZAD	-0,00465330	0,0329551	-0,1412	0,8877	
ZAS	0,887684	0,343425	2,585	0,0097	***
DR	-0,0909693	0,112696	-0,8072	0,4195	
Zemed	-0,103459	0,514004	-0,2013	0,8405	
Elplyn	0,909539	0,535622	1,698	0,0895	*
Staveb	-0,221732	0,452482	-0,4900	0,6241	
Doprava	-0,136899	0,450033	-0,3042	0,7610	
Ubytpoh	-0,0182241	0,486309	-0,03747	0,9701	
ICT	-0,129855	0,452759	-0,2868	0,7743	
Penpoj	-1,89530	0,564533	-3,357	0,0008	***
Nemov	0,0296060	0,421652	0,07021	0,9440	
Profes	0,186189	0,430042	0,4330	0,6650	
Admin	-0,133406	0,456301	-0,2924	0,7700	
Zprac	-0,231409	0,416916	-0,5550	0,5789	
dt_2	0,0314888	0,104875	0,3003	0,7640	
dt_3	0,135713	0,104925	1,293	0,1959	
dt_4	0,0409941	0,104905	0,3908	0,6960	
Hausmanův test - Nulová hypotéza: GLS odhady jsou konzistentní p-hodnota = 0,759766					

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k výsledku Breusch-Paganova testu lze považovat model s náhodnými efekty za významně vhodnější, než je hromadná regrese. Tyto výsledky již lze označit jako více vypovídající o determinantech daňové zátěže českých společností vlastněných ze zahraničí. Statisticky významné parametry jsou ROA, úroveň zásob a zároveň nejnižší daňové zatížení vykazují podniky ze sektoru peněžnictví a pojišťovnictví. Směr působení těchto závislostí je stejný jako v případě hromadné regrese, tedy vyšší rentabilita aktiv zvyšuje daňové zatížení

podniku, stejně tak jako vyšší podíl zásob na majetku podniku. Na druhou stranu obor peněžnictví a pojišťovnictví působí negativně, takže tento sektor čelí nižšímu daňovému zatížení, než sektory ostatní.

5.2 Ověření platnosti hypotéz

V předcházejících kapitolách jsou prezentovány výsledky v tabulkách, samozřejmě nejdůležitější pro interpretaci výsledků je to, jak jsou tyto výsledky vztaženy ke stanoveným hypotézám. V této podkapitole budou uvedeny výsledky v kontextu stanovených hypotéz s vysvětlením, proč je příslušná hypotéza přijata, nebo zamítnuta. Hodnocení platnosti hypotéz vychází převážně z poslední tabulky 19.

- **H1: Zadluženost podniku má negativní vliv na ukazatel daně/výkony.** Tato hypotéza je **zamítnuta**. Výsledky modelů nepotvrdily statisticky významnou závislost daňového zatížení na zadluženosti podniku. Byť byl koeficient v předpokládaném (negativním) směru, tak v žádném z modelů nebyl tento determinant označen jako významný.
- **H2: Výše podílu nehmotných aktiv má pozitivní vliv na ukazatel daně/výkony.** Tato hypotéza je **zamítnuta**. Opět žádný z modelů nepotvrdil význam tohoto ukazatele. Zde je nutné zmínit, že proti sobě působí dva faktory: zaprvé podniky z oborů s větším podílem nehmotných aktiv mají možnost lépe využívat daňové plánování a zadruhé, pokud ho skutečně využijí, tak se tento podíl snižuje, protože jsou nehmotná aktiva přesunuta do společnosti v jiné zemi. Není tedy dopředu zřejmé, který z efektů převáží v tom daném konkrétním případě, což se ukazuje na výsledcích analýz.
- **H3: Vazba podniku na vlastníka-společnost z daňového ráje má negativní vliv na ukazatel daně/výkony.** Tato hypotéza je **zamítnuta**. Vlastnictví z daňového ráje nesnižuje daňové zatížení podniku vyjádřené ukazatelem daně/výkony. Podniky v zahraničních rukách tedy vykazují stejné daňové zatížení, nezáleží na tom, zda jsou vlastněny z evropského daňového ráje či jiné členské země EU. Z prvních analýz bylo možné usuzovat, že po úpravě dat bude závislost již statisticky významná, avšak nastal opak. Modely s vyšší vypovídací schopností nepotvrdily závislost daňového zatížení na typu země vlastníka.
- **H4: Společnosti z finančního sektoru vykazují nižší hodnoty ukazatele daně/výkony.** Tato hypotéza je **potvrzena**. Finanční sektor provedené analýzy zařadily mezi hlavní determinanty daňové zátěže. Podniky z oboru peněžnictví

a pojišťovnictví vykazují dramaticky nižší daňové zatížení než podniky z ostatních oborů.

6 DISKUZE

Vytvořený model adresuje daňové zatížení českých společností vlastněných ze zahraničí. Z pohledu jednotlivých determinantů je nutné nahlížet na prezentované výsledky v návaznosti na spolehlivost jednotlivých modifikací modelu.

6.1 Porovnání s dosavadními výzkumy

V rámci této kapitoly jsou porovnány výsledky provedených analýz s dosavadními studii. Pro úplnost se první část vrací k identifikaci daňových rájů a následně je provedena diskuze týkající se výsledků modelu daňové zátěže.

6.1.1 Identifikace daňových rájů

Provedené shlukové analýzy identifikovaly pět daňových rájů v EU, kterými jsou Lucembursko, Nizozemsko, Irsko, Malta a Kypr. Tyto výsledky lze komparovat s tabulkou 4. Při porovnání se studii Berkhout (2016) a Chardonnet a Langerock (2017) je zřejmé, že sjednocení jimi identifikovaných množin dá tu, která je stanovena jako množina daňových rájů v této disertační práci. Liší se u dvou zemí: Kypru a Malty, které byly zařazeny mezi daňové ráje jen jednou z uvedených studií. To je způsobeno rozdílnou metodologií a rovněž trochu odlišným charakterem těchto ostrovních daňových rájů.

Žádný stát z výše uvedených nekoresponduje se skupinou daňových rájů prezentovanou Evropskou komisí (European Commission, 2018), protože ta státy z EU mezi daňové ráje nezahrnuje. Na druhou stranu další aktivity Evropské komise poukazují na to, že i ona sama přiznává, že jsou v rámci členských států země, které mají charakter daňového ráje. Lze tak usuzovat z důvodu některých vyšetřování, která souvisejí s následujícími zeměmi: Lucembursko, Nizozemsko, Belgie, Irsko, Velká Británie (European Commission, 2019a). V tomto kontextu lze konstatovat, že nejvýznamnějším daňovým rájem v EU je Lucembursko. Dalšími významnými jsou pak Nizozemsko a Irsko. Přestože v této skupině nejsou Kypr a Malta, lze je považovat za sice méně významné, avšak stále daňové ráje.

Daňový ráj lze dle identifikované množiny popsat následujícími body. Je nutné však upozornit na to, že v některých případech stačí splnění například jenom několika z níže zmíněných faktorů.

- Vysoké hodnoty PZI v poměru k HDP, a to jak v případě přijatých, tak odchozích. Mezinárodní skupiny zde více investují, protože jejich legislativa jim přináší nějaké výhody (ať už nižší zdanění nebo větší soukromí). Daňové ráje z tohoto pohledu

fungují rovněž jako prostředníci, ze kterých nadnárodní korporace investují v různých světových zemích.

- Vysoký význam nehmotných aktiv, ať už například přijaté platby za nehmotná aktiva v poměru k HDP, či počet patentů vztažených na obyvatele, nebo na počet firem. Tento faktor akcentuje jedno z důležitých mezinárodních schémat, pomocí kterého dochází k přesouvání zisků.
- Význam exportu. Daňové ráje vykazují vysoké hodnoty exportu v poměru k HDP, což znovu ukazuje na aktivity daňového plánování, tentokrát v oblasti transferových plateb (cen).
- Objem finančního sektoru. Obecně je finanční sektor ten, v rámci kterého dochází nejvíce k daňovému plánování, a zároveň může sloužit rovněž jako prostředník, který daňové plánování poskytuje jako službu jiným podnikům.
- Specifická legislativa. Z pohledu poskytování informací a povinností zveřejňování informací či z pohledu daňové legislativy, která umožňuje některé ze specifických schémat mezinárodního daňového plánování. V rámci této disertační práce byla pro posouzení použita celková hodnota Financial Secrecy Indexu, avšak lze také využít pouze některou část indexu.

Výše uvedené jsou pouze obecné charakteristiky daňových rájů. Z tohoto pohledu je klíčové zmínit to, že z manažerského hlediska je daňový ráj taková země, která vyhoví jeho konkrétním požadavkům. Manažery tak nebudou zajímat obecné makroekonomické charakteristiky, ale naopak dílčí části legislativy, které jim umožní snížit daňové povinnosti nebo utajit skutečného vlastníka apod.

6.1.2 Model daňové zátěže

Aspekt toho, že byl model použit pouze pro data českých společností v rukou zahraničních vlastníků, je důležitým přínosem disertační práce. Dosavadní výzkumy se zabývaly podniky z několika zemí světa a hledaly převážně to, jak se chovají podniky z hlediska daňového plánování (Dischinger et al., 2014); (Delgado et al., 2014). Jiné studie se zabývají pouze jedním sektorem hlouběji, např. bankami (Aubry a Dauphin, 2017); (Bouvatier et al., 2017); (Murphy, 2015). V této práci se provedené analýzy zaměřily pouze na české společnosti vlastněné ze zahraničí a na základě toho byly formulovány i hypotézy tak, aby reflektovaly dopady mezinárodního plánování na dceřiné společnosti. Tento rozdílný pohled na daňové plánování se pravděpodobně projevil při testování hypotéz, které vycházely z analýz

daňového plánování v širším pojetí. Většina předpokládaných výsledků (hypotézy H1, H2 a H3) se pro dceřiné české společnosti nepotvrdila.

Na rozdíl od většiny dosavadních studií se význam vazby daňového ráje na velikosti daňového zatížení nepotvrdil. Studie zabývající se daňovým plánováním většinou zjistily významný dopad na snížení daňového zatížení při spojení společnosti s daňovým rájem (Schulte Sasse et al., 2017); (Markle a Shackelford, 2014). Tato studie však, byť koeficient příslušící dummy proměnné odkazující na vlastnickou vazbu z daňového ráje byl záporný, neprokázala statistickou významnost této vazby. Zároveň však někteří odborníci, kteří se zabývali přímo společnostmi z České republiky, přišli se závěry, které do jisté míry korespondují s výsledky této práce. Jánský a Kokeš (2015) prokázali, že společnosti se spojením na daňové ráje mají vyšší zadluženost, avšak neplatí nižší daně než společnosti ostatní. A právě druhá část jejich výsledků je potvrzena i výsledky modelu navrženého v rámci této disertační práce.

Z tohoto pohledu se tedy může zdát, že české podniky nevyužívají daňové plánování v takové míře, případně že jejich manažeři jsou schopni minimalizovat daňovou povinnost i v rámci české legislativy, takže pro ně není nutné využívat mezinárodní daňové plánování. Tento způsob se ovšem těžko ověřuje, avšak jsou zde studie, které ukazují, že důvody mohou být ještě jiné, jak je uvedeno dále.

V první řadě studie rovněž zmiňují jistou preferenci mateřské společnosti v rámci daňového plánování (Dischinger et al., 2014). Motivem k přesunu zisků tak nemusí být pouze nižší daňová sazba, ale vůbec fakt, že se tímto způsobem dají přesunout vydělané finanční prostředky k matce, aniž by musel být nejprve zdaněn zisk jako takový, což by byl případ vyplácení podílů na zisku (např. formou dividend). Tato práce se zabývala pouze společnostmi, které jsou vlastněny z jiného státu EU, a tak lze konstatovat, že není rozdíl v tom, z jakého státu matka je – daňové plánování, v tomto případě přesněji přesouvání zisků, probíhá obdobně. Na základě výše zmíněných studií lze tedy předpokládat, že v případě českých společností vlastněných ze zahraničí je přesouvání zisků směrem z České republiky prováděno nejen z důvodů snížení daňového zatížení, ale rovněž z důvodů přesunutí zisků k centrále skupiny.

Dalším možným důvodem, proč nebyla zjištěna závislost daňového zatížení na spojení společnosti s daňovým rájem, může být to, že daňové ráje neposkytují výhody pouze v oblasti nižšího daňového zatížení. Příslušnost k daňovým rájům lze částečně odhalit ukazatelem Financial Secrecy Index, který mimo jiné měří to, jak výhodná je legislativa z pohledu nutnosti poskytovat informace, což může být dalším motivem k využívání daňových rájů.

Důležitost anonymity pro české podniky ukazují ve své studii Rohan a Moravec (2017). Na druhou stranu je pravdou, že daňové ráje v EU z pohledu možností utajení informací nabízejí mnohem menší rozsah než např. některé ostrovy v Karibiku. I tak ale patří v rámci Financial Secrecy Indexu mezi státy v horní polovině žebříčku, tedy s vysokou výhodností z pohledu podnikání (Tax Justice Network, 2019). České společnosti tak zároveň nemusejí využívat daňové ráje pouze ke snížení daňového zatížení, ale rovněž kvůli výhodnosti legislativy v oblasti zveřejňování informací, výhodnějšímu bankovnímu sektoru či lepšímu přístupu finančních a dalších úřadů.

Tato disertační práce nepotvrdila význam zadluženosti v oblasti daňového plánování, přestože byl ověřen i v českých podmínkách (Jánský a Kokeš, 2015). Analýzy s vyšší vypovídací schopností sice přisoudily koeficientu náležícímu k zadluženosti zápornou hodnotu, avšak nikdy nebyl tento determinant statisticky významný. Dle provedených analýz tak daňové zatížení zahraničně vlastněných českých společností nezávisí na míře zadluženosti.

Podobně jako v případě zadluženosti, tak rovněž podíl nehmotných aktiv se nepotvrdil jako statisticky významný regresor. Podniky, jejichž činnost vyžaduje více nehmotných aktiv, mají větší možnost je přesunout a získat tím výhodu v rámci daňového plánování. Avšak tím, že je přesunou do jiné země, se jejich podíl zase naopak snižuje na hodnoty společností, které k podnikání nehmotná aktiva nepotřebují. Ve výsledku tak nelze v rámci testování podniků jako celku dosáhnout uspokojivých výsledků.

Jakožto významný determinant v rámci modelu byla odhalena výše podílu zásob. Podniky s vyšším podílem zásob vykazují vyšší míru daňového zatížení. Z pohledu tohoto determinantu lze vidět souvislost s výsledky studie od Delgada et al. (2014). To ukazuje, že intenzita zásob (podíl investic do zásob na celkovém majetku) je statisticky významným determinantem efektivní daňové sazby s kladným koeficientem pro podniky s nízkou efektivní daňovou sazbou.

Významným zjištěným determinantem je rovněž rentabilita aktiv. Podniky, které generují větší zisky, vykazují rovněž vyšší daňové zatížení. Tento problém je spojen s marží, protože vyšší zisk při stejných výkonech vede k vyššímu daňovému zatížení. Opět lze tento výsledek porovnat s výsledky studie od Delgada et al. (2014), které jsou obdobné jako v případě podílu zásob na celkovém majetku. Jedná se o determinant s pozitivním koeficientem, který je vyšší pro společnosti s nižší efektivní daňovou sazbou.

Z předcházejících poznatků vyplývají další klíčové závěry v oblasti daňového plánování českých podniků. Zkoumaný vzorek českých společností v zahraničních rukách vykazuje podobné důležité determinanty jako evropské společnosti s nízkými efektivními sazbami.

Potvrzuje se tedy to, že české společnosti vlastněné ze zahraničí využívají mezinárodní daňové plánování.

V rámci provedené analýzy je obor peněžnictví a pojišťovnictví ten, ve kterém mají společnosti nejnižší daňové zatížení. To je v souladu s několika studiemi, které finanční sektor zkoumají a zmiňují jeho významnou úlohu v rámci daňového plánování (Aubry a Dauphin, 2017); (Bouvatier et al., 2017); (Murphy, 2015). Zároveň se postupně objevují studie potvrzující význam některých charakteristik oborů jakožto determinantů daňového plánování (Gumpert et al., 2016). Obecně lze obory označit jako důležitý determinant v rámci daňového plánování, který je nutné zkoumat dál a hlouběji.

To, že nebyly potvrzeny výše zmíněné předpokládané závislosti (daňové plánování pomocí licenčních poplatků prostřednictvím výše podílu nehmotných aktiv a pomocí půjček prostřednictvím zadluženosti), ve spojení s tím, že je zde předpoklad přesouvání zisků k mateřským společnostem bez rozdílu, kde sídlí, má za následek to, že tyto přesuny zisku musejí probíhat na základě transferových plateb. Obecně je náročné transferové platby zahrnout do takového regresního modelu, pokud však byla potvrzena závislost daňového zatížení na oboru podnikání, je zřejmé, že v rámci finančního sektoru dochází k transferovým platbám v rámci celé skupiny.

6.2 Omezení modelu

Aplikace vytvořeného modelu nepotvrdila tři ze čtyř stanovených hypotéz, které byly vysloveny na základě empirických studií jiných autorů. Důvodů může být více, mohou být spojeny se specifickými podmínkami vybrané země, s výběrem vazeb mezi ekonomickými subjekty, s jejich konkrétními aktivitami a podobně. Zpřesňování modelu v rámci dalšího výzkumu může vyvolat potřebu zahrnout v rámci modelování ještě další determinanty. Vzhledem k tomu, jakým směrem se studie ubírají, je zahrnutí dalších determinantů velmi komplikované, protože vyjádření postoje manažerů či politiky společenské odpovědnosti do regresní analýzy téměř není možné. Navíc potřebná data k tomu nelze získat k celému souboru společností v dostatečné kvalitě.

Vytvořený model se zaměřoval na dceřiné společnosti, avšak monitoroval pouze přímou vlastnickou vazbu. Další omezení provedených analýz tak je možné spatřovat v datech samotných, kdy byla analyzována pouze přímá vlastnická vazba na daňový ráj, respektive v opačném případě na jinou zemi EU. Je zřejmé, a provedená analýza současného stavu to potvrzuje, že daňové plánování v mezinárodním měřítku může probíhat přes několik společností současně. Navíc se v rámci daňového plánování nevyužívá vždy přímá vlastnická

vazba, těchto úrovní může být více i z toho důvodu, aby bylo složitější pro finanční úřady odhalit prováděné techniky daňového plánování. Ani tak v tomto případě nejde o postihy, ale na základě odhalených kanálů se upravuje legislativa, která reaguje na známé způsoby daňového plánování.

Do daňového plánování mohou být zahrnuty rovněž společnosti, jejichž přímý vlastník není z daňového ráje, protože česká společnost může mít vazbu na daňový ráj i přes více vlastnických úrovní. Provedené analýzy tedy adresují pouze část problémů spojených s daňovým plánováním, na druhou stranu bylo cílem zaměřit se právě na přímou vlastnickou vazbu a její vliv na daňové plánování. Avšak to, že se neprokázal význam vlivu přímého vlastnictví z daňového ráje, neznamená, že daňové ráje nehrají v souvislosti s českými společnostmi žádnou roli v oblasti daňového plánování.

Daňové plánování neprobíhá pouze hlouběji zkoumaným směrem k matce, může probíhat rovněž s opačnou logikou. České společnosti tak rovněž jsou mateřskými společnostmi. I české společnosti mohou založit svou dceřinou společnost v daňovém ráji a využívat ji k daňovému plánování. V podstatě pak nezáleží na tom, zda jsou zisky převáděny na mateřskou společnost, či na dceřinou společnost. Efekty tohoto přesunu jsou stejné a společnosti snižují své daňové zatížení.

Jedním z omezení je rovněž to, že, jak již bylo zmíněno, společnosti se snaží aktivity daňového plánování co nejvíce zakrývat. To je však nedostatkem jakékoliv podobné analýzy, protože může cílit pouze na známé techniky daňového plánování. Manažeři vyhledávají v daňových rájích rovněž jistou míru anonymity (Rohan a Moravec, 2017), spolupráci s bankami (Gallemore et al., 2019) často za účelem těžit z daňového plánování více a alespoň částečně zakrývat fiktivní operace. Vzhledem k tomu, že existují ještě tyto další aspekty daňového plánování, které lze označit jako kvalitativní, je třeba všechny modely vycházející z analýzy kvantitativních dat vnímat rovněž v tomto kontextu. Jsou zde aspekty využívání daňových rájů takové, jejichž hlavním motivem není snížení daňového zatížení, ale zakrytí jistých skutečností.

Dalším aspektem, který může mít vliv na výsledky modelů, je tzv. diferenciál daňových sazeb, jehož význam potvrzují studie Dischinger et al. (2014) nebo Overesch a Wamser (2014). Využití daňového plánování nemusí být dostatečně efektivní v případě, kdy je daňová sazba a hlavně pak efektivní daňová sazba v zemi dceřiné společnosti (v tomto případě v ČR) dostatečně nízká, respektive stejná nebo nižší než v zemi matky. Na druhou stranu výše diskutovaná situace, kdy je zde předpoklad přesouvání zisků k mateřské společnosti lhostejno

tomu, zda se jedná o matku v daňovém ráji, nebo ne, se jeví jako pravděpodobnější vzhledem k dosavadním výzkumům týkajících se pouze České republiky.

Obdobně konstruované modely se potýkají s tím, že nelze vhodným údajem z účetních dat adresovat daňové plánování formou transferových cen. To je věc, se kterou se budou takové modely potýkat i nadále, protože již se jedná o toky, které se hůře oddělují od reálných výdajů na služby.

Dosavadní studie ukazují, že oblast daňového plánování je spojena například se situací v oblasti vztahů mezi odběrateli a dodavateli (Cen et al., 2017) nebo se strategií společnosti (Higgins et al., 2015). Konstruovaný model zahrnuje informaci o oboru, v rámci kterého česká společnost podniká, což z pohledu aktivit a řízení nese pouze částečnou informaci. Další kvalitativní charakteristiky českých společností by mohly zpřesnit výsledky, avšak je velmi náročné, až nemožné, získat například informace o charakteru strategie řízení k takto velké množině firem.

S výše zmíněným souvisí rovněž úloha manažera jako takového, protože samotný přístup manažerů samozřejmě ovlivňuje i strategii společnosti. Pravděpodobně ne v plném rozsahu, protože každá firma je vytvořena na základě jisté podnikové kultury. To ještě více platí pro dceřiné společnosti, které jsou součástí nějaké mezinárodní skupiny, tedy pro zkoumaný soubor českých společností v rámci této disertační práce. Manažeři významně ovlivňují aktivity společnosti v daňovém plánování (Graham et al., 2013); (Franci et al., 2014); (Dyreg et al., 2010); (Christensen et al., 2015), avšak regresní model zaměřený na takto velký soubor společností nemůže postihnout i postoje manažerů. Opět je tedy nutné na výsledky nahlížet v tomto kontextu, protože část variability není vysvětlena pouze charakteristikou společnosti, ale také postoji manažerů.

Vedle těchto dvou aspektů navíc existuje ještě třetí, který s oběma velmi úzce souvisí a rovněž ho lze těžko zahrnout do regresního modelu. Tímto faktorem je společenská odpovědnost firmy. Společnosti zabývající se společenskou odpovědností mohou k daňovému plánování přistupovat trochu jinak, ovšem není to pravidlem (Sikka, 2010); (Campbell a Helleloid, 2016).

Předcházející odstavce dokládají, že regresní modely vycházející z účetních výkazů nejsou schopny postihnout variabilitu v oblasti daňového plánování v plném rozsahu. Existují transferové platby, které se ne vždy dají některou položkou adekvátně vyjádřit a navíc daňové plánování ovlivňují faktory, které lze označit jako kvalitativní, např. postoj manažerů (či dokonce zaměstnanců samotných), strategie společnosti, přítomnost společenské odpovědnosti firmy, postavení v rámci mezinárodní skupiny apod.

6.3 Možnosti dalšího výzkumu

Další výzkum by se měl zaměřit na dvě oblasti, v rámci kterých je vhodné poznání prohloubit. V první řadě se jedná o další reakce na nové způsoby daňového plánování. Mezinárodní daňové plánování se vyvíjí a pravděpodobně budou vznikat další nové způsoby, které budou značně komplikované. Nové modely by měly dále reflektovat vývoj v této oblasti a snažit se obsáhnout i nová schémata daňového plánování.

Tato disertační práce ukázala význam oboru podnikání. Další výzkumy by se rovněž měly zaměřit na situaci v jednotlivých odvětvích, protože některá schémata daňového plánování jsou relativně specifická a pro některé obory nevhodná. Kromě dalšího studia finančního sektoru se nabízí výzkum v oblasti výrobců a poskytovatelů energií, kteří vzhledem ke své činnosti mají relativně specifické postavení oproti jiným sektorům. Jedinečnost tohoto sektoru je způsobena právě jeho charakterem a tím, že ke své činnosti potřebují relativně drahá zařízení v podobě dlouhodobého hmotného majetku, který nejde přesunout do jiné země, protože potřebuje distribuovat energii právě v daném místě. Obory navázané na jistou infrastrukturu a hmotné formy majetku tak nedokáží využívat schémata daňového plánování v dostatečné míře.

V rámci dalších výzkumů je rovněž možné se více zaměřit na specifika společnosti jako takové a přinést do obdobných modelů další charakteristiky společností. Mezi tyto charakteristiky lze zařadit například dobu fungování na trhu, postavení na trhu (např. podíl na trhu), typ zákazníků (spotřebitelé či jiné firmy), počet zákazníků, přítomnost strategie společenské odpovědnosti apod. Část těchto údajů by mohly poskytnout některé marketingové databáze, takže v případě možnosti práce s nimi by se daly údaje z účetních výkazů doplnit o další determinanty. Stále však řadu údajů nelze získat ani z marketingové databáze a je nutné tyto informace získávat ručně.

Zajímavou oblastí, kterou by mohly další výzkumy mapovat, je postavení společnosti v rámci mezinárodní skupiny a vliv tohoto postavení na daňové plánování. Dosavadní výzkumy, včetně výzkumu v této disertační práci, ukazují, že je zde vysoká preference mateřské společnosti v každém ohledu. Z tohoto pohledu jsou tedy dceřiné společnosti v nevýhodě, protože jsou v rámci skupiny jejich výdělků převáděny na společnosti mateřské. Další výzkumy by se mohly tímto problémem zabývat v širším měřítku, protože vliv matky na jednotlivé dceřiné společnosti může být odlišný.

Zároveň zde v této souvislosti může hrát roli rovněž to, jak dlouho je společnost ve vlastnictví příslušné skupiny, zda byla koupena nedávno jako již fungující společnost s vlastní

podnikovou kulturou, či byla jako dceřiná společnost přímo založena. Tato problematika do jisté míry souvisí s dalšími charakteristikami společnosti, ale je nutné zároveň zmínit i vliv charakteristiky mateřské společnosti, respektive matky skupiny jako takové. Manažeři dceřiných společností často neovlivní politiku daňového plánování ani strategii podniku, a tak by bylo vhodné nějakým způsobem vyjádřit vliv a postoje také charakteristikami mateřských společností. Opět zde mohou vedle odvětví hrát roli i další aspekty, jako doba působení na trhu, osoba manažera (těžko vyjádřitelná), země původu, postavení na trhu apod.

Z pohledu velkých skupin zde může hrát roli rovněž to, zda se zároveň jejich dceřiné společnosti nevěnují podnikatelským aktivitám v různých sektorech. To lze považovat za další výzvu pro tvorbu odborných modelů. Nadnárodní skupiny se často jako celek věnují různým činnostem a právě tato multidisciplinarita přináší rovněž nové možnosti v oblasti daňového plánování, protože si mohou tyto dceřiné společnosti mezi sebou navzájem poskytovat služby příslušného sektoru tak, jak je vhodné z pohledu daňového plánování.

V reakci na předcházející odstavce se nabízí zúžení souboru tak, aby bylo v reálných silách příslušné údaje získat a jít do větší hloubky řízení podniků, například i do podnikové kultury. Sice pak příslušné analýzy nebudou zahrnovat tak velký počet společností, na druhou stranu budou zahrnovat větší počet determinantů, což by pomohlo získat více informací o podnicích samotných. Výsledný model tak dosáhne větší vypovídající schopnosti, ale pouze na užším souboru podniků.

Vedle bližších charakteristik firem by se v analýze mohly objevit rovněž bližší charakteristiky daňových rájů. Identifikace daňových rájů v kapitole 4.1 ukazuje specifické postavení Lucemburska jakožto daňového ráje. Tato informace by mohla být využita v dalších analýzách, zda české společnosti s vazbou na tento daňový ráj vykazují jiné daňové zatížení, než ostatní zahraničně vlastněné české společnosti. Zde lze vidět významný potenciál i z toho důvodu, že každá země má jinou legislativu a umožňuje daňové výhody v jiné oblasti. Proto by bylo možné do dalších analýz zahrnout dummy proměnné, které neodkazují na skupinu daňových rájů, ale které nesou informaci přímo o tom, o jakou zemi se jedná. Z pohledu bližší informace o daňových rájích se rovněž může nabízet zemi vlastníka vyjádřit několika proměnnými, které budou vycházet z různých aspektů legislativy. Zde lze doporučit dílčí hodnoty některých indexů zmíněných v analýze současného stavu poznání, jejichž výpočet zahrnuje informaci o různých aspektech legislativy (Financial Secrecy Index a Index mezinárodní daňové konkurenceschopnosti).

To, že by z pohledu českých společností mohly být daňové ráje vnímány různě, ukazuje také studie od Jánského a Kokeše (2016). Jejich analýza v případě Nizozemska nevykazuje takové

hodnoty jako v případě Lucemburska, což rovněž potvrzuje minimálně zvláštní postavení Lucemburska.

Všechny varianty – bližší sledování oborů, společností i daňových rájů – se dají v analýze spojit, čímž by se dalo zjistit, ke kterému z daňových rájů inklinují které obory, či který typ společností. Celkově se tedy nabízí bližší analýza jednotlivých oblastí daňového plánování. V rámci této disertační práce byla provedena bližší analýza z pohledu jisté skupiny českých společností a ukázalo se, že ne všechny pravděpodobné determinanty skutečně platí pro daný soubor. Nabízí se tedy rozvinutí tohoto modelu o další v předcházejících odstavcích zmíněné regresory.

6.4 Přínosy disertační práce

Teoretické přínosy spočívají mimo jiné v rozsáhlé rešerši dosavadních studií. Jsou identifikovány daňové ráje v EU a popsány jejich významné charakteristiky. Na základě rešerše a výsledků z charakteristiky daňových rájů byl vytvořen nový model modifikující stávající na podmínky zahraničně vlastněných společností. Jedná se tedy o model, jehož specifikum spočívá v tom, že je zaměřen právě na jednu úroveň firem, které mohou být začleněny do daňového plánování. Tento model byl navíc zaměřen pouze na jednu zemi na rozdíl od obdobných dosud publikovaných modelů, a to na Českou republiku. V tomto kontextu tato disertační práce přinesla důležitou informaci o chování českých společností vlastněných ze zahraničí. Z pohledu daňového plánování není rozdíl v tom, z jaké země jsou tyto společnosti vlastněny. Výsledky disertační práce ukazují preferenci mateřské společnosti. Vzhledem k nepotvrzení hypotéz vyplývajících z dosavadního stavu poznání lze jako významný teoretický přínos považovat to, že další obdobné modely je vhodné rozšířit o další aspekty podnikání. Stanovený model prohlubuje poznání získané jeho vytvořením v tom, že obecně platné závěry například pro evropské společnosti nelze bez dalších analýz aplikovat rovněž na ty české.

Z výsledků vyplývá, že z pohledu českých společností by obdobné modely měly zahrnovat především informaci o ziskovosti podniku, struktuře aktiv a oboru podnikání. V případě analyzování českých společností jako celku (nejen těch zahraničně vlastněných) pak rovněž i informaci o tomto faktu. Zde však je důležité zmínit, že společnosti, které nejsou vlastněny ze zahraničí a jsou tedy vlastněny například jinou českou společností, nebudou využívat mezinárodní daňové plánování směrem k vlastníkům, protože nemají potřebné nástroje. I kdyby využívaly daňové plánování a přesunuly zisky k jiné české společnosti, nezískají tím

daňovou výhodu, protože za standardních podmínek obě společnosti čelí stejnému daňovému zatížení.

Z pohledu **pedagogického** přinesly výsledky práce nové poznatky týkající se nejen daní samotných, ale také oblasti finančního řízení. Z pohledu daní je lze využít v pokročilejších daňových kurzech zahrnujících již výuku mezinárodních problémů spojených se zdaněním právnických osob. V současné době lze mezi tyto předměty vyučované na Fakultě ekonomicko-správní zařadit Specifickou daňovou problematiku a Mezinárodní aspekty zdanění příjmů (případně navíc předmět Přímé daně dle nové akreditace). Z tohoto pohledu jsou stěžejní poznatky o využívaných schématech daňového plánování, legislativy a aktivit mezinárodních institucí. Vzhledem k výuce z pohledu českých podniků je právě model, který analyzoval situaci českých zahraničně vlastněných společností, nositelem důležitých informací, kterých lze využít při výuce zabývajících se mezinárodním aspektem zdanění. Vzhledem k tomu, že daně jsou v rámci daňového plánování řízeny s cílem je minimalizovat (podobně jako náklady), poznatky z této disertační práce lze využít také v rámci Finančního řízení, případně v dalších předmětech jako Podniková ekonomika (resp. Nauka o podniku po schválení nové akreditace) či Financování podniku. Dosavadní studie a zároveň i tato disertační práce potvrzují návaznost daňového plánování na atributy majetkové a kapitálové struktury a další charakteristiky podnikání, což je způsobeno využíváním technik ke snížení daňového základu. Jedná se tak o další aspekt řízení zdrojů i majetku, což je problematika spadající do zmíněných předmětů. V neposlední řadě je nutné zmínit předmět Mezinárodní marketing a management, který reaguje na změny v řízení podniku z důvodu globalizace, kdy se zvyšuje počet nadnárodních korporací. Právě propojení několika legislativ v rámci jedné skupiny je základním předpokladem pro mezinárodní daňové plánování.

Z pohledu **podnikové praxe** tato práce v první řadě přináší poznatky o tom, jak je v českých podmínkách využíváno daňové plánování a daňové ráje, tedy vzhledem k výsledkům modelu je využíváno především ve finančním sektoru a nezávisle na tom, z jakého typu země je společnost vlastněna. To může pomoci manažerům při rozhodování, jak v jejich konkrétní situaci využít možnosti daňového plánování. Především ve finančním sektoru musí manažeři počítat s praktikami daňového plánování a průběžně v dané oblasti sledovat a studovat nejen daňovou legislativu, ale rovněž aktivity mezinárodních organizací, které determinují vývoj v oblasti daňového plánování. Samotná identifikace daňových rájů pak dává manažerům prvotní informaci o tom, na které legislativy se zaměřit v případě záměru využít daňového plánování. Návaznost placených daní na charakter majetkové struktury může být pro některé podniky nepříznivá, protože v jejich konkrétní situaci budou známé techniky využívání

mezinárodního daňového plánování nevhodné, což potvrzuje především význam podílu zásob na aktivech podniku. Dále pak tyto poznatky mohou manažerům pomoci přiřadit některým anomáliím objeveným u obchodních partnerů či konkurentů důvod daňového plánování. Z tohoto pohledu je nutné opět zmínit finanční sektor. Při posuzování obchodních partnerů tak lze předpokládat, že právě v rámci tohoto oboru lze očekávat vyšší míru daňového plánování. V tomto kontextu tato disertační práce přináší významnou informaci také pro vlastníky. Pokud chtějí využívat mezinárodní daňové plánování, měli by usilovat o získání know-how, které je soustředěno právě ve finančním sektoru. Pro snížení placených daní tedy mohou oslovit instituce z finančního sektoru a spolupracovat s nimi v rámci schémat daňového plánování. Další možností je využití know-how manažerů, kteří v tomto oboru daňové plánování uplatňují, a proto mají znalosti, které by následně mohli využít při řízení jiného podniku.

Pro (finanční) manažery tento výzkum přináší několik dalších poznatků, které jim pomohou při řízení podniku. Daňové plánování jako takové má v první řadě přinést daňové úspory. Informace o daňovém plánování však začínají být veřejně dostupné a mezinárodní organizace o běžných způsobech už vědí a cílí na ně, což daňové plánování značně komplikuje. Daňové plánování tak bude v budoucnu vyžadovat větší konzultace s mezinárodními odborníky, a navíc rovněž několik společností v různých zemích. Výsledky analýzy ukazují, že přímá vazba na daňové ráje není statisticky významná, což rovněž nasvědčuje tomu, že se daňové plánování komplikuje a struktury vyžadují několik společností v různých zemích. To zároveň pravděpodobně způsobí větší nákladnost fungování některých schémat daňového plánování, takže ne každému podniku se následně vyplatí. Právě negativní a rázný přístup přinese manažerům komplikace v uplatňování těchto schémat. Z tohoto pohledu tedy manažeři musí k daňovému plánování přistupovat jako k další podnikové investici. Nelze ustanovit nějaké schéma, které bude fungovat pět let a více. Manažeři tak musí tuto oblast studovat a přizpůsobovat a vyvíjet režimy daňového plánování.

ZÁVĚR

Disertační práce se zabývá problematikou daňového plánování v mezinárodním kontextu. Už samotná analýza současného stavu poznání ukazuje klíčové oblasti, v rámci kterých daňové plánování probíhá. Daňové plánování je významným prvkem současného fungování podniků a je přítomno rovněž v rozhodování českých společností. Z tohoto pohledu je však nutné vnímat jako specifickou skupinu podniků ty, které jsou vlastněny ze zahraničí. Tato disertační práce se právě touto skupinou českých společností zabývá a výsledky analýz ukazují, že vlastníci z daňového ráje automaticky neznamená nižší daňové zatížení české společnosti. Z tohoto důvodu je proto důležité navázat dalším výzkumem, který se bude zabývat rolí dceřiných společností v oblasti daňového plánování.

Z pohledu zkoumaných českých společností jsou závěry získané pomocí navrženého tohoto modelu velmi významné a mohou mít rovněž přínos pro české zákonodárce.

Na daňové zatížení českých společností nemá vliv to, jestli jsou vlastněny z daňového ráje, a proto v tomto případě nelze hovořit pouze o mezinárodním daňovém plánování, ale spíše v širším kontextu o přesouvání zisků, kterému se zkoumané české společnosti věnují. Lze konstatovat, že dceřiné společnosti v ČR čelí stejnému daňovému zatížení bez ohledu na to, zda jsou vlastněny z daňového ráje, nebo ne.

Disertační práce odhalila jiné determinanty daňového zatížení, než ukazují dosavadní výzkumy, a to ukazatel rentability aktiv a podíl zásob na velikosti majetku podniku. Toto jsou faktory, se kterými podnik nemůže v rámci daňového plánování příliš pracovat, protože pokud jeho podnikání vyžaduje vyšší úroveň (respektive množství) krátkodobého majetku (zejména zásob), tak jej na jinou společnost převede jen těžko, a proto nemůže své daňové zatížení pomocí známých schémat daňového plánování výrazně ovlivnit. Podniky s vyšší hodnotou zásob tedy čelí vyššímu daňovému zatížení.

Pokud podniky vykazují vysokou rentabilitu, opět je pro ně náročné využívat daňové plánování. Zároveň však podniky s vysokými hodnotami ROA nevyužívají pravděpodobně transferové platby, protože to by velikost rentability kapitálu ovlivnilo. To je jen další doklad toho, že dceřiné společnosti v ČR využívají hlavně transferové platby k mezinárodnímu daňovému plánování (resp. přesouvání zisků).

V rámci provedených analýz se potvrdilo postavení finančního sektoru jako toho, který inklinuje k daňovému plánování nejvíce. Ostatní sektory nevykázaly významnou tendenci k daňovému plánování. Pouze sektor, který zahrnuje společnosti zabývající se výrobou a

distribuce elektřiny a plynu, čelí o něco vyššímu daňovému zatížení než společnosti z jiných sektorů.

Disertační práce nepotvrdila souvislost daňového zatížení se zadlužeností podniku. Zahraničně vlastněné české podniky tak k daňovému plánování nevyužívají vnitropodnikové půjčky a úrokové platby. Zároveň se neukázal jako významný podíl nehmotných aktiv. Zde již závěry o tom, zda jsou licenční platby za intelektuální kapitál skutečně k daňovému plánování využívány, nejsou dostatečně jasné. Přesun nehmotných aktiv má dopad na jejich podíl, avšak vzhledem k rozdílu mezi různými obory a tomu, že řada podniků nemá žádná nehmotná aktiva, nelze jednoznačně říct, zda opravdu daňové plánování nevyužívají.

Závěrem je nutné zmínit, že daňové plánování je významným tématem, kterému se věnují jak manažeři, tak i vlády a mezinárodní instituce. Jejich postoje mohou být často rozdílné a zároveň jejich postavení je různé. Mezinárodní instituce přinášejí pravidla, na která reagují vlády formováním legislativy. Chování vlád se liší na základě toho, zda mají tendenci svůj stát posunout k větší daňové konkurenceschopnosti, či přímo k označení daňový ráj. Následně na to reagují podniky a v dnešním globálním světě na to reagují i přesunem svých aktivit či přesouváním zisků tam, kde je zdanění výhodné. České společnosti využívají převážně transferové platby a to hlavně v případě, že jejich činnost spadá do finančního sektoru.

Tato disertační práce ukazuje, že daňové plánování stále je zapotřebí zkoumat hlouběji, protože výsledky dosavadních výzkumů se při aplikaci na české společnosti potvrdily pouze zčásti. Z tohoto pohledu je nutné v dalších modelech přistoupit k rozšíření používaných determinantů o další bližší charakteristiky podniků, manažerů, oborů i daňových rájů. Lze tedy předpokládat další prohlubující výzkum, který bude zaměřen na dílčí aspekty podnikání, protože je nutné zkoumat to, proč se podniky navzájem liší v daňovém zatížení i přes to, že předpokládané základní determinanty daňového plánování mají podobnou hodnotu.

V rámci této disertační práce lze vytvořený model považovat za východisko pro další výzkum v oblasti determinantů daňového zatížení nejen v českých podmínkách, ale především pro dceřiné společnosti patřící do mezinárodních skupin. Ukazuje se totiž, že determinantů jako takových je pravděpodobně mnohem víc, proto si zaslouží téma dceřiných společností další analýzy. Zároveň byly z tohoto pohledu stanoveny možné oblasti, v rámci kterých by případné další rozšíření tohoto modelu bylo možné.

Uvedený model představuje nový přístup v oblasti měření daňového zatížení, protože vychází z výkonů, ke kterým jsou placené daně vztahovány. Tento ukazatel opět posouvá vnímání daňové zátěže dál, protože vyjadřuje, jak je zdaněna jedna koruna výkonů, které lze označit jako ekonomickou aktivitu. Z tohoto pohledu je v dalších výzkumech vhodné zaměřit se na

problematiku obchodů a vytvořit ukazatel, který bude reflektovat i jejich ekonomickou aktivitu.

Celkově je tedy stěžejní dále pokračovat ve zkoumání determinantů daňové zátěže a dílčích vztahů v oblasti mezinárodního daňového plánování.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] Arcalean, C. (2017). International tax competition and the deficit bias. *Economic Inquiry*, 55(1), 51–72. DOI: 10.1111/ecin.12358.
- [2] Aubry, M., Dauphin, T. (2017). *Opening the Vaults: The use of tax havens by Europe's biggest banks*. Oxfam international. Oxfam GB, Oxford. Dostupné z: <<https://www.oxfam.org/en/research/opening-vaults>>.
- [3] Auerbach, A. J., Devereux, M. P., Keen, M., Vella, J. (2017). International Tax Planning under the Destination-based Cash Flow Tax. *National Tax Journal*, 70(4), 783-801. DOI: 10.17310/ntj.2017.4.04.
- [4] Barrios, S., Alstadsæter, A., Nicodème, G., Skonieczna, A. M., Vezzani, A. (2015). *Patent boxes design, patents location and local R&D*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- [5] Bellak, C., Leibrecht, M. (2009). Do low corporate income tax rates attract FDI?—Evidence from Central-and East European countries. *Applied Economics*, 41(21), 2691-2703. DOI: 10.1080/00036840701320217.
- [6] Bennedsen, M., Zeume, S. (2017). Corporate tax havens and transparency. *The Review of Financial Studies*, 31(4), 1221-1264. DOI: 10.1093/rfs/hhx122.
- [7] Berkhout, E. (2016). *Tax Battles: The dangerous global race to the bottom on corporate tax*. Oxfam international. Oxfam GB, Oxford. Dostupné z: <<https://www.oxfam.org/en/research/tax-battles-dangerous-global-race-bottom-corporate-tax>>.
- [8] Bieltvedt Skeie, Ø., Menon, C., Johansson, Å., Sorbe, S. (2017). Innovation, patent location and tax planning by multinationals. *OECD Economics Department Working Papers*. DOI: 10.1787/b08459e5-en.
- [9] Bouvatier, V., Capelle-Blancard, G., Delatte, A. L. (2017). *Banks in Tax Havens: First Evidence based on Country-by-Country Reporting*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- [10] Bradley, S., Dauchy, E. P., & Robinson, L. (2015). Cross-Country Evidence on the Preliminary Effects of Patent Box Regimes on Patent Activity and Ownership. *Tuck School of Business Working Paper No. 2681433*. DOI: 10.2139/ssrn.2681433.

- [11] Bretschger, L., Hettich, F. (2002). Globalisation, Capital Mobility and Tax Competition: Theory and Evidence for OECD Countries. *European journal of political economy*, 18 (4), 695–716. DOI: 10.1016/s0176-2680(02)00115-5.
- [12] Buettner, T., Overesch, M., & Wamser, G. (2018). Anti profit-shifting rules and foreign direct investment. *International Tax and Public Finance*, 25(3), 553-580. DOI: 10.1007/s10797-017-9457-0.
- [13] Buettner, T., Wamser, G. (2013). Internal Debt and Multinational Profit Shifting: Empirical Evidence from Firm-level Panel Data. *National Tax Journal*, 66(1), 63-96. DOI: 10.17310/ntj.2013.
- [14] Bunn, D., Pomerleau, K., Scott, A. H. (2018). *2018 International Tax Competitiveness Index*. Tax Foundation, Washington. Dostupné z: <https://files.taxfoundation.org/20190213134207/ITCI_2018.pdf>.
- [15] Campbell, K., Helleloid, D. (2016). Starbucks: Social responsibility and tax avoidance. *Journal of Accounting Education*, 37, 38-60. DOI: 10.1016/j.jaccedu.2016.09.001.
- [16] Cen, L., Maydew, E. L., Zhang, L., Zuo, L. (2017). Customer–supplier relationships and corporate tax avoidance. *Journal of Financial Economics*, 123(2), 377-394. DOI: 10.1016/j.jfineco.2016.09.009.
- [17] Český statistický úřad (2019). *Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE)* [online]. [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_ekonomickyh_cinnosti_cz_nace>.
- [18] Davies, R. B., Martin, J., Parenti, M., Toubal, F. (2018). Knocking on tax haven’s door: Multinational firms and transfer pricing. *Review of Economics and Statistics*, 100(1), 120-134. DOI: 10.1162/rest_a_00673.
- [19] Delgado, F. J., Fernandez-Rodriguez, E., Martinez-Arias, A. (2014). Effective Tax Rates in Corporate Taxation: a Quantile Regression for the EU. *Engineering Economics*, 25(5), 487-496. DOI: 10.5755/j01.ee.25.5.4531.
- [20] Devereux, M. P., Griffith, R. (2003). Evaluating tax policy for location decisions. *International Tax and Public Finance*, 10(2), 107-126. DOI: 10.1023/a:1023364421914.
- [21] Devereux, M., Griffith, R. (1998). The taxation of discrete investment choices. *IFS Working Papers*, No. W98/16, Institute for Fiscal Studies (IFS), London. DOI: 10.1920/wp.ifs.1998.9816.

- [22] Dischinger, M., Knoll, B., Riedel, N. (2014). The role of headquarters in multinational profit shifting strategies. *International Tax and Public Finance*, 21(2), 248-271. DOI: 10.1007/s10797-012-9265-5.
- [23] Dyreng, S. D., Hanlon, M., Maydew, E. L. (2008). Long-run corporate tax avoidance. *The Accounting Review*, 83(1), 61-82. DOI: 10.2308/accr.2008.83.1.61.
- [24] Dyreng, S. D., Hanlon, M., Maydew, E. L. (2010). The effects of executives on corporate tax avoidance. *The Accounting Review*, 85(4), 1163-1189. DOI: 10.2308/accr.2010.85.4.1163.
- [25] Dyreng, S. D., Hanlon, M., Maydew, E. L., Thornock, J. R. (2017). Changes in corporate effective tax rates over the past 25 years. *Journal of Financial Economics*, 124(3), 441-463. DOI: 10.1016/j.jfineco.2017.04.001.
- [26] Dyreng, S. D., Hoopes, J. L., Wilde, J. H. (2016). Public pressure and corporate tax behavior. *Journal of Accounting Research*, 54(1), 147-186. DOI: 10.1111/1475-679x.12101.
- [27] Errico, L., Musalem, A. (1999). Offshore Banking: An Analysis of Micro- and Macro-Prudential Issues. *IMF Working Paper*. WP/99/5.
- [28] European Commission (2018a). *Common EU list of third country jurisdictions for tax purposes* [online]. [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/taxation_customs/tax-common-eu-list_en>.
- [29] European Commission (2018b). *Evolution of the EU list of tax havens* [online]. [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/eu_list_update_25_05_2018_en.pdf>.
- [30] European Commission (2015). *COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT. Corporate Income Taxation in the European Union*. SWD 2015. Brusel.
- [31] European Commission (2016a). *State aid: Ireland gave illegal tax benefits to Apple worth up to €13 billion* [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2923_en.htm>.
- [32] European Commission (2016b). *The Impact of Tax Planning on Forward-Looking Effective Tax Rates*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_paper_64.pdf>.

- [33] European Commission (2016c). *Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. DOI: 10.2778/59284.
- [34] European Commission (2019a). *Competition. State aid. Tax rulings* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/state_aid/tax_rulings/index_en.html>.
- [35] European Commission (2019b). *Transfer pricing in the EU context* [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/transfer-pricing-eu-context_en>.
- [36] European Parliament (2017). *The Impact of Schemes revealed by the Panama Papers on the Economy and Finances of a Sample of Member States* [online]. [cit. 2019-04-18]. Dostupné z: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/572717/IPOL_STU\(2017\)572717_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/572717/IPOL_STU(2017)572717_EN.pdf)>.
- [37] European Union (2018). *Listing of tax havens by the EU* [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/147412/7%20-%20001%20EPRS-Briefing-621872-Listing-tax-havens-by-the-EU-FINAL.PDF>>.
- [38] Eurostat (2018a) *Exports of goods and services in % of GDP* [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tet00003&plugin=>>>.
- [39] Eurostat (2018b) *Inward FDI stocks in % of GDP* [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00105&plugin=>>>.
- [40] Eurostat (2018c) *Outward FDI stocks in % of GDP* [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00106&plugin=1>>>.
- [41] Eurostat (2019). *Patent applications to the EPO by priority year* [online]. [cit. 2019-04-20] Dostupné z: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>>.

- [42] Evers, L. (2015). *Intellectual Property (IP) Box Regimes: Tax Planning, Effective Tax Burdens, and Tax Policy Options*. 303 s. Doctoral dissertation. Universität Mannheim.
- [43] Evers, L., Miller, H., Spengel, C. (2015). Intellectual property box regimes: effective tax rates and tax policy considerations. *International Tax and Public Finance*, 22(3), 502–530. DOI: 10.1007/s10797-014-9328-x.
- [44] Francis, B. B., Hasan, I., Wu, Q., Yan, M. (2014). Are female CFOs less tax aggressive? Evidence from tax aggressiveness. *The Journal of the American Taxation Association*, 36(2), 171-202. DOI: 10.2308/atax-50819.
- [45] Fuest, C., Spengel, C., Finke, K., Heckemeyer, J., Nusser, H. (2013). Profit shifting and 'aggressive' tax planning by multinational firms: Issues and options for reform. *ZEW Discussion Papers*, No. 13-078, Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW), Mannheim. DOI: 10.2139/ssrn.2343124.
- [46] Gallemore, J., Gipper, B., Maydew, E. (2019). Banks as tax planning intermediaries. *Journal of Accounting Research*, 57(1), 169-209. DOI: 10.1111/1475-679X.12246.
- [47] Graham, J. R., Hanlon, M., Shevlin, T., Shroff, N. (2013). Incentives for tax planning and avoidance: Evidence from the field. *The Accounting Review*, 89(3), 991-1023. DOI: 10.2308/accr-50678.
- [48] Gravelle, J. G. (2015). *Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion*. Congressional Research Service. Dostupné z: <<https://www.fas.org/sgp/crs/misc/R40623.pdf>>.
- [49] Greene, W.H. (2012). *Econometric analysis*. 7. edice. Harlow, England: Pearson Education Limited, 1238 s. ISBN 978-0-273-75356-8.
- [50] Gribnau, H. (2015). Corporate social responsibility and tax planning: Not by rules alone. *Social & Legal Studies*, 24(2), 225-250. DOI: 10.1177/0964663915575053.
- [51] Griffith, R., Miller, H., O'Connell, M. (2014). Ownership of intellectual property and corporate taxation. *Journal of Public Economics*, 112, 12–23. DOI: 10.1016/j.jpubeco.2014.01.009.
- [52] Gumpert, A., Hines Jr, J. R., Schnitzer, M. (2016). Multinational firms and tax havens. *Review of Economics and Statistics*, 98(4), 713-727. DOI: 10.1162/rest_a_00591.
- [53] Hanlon, M., Heitzman, S. (2010). A review of tax research. *Journal of accounting and Economics*, 50(2-3), 127-178. DOI: 10.1016/j.jacceco.2010.09.002.

- [54] Hebák, P. et al (2005). *Vícerozměrné statistické metody [3]*. Praha: INFORMATORIUM, 255 s.. ISBN 80-7333-039-3.
- [55] Heckemeyer, J. H., M. Overesch (2013), Multinationals' profit response to tax differentials: Effect size and shifting channels, *ZEW Discussion Papers* 13-045.
- [56] Higgins, D., Omer, T. C., Phillips, J. D. (2015). The influence of a firm's business strategy on its tax aggressiveness. *Contemporary Accounting Research*, 32(2), 674-702. DOI: 10.1111/1911-3846.12087.
- [57] Hong, Q., Smart, M. (2010). In praise of tax havens: International tax planning and foreign direct investment. *European economic review*, 54(1), 82-95. DOI: 10.1016/j.euroecorev.2009.06.006.
- [58] Chardonnet, A., Langerock, J. (2017). *Blacklist or whitewash? What a real EU blacklist of tax havens should look like*. Oxfam international. Oxfam GB, Oxford. Dostupné z: <<https://www.oxfam.org/en/research/blacklist-or-whitewash-what-real-eu-blacklist-tax-havens-should-look>>.
- [59] Chen, S., Chen, X., Cheng, Q., Shevlin, T. (2010). Are family firms more tax aggressive than non-family firms?. *Journal of Financial Economics*, 95(1), 41-61. DOI: 10.1016/j.jfineco.2009.02.003.
- [60] Christensen, D. M., Dhaliwal, D. S., Boivie, S., Graffin, S. D. (2015). Top management conservatism and corporate risk strategies: Evidence from managers' personal political orientation and corporate tax avoidance. *Strategic Management Journal*, 36(12), 1918-1938. DOI: 10.1002/smj.2313.
- [61] IMF (2000). *Offshore Financial Centers. IMF Background Paper* [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <<https://www.imf.org/external/np/mae/oshore/2000/eng/back.htm>>.
- [62] IMF (2014). *Offshore Financial Centers (OFCs): IMF Staff Assessments* [online]. [2019-04-17]. Dostupné z: <<https://www.imf.org/external/NP/ofca/OFCA.aspx>>.
- [63] Ištók, M., Kanderová, M. Interest Expenses as a Technique of Profit Shifting Used by Slovak Companies. In Hradec Economic Days 2019. Part 1. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2019. s. 292-304. ISSN 2464-6067.
- [64] Jansky, P. (2016). *Estimating the costs of international corporate tax avoidance: the case of the Czech Republic* (No. 21/2016). IES Working Paper.

- [65] Jánký, P. (2017). *Country-by-country reporting data of banks: tax havens and the Czech Republic*. Dostupné z: <<http://glopolis.org/wp-content/uploads/Country-by-country-reporting-data-of-banks-tax-havens-and-the-Czech-Republic.pdf>>.
- [66] Janský, P., Kokeš, O. (2015). Corporate tax base erosion and profit shifting out of the Czech Republic. *Post-Communist Economies*, 27(4), 537–546. DOI: 10.1080/14631377.2015.1084733.
- [67] Janský, P., Kokeš, O. (2016). Profit-shifting from Czech multinational companies to European tax havens. *Applied Economics Letters*, 23(16), 1130–1133. DOI: 10.1080/13504851.2015.1137543.
- [68] Jedlička, V., Kuběnka, M., Novotný, J., Sejkora, F. Tax Havens in the European Union, their Identification and Use by the Multinationals. In *Globalization and Its Socio-Economics Consequences. 18th International Scientific Conference : proceedings*. Žilina: Žilinská univerzita, 2018, s. 1614-1621. ISBN 978-80-8154-249-7.
- [69] Jones, C., Temouri, Y. (2016). The determinants of tax haven FDI. *Journal of world Business*, 51(2), 237-250. DOI: 10.1016/j.jwb.2015.09.001.
- [70] Justice.cz (2019). *Justice.cz* [online]. [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <<https://www.justice.cz/>>.
- [71] Karkinsky, T., Riedel, N. (2009). Corporate taxation and the choice of patent location within multinational firms. *CESifo Working Paper*, No. 2879. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1532668>.
- [72] Klassen, K. J., Lisowsky, P., Mescall, D. (2017). Transfer pricing: Strategies, practices, and tax minimization. *Contemporary Accounting Research*, 34(1), 455-493. DOI: 10.1111/1911-3846.12239.
- [73] Laplante, S. K., Skaife, H. A., Swenson, L. A., Wangerin, D. D. (2019). Limits of tax regulation: Evidence from strategic R&D classification and the R&D tax credit. *Journal of Accounting and Public Policy*, 38(2), 89–105. DOI: 10.1016/j.jaccpubpol.2019.02.003.
- [74] Liapis, K. J., Galanos, C. L., Politis, E. D., Kantianis, D. D. (2014). A Quantitative Approach to Measure Tax Competitiveness Between EU Countries. *International journal of economic sciences and applied research*, 7(3), 7–23.

- [75] Markle, K. S., Shackelford, D. A. (2014). The Impact of Headquarter and Subsidiary Locations on Multinationals' Effective Tax Rates. *Tax Policy and the Economy*, 28(1), 33-62. DOI: 10.1086/675587.
- [76] McGrath, J., Bates, B. (2013). *The Little Book of Big Management Theories; and how to use them*. Pearson Education Limited.
- [77] Murphy, R. (2015). *European Banks' Country-by-Country Reporting*. Dostupné z: <<http://www.taxresearch.org.uk/Documents/CRDivCBCR2015.pdf>>.
- [78] Novotný, J., Kruml, L. Development of Tax Havens due to Globalization Processes and their Impact on the Czech Republic. In: *Proceedings of the 15th International Scientific Conference on Globalization and its Socio-Economic Consequences*, University of Zilina, Rajecke Teplice, 2015, s. 531-537. ISBN 978-80-8154-191-9.
- [79] OECD (1998). *Harmful Tax Competition – An Emerging Global Issue*. OECD Publications. Paris, France. Dostupné z: <http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/harmful-tax-competition_9789264162945-en#.WVdmmIjyjIU#page15>. DOI: 10.1787/9789264162945-en.
- [80] OECD (2000). *Towards Global Tax Co-operation*. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/ctp/harmful/2090192.pdf>>.
- [81] OECD (2017a). *Glossary of Tax Terms* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm>>.
- [82] OECD (2018a). *Base erosion and profit shifting* [online]. [cit. 2018-07-25]. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/tax/beps/>>.
- [83] OECD (2018b). *BEPS Actions* [online]. [cit. 2018-07-25]. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions.htm>>.
- [84] OECD (2018c). *List of Unco-operative Tax Havens* [online]. [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/countries/liechtenstein/list-of-unco-operative-tax-havens.htm>>.
- [85] OECD (2019). *Exchange of information* [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <<https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/>>.
- [86] OECD. (2015). *Countering Harmful Tax Practices More Effectively, Taking into Account Transparency and Substance, Action 5 - 2015 Final Report*, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. Paris: OECD Publishing.

- [87] Overesch, M., Wamser, G. (2014). Bilateral internal debt financing and tax planning of multinational firms. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 42(2), 191-209. DOI: 10.1007/s11156-012-0339-3.
- [88] Phillips, R., Gardner, M., Kitson, K., Robins, A., Surka, M., 2016. *Offshore Shell Games 2016. The Use of Offshore Tax Havens by Fortune 500 Companies* [online]. [cit. 2017-01-20]. Dostupné z: <<http://ctj.org/pdf/offshoreshellgames2016.pdf>>.
- [89] Piantavigna, P. (2017). Tax abuse and aggressive tax planning in the BEPS era: how EU law and the OECD are establishing a unifying conceptual framework in international tax law, despite linguistic discrepancies. *World Tax Journal*, 9(01), 47-98.
- [90] Rego, S. O. (2003). Tax-avoidance activities of US multinational corporations. *Contemporary Accounting Research*, 20(4), 805-833. DOI: 10.1506/vann-b7ub-gmfa-9e6w.
- [91] Richardson, G., Taylor, G. (2015). Income shifting incentives and tax haven utilization: Evidence from multinational US firms. *The International Journal of Accounting*, 50(4), 458-485. DOI: 10.1016/j.intacc.2015.10.001.
- [92] Rohan, J., Moravec, L. (2017). Tax information exchange influence on Czech based companies' behavior in relation to tax havens. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 65(2), 721-726. DOI: 10.11118/actaun201765020721.
- [93] Řezanková, H., Húsek, D., Snášel, V. (2009). *Shluková analýza dat*. Professional Publishing, Praha, 218 s. ISBN 978-80-86946-81-8.
- [94] Schulte S. K., Thomsen, M., Watrin, C. (2017). Do European corporate groups with subsidiaries in tax havens avoid more taxes than others? *SSRN Electronic Journal*. DOI: 10.2139/ssrn.2897655.
- [95] Sikka, P. (2010). Smoke and mirrors: Corporate social responsibility and tax avoidance. *Accounting forum*, 34(3-4), 153-168. DOI: 10.1016/j.accfor.2010.05.002.
- [96] Sorbe, S., Johansson, Å. (2017). International tax planning and fixed investment. *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1361, OECD Publishing, Paris. DOI: 10.1787/83239540-en.
- [97] Spengel, C. et al. (2016). *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology. Project for the EU Commission TAXUD/2013/CC/120: Final report*. ZEW- Gutachten und Forschungsberichte, Mannheim.

- [98] Svoboda, P. (2016) Transparent corporate tax paid by companies in the Czech Republic as tool in their public relations. *Scientific Papers of the University of Pardubice - Series D, Faculty of Economics and Administration*, 38, 168-176. ISSN: 1211-555X.
- [99] Szarowská, I. (2011). Jak vysoké je korporátní daňové zatížení. *Acta Academia Karvinsia*, 11(2), 196-207. DOI: 10.25142/aak.2011.036.
- [100] Tax Justice Network (2018a). *Financial Secrecy Index* [online]. [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <<https://www.financialsecrecyindex.com/>>.
- [101] Tax Justice Network (2018b). *Financial Secrecy Index 2018. Narrative Report on Germany* [online]. [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <<https://www.financialsecrecyindex.com/PDF/Germany.pdf>>.
- [102] Tax Justice Network (2018c). *Financial Secrecy Index 2018. Narrative Report on Switzerland* [online]. [cit. 2018-07-18]. Dostupné z: <<https://www.financialsecrecyindex.com/PDF/Switzerland.pdf>>.
- [103] Tax Justice Network (2018d). *Financial Secrecy Index – 2018 Results* [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <<https://www.financialsecrecyindex.com/introduction/fsi-2018-results>>.
- [104] Tax Justice Network (2019). *Financial Secrecy Index - 2018 Results* [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <<https://www.financialsecrecyindex.com/introduction/fsi-2018-results>>.
- [105] The Telegraph (2014). *Ireland to end 'Double Irish' tax loophole* [online]. [cit. 2018-07-25]. Dostupné z: <<https://www.telegraph.co.uk/finance/economics/11162122/Ireland-to-end-Double-Irish-tax-loophole.html>>.
- [106] The World Bank (2018a). *GDP* [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>>.
- [107] The World Bank (2018b). *Charges for the use of intellectual property, receipts* [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <<https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.ROYL.CD>>.
- [108] The World Bank (2018c). *Insurance and financial services* [online]. [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: <<https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.INSF.ZS>>.
- [109] The World Bank (2019). *New business density* [online]. [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <<https://data.worldbank.org/indicator/IC.BUS.NDNS.ZS>>.

- [110] Tobin, G., Walsh, K. (2013). What makes a country a tax haven? An assessment of international standards shows why Ireland is not a tax haven. *The Economic and Social Review*, 44(3), 401-424.
- [111] Volckaert, K. (2016). *The Role of the Financial Sector in Tax Planning*, European Union, Brussels. DOI: 10.2861/28247.
- [112] Wahab, N. S. A., Holland, K. (2012). Tax planning, corporate governance and equity value. *The British Accounting Review*, 44(2), 111-124. DOI: 10.1016/j.bar.2012.03.005.
- [113] Wiebe, T. (2011). *The Benefits of Tax Competition*. 25 July 2011. Tax Foundation [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <<https://taxfoundation.org/benefits-tax-competition/>>.
- [114] Wooldridge, J.M. (2013). *Introductory econometrics: a modern approach*, 5. edice. Mason, Ohio: South-Western Cengage Learning, 881 s. ISBN: 978-1-111-53104-1
- [115] Ylönen, M., Laine, M. (2015). For logistical reasons only? A case study of tax planning and corporate social responsibility reporting. *Critical Perspectives on Accounting*, 33, 5-23. DOI: 10.1016/j.cpa.2014.12.001.
- [116] Yoo, K.-Y. (2003). Corporate Taxation of Foreign Direct Investment Income 1991-2001. *OECD Economics Department Working Papers*, No. 365. Paris: OECD Publishing. DOI 10.1787/218605563356.
- [117] ZÁKON č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dostupný také z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>>.

SEZNAM PUBLIKACÍ AUTORA

Jedlička, P., Jedlička, V. (2016) Daňová podpora ekologické osobní dopravy. In *Hradecké ekonomické dny : recenzovaný sborník Mezinárodní odborné vědecké konference Hradecké ekonomické dny 2016*. Hradec Králové: Gaudeamus, s. 98-104.

Jedlička, V., Jedlička, P. (2017) Environmental Policy in Car Taxation. In *Hradec Economic Days 2017*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, s. 363-371. ISBN 978-80-7435-664-3.

Jedlička, V. (2017) Způsoby měření daňové konkurenceschopnosti. In *Proceedings od the 9th annual international scientific conference Competition*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, s. 322-331. ISBN 978-80-88064-31-2.

Jedlička, V. (2017) International Tax Planning: Current State of Knowledge *European Financial and Accounting Journal*, 1(4), 31-46. ISSN: 1802-2197.

Kuběnka, M., Myšková, R., Novotný, J., Jedlička, V. (2018) Impact of accounting standards on financial models evaluating the economic stability of enterprise. In *SGEM 2018 : conference proceedings. Vol. 5*. Sofia: SGEM, s. 431-438. ISBN 978-619-7408-67-6.

Kuběnka, M., Myšková, R., Novotný, J., Jedlička, V. (2018) The Role of Apparent Signs of Financial Distress in Test Samples and Verification Samples of Bankrupt Models. In *European Financial Systems 2018 : Proceedings of the 15th International Scientific Conference*. Brno: Masarykova univerzita, s. 341-347. ISBN 978-80-210-8980-8.

Jedlička, V., Jedlička, P. (2018) Financial Sector and its Role and Activities within International Tax Planning. In *Hradec Economic Days 2018. Part 1*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, s. 350-358. ISBN 978-80-7435-700-8.

Jedlička, V. (2018) Disparita na trzích služeb mobilních operátorů v Evropské Unii. In *Proceedings of 10th annual international scientific conference COMPETITION*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, s. 154-163. ISBN 978-80-88064-37-4.

Novotný, J., Kuběnka, M., Jedlička, V. (2018) Investment according to Global diversified approach. In *Globalization and Its Socio-Economics Consequences. 18th International Scientific Conference : proceedings*. Žilina: Žilinská univerzita, s. 1740-1747. ISBN 978-80-8154-249-7.

Jedlička, V., Kuběnka, M., Novotný, J., Sejkora, F. (2018) Tax Havens in the European Union, their Identification and Use by the Multinationals. In *Globalization and Its Socio-Economics*

Consequences. 18th International Scientific Conference : proceedings. Žilina: Žilinská univerzita, s. 1614-1621. ISBN 978-80-8154-249-7.

Sejkora, F., Myšková, R., Novotný, J., Jedlička, V. (2018) The Use of Tax Havens by Czech Companies in Conditions of Globalization. In *Globalization and Its Socio-Economics Consequences. 18th International Scientific Conference : proceedings.* Žilina: Žilinská univerzita, s. 1810-1816. ISBN 978-80-8154-249-7.

Kuběnka, M., Honková, I., Sejkora, F., Jedlička, V. (2018) International Financial Reporting Standards versus Czech Accounting Standards in financial ratios of Czech companies. In *SGEM 2018 : conference proceedings. Vol. 5.* Sofia: SGEM, s. 455-462. ISBN 978-619-7408-67-6.

Jedlička, V. (2018) Mobilní internet jako prvek digitalizace ekonomiky v zemích EU *Logos Polytechnikos*, 9(3), 172-187. ISSN: 1804-3682.

Jedlička, V. (2018) Tax Competition and IP Boxes after the Application of the Modified Nexus Approach *Journal of Competitiveness*, 10(4), 70-84. ISSN: 1804-171X.

Jedlička, V., Jedlička, P. (2019) Sectors in the Czech Republic and International Tax Planning. In *Hradec Economic Days 2019. Part 1.* Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, s. 339-347. ISBN 978-80-7435-735-0.

Novotný, J., Myšková, R., Jedlička, V. (2019) Influence of the Entrepreneurial Environment upon Availability of Real Investments. In *Hradec Economic Days 2019. Part 2.* Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, s. 165-173. ISBN 978-80-7435-736-7.